

Številka: 007-218/2024/44
Ljubljana, 26. 11. 2024
EVA 2024-2570-0085
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE gp.gs@gov.si
ZADEVA: Predlog Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) in drugega odstavka 7. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št.25/14 in 140/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji
SKLEP
1. Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku.
2. Vlada Republike Slovenije je določila, da se sredstva za financiranje Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga za celotno obdobje financiranja zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.
3. Vlada Republike Slovenije predlaga, da Slovenski državni holding, d. d., za zagotavljanje potrebnih sredstev za financiranje tega zakona ustrezno prilagodi svojo dividendno politiko v upravljavskem stebru »energetika«.
Barbara Kolenko Helbl Generalna sekretarka
Prejmejo: – ministrstva, – vladne službe.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko

popravljive in nevzdržne posledice za prebivalstvo, javno infrastrukturo in gospodarstvo Republike Slovenije. Zaradi finančno nevzdržnega položaja družbe Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: TEŠ) v Šaleški dolini (Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj) grozi stečajni postopek dveh velikih zaposlovalcev tj. TEŠ in družbe Premogovnik Velenje d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: PV), s tem pa izguba številnih delovnih mest ter izrazita umiritev gospodarske aktivnosti v regiji. Ker je ta regija znatno vpeta v gospodarstvo Republike Slovenije, bi se negativne posledice stečaja odrazile tudi na državni ravni, s tem pa bi bila povezana tudi prekinitev dobave toplote in industrijske pare, saj TEŠ na tem območju edini razpolaga z zadostnimi proizvodnimi viri toplote za pokrivanje potreb regije, kar pa tudi ne bi predstavljalo pravičnega prehoda za to premogovno regijo in ljudi, ki v njej živijo. Tako je v izogib izrazito negativnim socialnim in gospodarskim posledicam do sprejema ukrepov za pravičen prehod in opustitev rabe premoga (na podlagi sprejema dveh zakonov v skladu z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda,) ter vzpostavitve ustreznih alternativnih proizvodnih virov toplote potrebno zagotoviti interventne ukrepe za zagotavljanje toplote prebivalstvu v Šaleški dolini.

Gre za časovno omejen ukrep in menimo, da ukrepa ni mogoče odlagati, saj bi bila drugačna zakonodajna procedura prepočasna zaradi potrebe po zaščiti javnega interesa, kot je zagotavljanje osnovnih življenjskih potreb, kar je brez dvoma tudi oskrba s toploto. Menimo, da država mora zaščititi uporabnike oziroma odjemalce toplote, ki so bili odvisni od proizvodnje toplote v družbi TEŠ. Nezagotavljanje oskrbe s toploto bi pomenilo kršitev pravic občanov do dostojnega življenja. Zaradi pomanjkanja ustrezne alternative, ki bi bila na voljo takoj, bi lahko prišlo tudi do gospodarskih posledic za poslovne odjemalce, kar bi negativno vplivalo na gospodarstvo v prizadeti regiji, saj bi lahko ogrožena podjetja prenehala z delovanjem, ogroženo pa bi bilo lahko tudi zagotavljanje vzgojno izobraževalnih, zdravstvenih in drugih socialnih storitev. Vse navedeno pa bi lahko imelo tudi izrazito škodljive posledice za ranljive skupine, kot so starejši, otroci in energetske revni. Od države se upravičeno pričakuje, da zagotovi in zaščiti osnovne življenjske pogoje, kot so zdravje, varnost in dostojno bivanje.

Zato je ključno, da se sprejmejo ukrepi, ki so potrebni za kontinuirano oskrbo s toploto na omenjenem območju.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi predloga zakona je sodelovala družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o. s svojimi zunanjimi strokovnjaki, Odvetniško družbo Rojs, Peljhan, Prelesnik & partnerji o.p., d.o.o.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

5. Kratak povzetek gradiva:

Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi TEŠ in PV z začetkom leta 2025 končala v stečaju, zaposleni bi izgubili službe, odjemalci v Šaleški dolini pa bi ostali brez toplote. V Šaleški dolini je od nadgradnje distribucijskega sistema daljinskega ogrevanja v letu 1971 na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj TEŠ edini proizvajalec in (regulirani) dobavitelj toplotne energije za gospodinjstva (več kot 35.000 prebivalcev), javne ustanove (zdravstvo, šolstvo, vrtci...) in gospodarstvo. TEŠ ob proizvodnji elektrike kot stranski produkt trenutno proizvaja tudi toplotno energijo. To pomeni, da je Šaleška dolina oz. Komunalno podjetje Velenje, d.o.o. (v nadaljnjem

besedilu: »KPV«) kot izvajalec gospodarske javne službe distribucije toplote na kratki in srednji rok glede oskrbe s toplotno energijo v celoti odvisna od proizvodnje TEŠ kot edinega dobavitelja.

Prenehanje obratovanja TEŠ bi posledično pomenilo, da bi bila brez ogrevanja gospodinjstva, šole, vrtci, zdravstvene ustanove, institucije lokalne samouprave, državni organi in gospodarstvo. Takšna situacija ne ustreza pravičnemu izstopu iz premoga in bi onemogočila normalne življenjske razmere za prebivalstvo, kar bi ogrožalo življenja in zdravje ljudi (ter tudi njihov socialni položaj). Onemogočeno ali vsaj do nesprejemljive meje oteženo bi bilo delovanje zdravstvenih ustanov in drugih javnih ustanov, kot so vrtci, šole, organi lokalne samouprave in državni organi, s čimer ne bi bilo zagotovljeno opravljanje osnovnih funkcij, ki sta jih dolžna zagotavljati država in/ali lokalna samouprava. Dodatno pa bi prišlo do tega, da bi se ustavila gospodarska aktivnost, kar bi povzročilo zelo veliko materialno škodo, v končni posledici pa bi vplivalo tudi na povečanje brezposelnosti, ne zgolj pri TEŠ in PV, pač pa tudi širše.

Zato se s tem zakonom ureja financiranje izvajanja gospodarske javne službe v času prehodnega obdobja pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga. Obdobje v tem zakonu je trenutno določeno na tri kurilne sezone, do konca aprila 2027, z namenom zagotoviti ogrevanje prebivalcem Savinjsko-Šaleške regije do vzpostavitve alternativnih proizvodnih virov. Končni datum, do katerega bo možno vzpostaviti alternativne proizvodne vire, še ni znan. Odločitev o morebitnem nadaljnjem financiranju prehodnega obdobja bo sprejeta, ko bo znan časovni okvir postavitve alternativnih proizvodnih virov in bosta že sprejeta tudi zakona pravičnega prehoda, Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje in Zakon o razvojnem prestrukturiranju Savinjsko-Šaleške regije, ki bosta uredila ukrepe, potrebne za pospešen in pravičen izstop iz premoga.

Cilja predloga zakona sta premostitev prehodnega obdobja do sprejema ukrepov za pospešen in pravičen izstop iz premoga in s tem povezano sprejetje nujnih začasnih ukrepov za dobavo in proizvodnjo toplote in oskrbo s toplotno energijo prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo toplote. Zakon stremi k temu, da se oskrba s toploto po tem zakonu izvaja na stroškovno najbolj učinkovit, optimalen, transparenten in kontroliran način, ki je obenem skladen s pravili o državnih pomočeh. Ker gre za nujne in začasne ukrepe, je cilj zakona tudi čimprejšnja vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote.

Ker končni datum postavitve zadostnih alternativnih virov za zagotavljanje toplote še ni znan, ta zakon ureja poslovanje TEŠ zgolj do 30. 4. 2027, ko se zaključi kurilna sezona 2027. To obdobje bo v bodoče predmet prilagoditev, ko bo znan časovni okvir za vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote. Zakon ne ureja delovanja TEŠ in PV po 30. 4. 2027 oz. po datumu postavitve alternativnih proizvodnih virov toplote. Dokončna odločitev o tem bo sprejeta najkasneje jeseni 2026, ko bo že poznan časovni okvir za vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote in bosta sprejeta zakona, ki bosta uredila vprašanja pravičnega prehoda, t.j. Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje in Zakon o razvojnem prestrukturiranju Savinjsko-Šaleške regije.

Sredstva za financiranje tega zakona se za celotno obdobje financiranja zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije. Potrebna sredstva se lahko načeloma v celoti pokrijejo iz naslova višjega zneska vplačanih dividend s strani Holdinga Slovenske elektrarne d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: HSE) v skupni višini vsaj 380 milijonov EUR: 31. 12. 2024 100 milijonov EUR, v letu 2025 110 milijonov EUR, v letu 2026 vsaj 75 milijonov EUR in v letu 2027 75 milijonov EUR. V primeru, da izplačila načrtovanih dividend v proračun ne bo mogoče doseči, se bo potrebna sredstva prerazporejalo iz finančnih načrtov vseh ministrstev, skladno z javnofinančnimi predpisi.

V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive in nevzdržne posledice za prebivalstvo, javne ustanove in gospodarstvo na območju Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Ker je obratovanje proizvodnih virov TEŠ nerentabilno zgolj za izvajanje gospodarske javne službe, alternativna rešitev za toplotno oskrbo pa na kratki do srednji rok ni na voljo, je TEŠ-u od 1. 1. 2025 dalje potrebno zagotoviti zadostno nadomestilo s strani države, ki bo omogočalo njegovo obratovanje za potrebe oskrbe odjemalcev s toplotno energijo ob upoštevanju pravil prava EU o državnih pomočeh. Višina nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe se določi kot razlika med upravičenimi stroški TEŠ in glavnico kredita EIB na eni in njegovimi prihodki od prodaje toplote, prihodki od prodaje električne energije in drugimi prihodki na drugi strani. Pri izračunu višine potrebnega nadomestila so upoštevani stroški brez amortizacije, povečani za investicijsko vzdrževanje in odplačila EIB kredita. Načrtovana razlika med upravičenimi stroški in prihodki TEŠ-a, ob upoštevanju trenutnega poslovnega načrta, po letih izvajanja gospodarske javne službe znaša:

	2025	2026	2027 (1-4)	Skupaj
Nadomestila z EIB kreditom po obstoječem načrtu odplačil do aprila 2027	164.113.762	151.697.208	87.318.527	403.129.497
Nadomestila brez EIB kredita do aprila 2027	131.715.741	120.201.288	71.942.860	323.949.296
letna glavnica kredita EIB po obstoječem načrtu odplačil	20.465.116	20.465.116	10.232.558	51.162.790
letni strošek kredita EIB in državnega poročstva po obstoječem načrtu odplačil	11.888.202	10.986.100	5.143.109	28.017.411
skupaj letno plačilo za kredit EIB 2025-2027	32.353.318	31.451.216	15.375.667	79.180.201

Dne 30. 4. 2027 ostane neodplačane še 225.116.280 EUR glavnice kredita EIB.

Izračun načrtovane višine državnega nadomestila v EUR:

	2025	2026	2027 (1-4)
(-) PRIHODKI brez upoštevanega državnega nadomestila	203.397.468	168.544.026	69.962.452
(+) ODHODKI	373.118.308	330.666.140	162.198.505

(-) AMORTIZACIJA	46.231.253	45.928.782	15.726.751
(+) INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE	20.159.060	15.038.760	576.667
(+) ODPLAČILO KREDITA (glavnica)	20.465.116	20.465.116	10.232.558
NAČRTOVANA VIŠINA DRŽAVNEGA NADOMESTILA	164.113.763	151.697.208	87.318.527

Glede na navedeno ocena finančnih posledic za državni proračun v letih 2025 – 2027 skupno znaša 403,1 milijonov EUR, od tega 323,9 mio za podporo obratovanju TEŠ pri zagotavljanju toplote, preostalih 79,2 milijonov EUR pa predstavljajo obveznosti iz kredita EIB, katerega porok je država.

Sredstva za financiranje tega zakona se za celotno obdobje financiranja gospodarske javne službe zagotovijo iz proračuna Republike. Potrebna sredstva se lahko načeloma v celoti pokrijejo iz naslova višjega zneska vplačanih dividend s strani HSE v skupni višini vsaj 380 milijonov EUR: 31. 12. 2024 100 milijonov EUR, v letu 2025 110 milijonov EUR, v letu 2026 vsaj 75 milijonov EUR in v letu 2027 75 milijonov EUR. V primeru, da izplačil načrtovanih dividend v proračun Republike Slovenije ne bo mogoče doseči, se bo potrebna sredstva prerazporejalo iz finančnih načrtov vseh ministrstev, skladno z javnofinančnimi predpisi.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna	+100 milijonov dividend HSE za leto 2023	+ 195 milijonov EUR	+ 160 milijonov EUR	+ 75 milijonov EUR
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna		+164.113.763	+151.697.208	+ 87.318.527
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
------------------------------	---------------------------------	-------------------------------------	---------------------------	-----------------

SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim zakonom se predvideva povečanje odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani, in sicer skozi leta 2025 – 2027 v skupni višini 403,1 milijonov EUR, pri čemer pa se na drugi strani predvideva tudi povečanje prihodkov državnega proračuna iz naslova višjega zneska vplačanih dividend v skupni višini vsaj 380 milijonov EUR s strani HSE (31. 12. 2024 100 milijonov EUR, v letu 2025 110 milijonov EUR, v letu 2026 vsaj 75 milijonov EUR in v letu 2027 75 milijonov EUR).				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:				
<ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. 				
Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje				

državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. 	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: <ul style="list-style-type: none"> – Skupnosti občin Slovenije SOS: DA – Združenju občin Slovenije ZOS: DA – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA 	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
<p>Gradivo je bilo objavljeno na e-demokraciji in Portalu Energetika. Datum objave in javna obravnava: 18. 10. 2024 do 27. 10. 2024. V razpravo so bili vključeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> – predstavniki zainteresirane javnosti, – predstavniki strokovne javnosti. <p>V fazi javne obravnave smo prejeli pripombe 20 deležnikov, med njimi so: Agencija za energijo, Borzen d.o.o., Gen energija d.o.o., Gospodarska zbornica Slovenije, KPV, Ljudska iniciativa Velenje, Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj, Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije, Sindikat delavcev rudarstva in energetike Slovenije, SDH, Slovensko društvo za ohranitev Šaleške energetike, Sindikat podjetja Termoelektrarne Šoštanj, Sindikat pridobivanja energetskih surovin Slovenije, Svet Delavcev družbe Premogovnik Velenje, Svetniška skupina DeSUS v Svetu MOV, TEŠ, Združenje mestnih občin Slovenije, Skupnost občin Slovenije.</p> <p>Imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajamo.</p> <p>Ministrstvo, pristojno za energijo, je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih v največji možni meri upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije ter sistemskimi rešitvami predloga zakona.</p> <p>Vsebine zakona iz javne obravnave, na katere je ministrstvo, pristojno za energijo, prejelo večino pripomb, so naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5. člen, ki je v drugem in tretjem odstavku predvideval, da lahko Vlada Republike Slovenije s sklepom ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za predčasno prenehanje gospodarske javne službe, ko so zagotovljeni zadostni alternativni proizvodni viri za dolgoročno, zanesljivo in varno oskrbo s toploto odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj. Ta vsebina je iz predloga zakona brisana in s tem so bile upoštevane pripombe Sindikata podjetja Termoelektrarne Šoštanj, Mestne občine Velenje in Sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije; – predlog zakona je predvideval, da bo vir financiranja tudi prispevek Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj (8. člen). Taki rešitvi sta nasprotovali obe občini, KPV in Sindikat pridobivanja energetskih surovin Slovenije. Pripombe so upoštevane, soprispevek občin je brisan kot vir 	

financiranja gospodarske javne službe;

- 21. člen, ki je predpisoval obveznost za zagotovitev alternativnih proizvodnih virov na način, da morajo Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj in distributer toplote najkasneje do konca leta 2027 zagotoviti najmanj 40 MW dodatne nazivne moči alternativnih proizvodnih virov, izbiro zunanjega izvajalca za zagotovitev novih alternativnih virov in izolacijo distribucijskega sistema ter soprispevek občin v primeru neizpolnitve, je spremenjen. Soprispevek občin ni predviden, tako da so s tem upoštevanje pripombe Mestne občine Velenje, Občine Šoštanj, KPV, Ljudske iniciative Velenje ter Sindikata pridobivanja energetske surovine Slovenije;
- člen, ki je predvideval omejitev prejemkov zaposlenih in poslovnih oseb je brisan v celoti, s tem so bile upoštewane pripombe SDH, Sindikata podjetja Termoelektrarne Šoštanj, Mestne občine Velenje, Sindikata pridobivanja energetske surovine Slovenije, Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije, Svet delavcev Premogovnika Velenje;
- Agencija za energijo je imela po predlogu zakona, ki je bil poslan v javno obravnavo pristojnosti glede določanja izhodiščne in končne višine letnega nadomestila in vse dejavnosti, ki so povezane s tem, vendar je podala tehtno obrazložene pripombe in razloge, da nove naloge s svojimi kadri po vsebini ne more zagotoviti, zato je pristojnost Agencije za energijo v tem delu brisana in prenesena na ministrstvo, pristojno za energijo;
- upoštevan je predlog TEŠ, da se vključi vsebina v zvezi z zagotavljanjem stranskih produktov glede sanacije depresij;
- upoštevani so bili predlogi sindikatov, povezani s kolektivnimi pogodbami, prednostnimi zaposlitvami pri izvajalcu gospodarske javne službe in določila glede objave prostih delovnih mest.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštewane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**mag. Bojan Kumer
MINISTER**

PRILOGA 1

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) in drugega odstavka 7. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14 in 140/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji

SKLEP

1. Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku.
2. Vlada Republike Slovenije je določila, da se sredstva za financiranje Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga za celotno obdobje financiranja zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.
3. Vlada Republike Slovenije predlaga, da Slovenski državni holding, d. d., za zagotavljanje potrebnih sredstev za financiranje tega zakona ustrezno prilagodi svojo dividendno politiko v upravljavskem stebru »energetika«.

Barbara Kolenko Helbl
Generalna sekretarka

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

**ZAKON O PREHODNEM FINANCIRANJU POSPEŠENEGA IN PRAVIČNEGA IZSTOPA IZ
PREMOGA****I. UVOD****1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA**

V Šaleški dolini je od nadgradnje distribucijskega sistema daljinskega ogrevanja v letu 1971 na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj TEŠ edini proizvajalec in (regulirani) dobavitelj toplotne energije za gospodinjstva (več kot 35.000 prebivalcev), javne ustanove (zdravstvo, šolstvo, vrtci...) in gospodarstvo. Ta ob proizvodnji elektrike kot stranski produkt trenutno proizvaja tudi toplotno energijo. To pomeni, da je Šaleška dolina oz. KPV kot izvajalec gospodarske javne službe distribucije toplote na kratki in srednji rok glede oskrbe s toplotno energijo v celoti odvisna od proizvodnje TEŠ kot edinega dobavitelja. Zaradi finančno-ekonomsko nevzdržnega položaja TEŠ v Šaleški dolini (Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj) grozi stečajni postopek dveh velikih zaposlovalcev regije (TEŠ in PV), s tem pa izguba številnih delovnih mest in prekinitev dobave toplote, saj TEŠ na tem območju edini razpolaga z zadostnimi proizvodnimi viri toplote za pokrivanje potreb regije, kar posledično vpliva tudi na izvajanje gospodarskih aktivnosti v regiji.

Posledice zaradi prekinitve dobave toplote za daljinsko ogrevanje v Občini Šoštanj in Mestni občini Velenje so med drugim: gospodinjiski odjemalci bi ostali brez (zadostnega) ogrevanja, ogroženo bi bilo zdravje in življenje prebivalstva (zaradi nizkih temperatur v bivalnem okolju brez ogrevanja), javne ustanove (vrtci, šole, zdravstveni domovi, bolnišnica Topolščica), upravne enote in ostali javni organi bi prekinili ali omejili svoje delovanje, nastop težav z oskrbo prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami zaradi zaprtja trgovin zaradi neustreznih delovnih pogojev, izguba zaposlitve večine zaposlenih v TEŠ in PV ter izrazita oslabitev gospodarske dejavnosti. Te posledice se zaradi vpetosti regije v gospodarstvo Republike Slovenije izražajo tudi na državni ravni.

Takšen scenarij ne predstavlja in ne zadosti pravičnemu prehodu za to premogovno regijo in ljudi, ki v njej živijo.

Sprejetje predlaganega interventnega zakona je tako nujno, da se v prehodnem obdobju do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo in dobavo toplote zagotovi oskrba s toplotno energijo in sprejem ukrepov za pravičen izstop regije iz premoga prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj). Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi namreč z začetkom leta 2025 TEŠ in PV končala v stečaju, zaposleni bi izgubili službe, odjemalci Šaleške doline pa bi ostali brez toplote. Kljub dejstvu, da gre za posledice, ki bi nastopile na območju le dveh občin, pa so (po naravi stvari) te posledice za več kot 35.000 prebivalcev, javne ustanove in gospodarstvo tako hude in škodljive, da njihova preprečitev presega lokalni interes oz. je v širšem javnem (državnem) interesu, da te posledice ne nastanejo.

Ogroženost zdravja ljudi je vedno predmet nacionalnega interesa, čeprav je geografsko omejena. Človekovo zdravje je namreč ena najpomembnejših ustavnih vrednot, od učinkovitosti varstva zdravja posameznika pa je odvisno tudi uresničevanje drugih pravic in temeljnih svoboščin. Teža in pomen te pravne dobrine od zakonodajalca terjata pozitivno ukrepanje. Človekovo življenje pa je hierarhično najvišja oz. najmočnejše varovana ustavna pravica in temeljna svoboščina, ki ima

absolutno naravo in je pod nobenim pogojem ni mogoče omejevati. Splošna obveznost zakonodajalca je, da sprejme zakonske predpise, ki zagotavljajo učinkovito varstvo življenja. V Šaleški dolini so zimske temperature (kot bo podrobneje analizirano tudi v nadaljevanju) nizke do te mere, da ob prekinitvi dobave toplote ogroženost zdravja in celo življenja ne bi bila le oddaljena ali teoretična možnost, pač pa gotova realnost, ki bi imela nepopravljive posledice. Na območju Šaleške doline pa se nahaja tudi več ustanov in zavodov, katerih pomembnost presega območje Šaleške doline (Bolnišnica Topolšica in druge zdravstvene ustanove, Šolski center Velenje in drugo šolstvo idr.), saj se njihovih storitev ne poslužujejo le prebivalci Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj, temveč imajo širši regionalni pomen. V primeru prekinitve dobave toplote bi imela oslABLJENA (ali celo prekinjena) funkcija teh javnih ustanov negativne učinke tudi za prebivalce občin onkraj Šaleške doline.

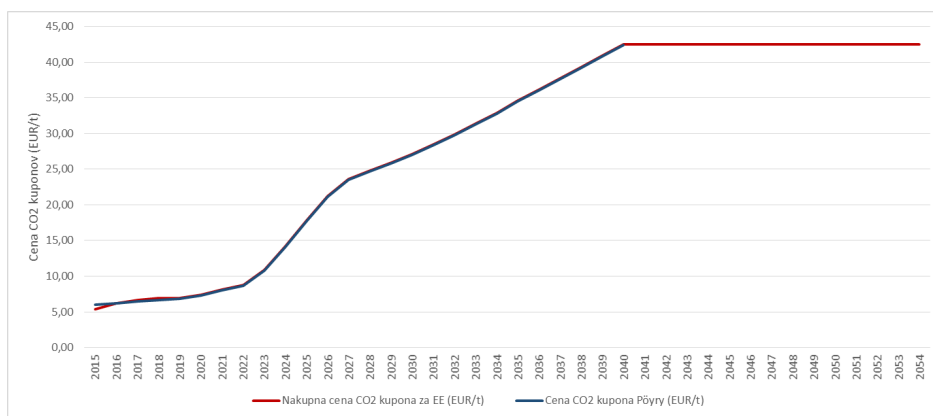
Izpostaviti pa velja tudi TEŠ in PV ter ostale gospodarske subjekte, ki zagotavljajo materialno podstat regije. Šaleška dolina je gospodarsko pomembna regija z mnogimi podjetji, ki presegajo lokalni domet (npr. Gorenje). Primeroma, gospodarske družbe s sedežem v Mestni občini Velenje v Sloveniji že nekaj let dosegajo okoli 2 % celotne ekonomske moči v državi. Podjetja v regiji so usmerjena predvsem v predelovalno industrijo, z večinsko proizvodnjo strojev in naprav, lesno industrijo, gradbeništvo, rudarstvo, energetiko in trgovino. Gre torej za dejavnosti, ki predstavljajo samostojen člen v verigi proizvodnje končnega produkta. Če bi se zaradi stečaja TEŠ in PV ter s tem povezane prekinitve dobave toplote zaustavila ali oslabilila gospodarska dejavnost v regiji, bi negativni vplivi zagotovo presegali lokalni domet oz. bi zagotovo vplivali na gospodarske tokove (vsaj) po celotni Sloveniji. Gre torej za problematiko, ki zadeva državo kot celoto, zato je sprejem interventnega zakona nujen.

Bodoče poslovanje TEŠ kot edinega proizvajalca toplote in njegova insolventnost

Finančne in druge poslovne projekcije po internih projekcijah HSE izkazujejo nerentabilnost bodočega poslovanja TEŠ, posledično pa tudi PV.

Vzrok negativnih projekcij so spremembe na trgu ter padec cen električne energije (bistveno) pod stroškovno ceno, ki z leti zgoj narašča zlasti zaradi vse višjih cen emisijskih kuponov in vedno bolj zahtevnih izkopskih pogojev v rudniku, ki se odražajo na vse višji ceni energenta (lignita). Glede na NIP6 (Novelirani investicijski program 6 – »Postavitev nadomestnega bloka 6 Moči 600 MW v Termoelektrarni Šoštanj«, revizija 6, izdaja dec. 2014) je bila napoved cene premoga, ki jo je takrat pripravil PV, 2,75 EUR/GJ. Trenutno cena premoga presega 6,00 EUR/GJ predvsem zaradi zmanjšanega obsega planske proizvodnje, bolj zahtevnih izkopskih pogojev v rudniku, več potrebnih izdelanih jamskih prog in pretesarb (tj. na novo je bilo treba izdelati že obstoječe jamske proge zaradi zatisnitev in stebrih udarov) in višje stopnje inflacije, ki je podražila delo, material in storitve.

Nadalje pa je v zvezi s cenami emisijskih kuponov potrebno poudariti, da je v zadnjem desetletju Evropska komisija sprejela sklop iniciativ in politik, ki imajo skupni cilj uresničitev zelene tranzicije Evropske Unije (EU), t.i. Evropski zeleni dogovor. Temeljni postulati dogovora so zagotavljanje moderne, učinkovite in konkurenčne ekonomije, ena ključnih postavk z vidika industrije pa je nevtralnost izpustov toplogrednih plinov do leta 2050. Z namenom doseganja cilja nevtralnosti izpustov toplogrednih plinov je bilo implementiranih več konceptov, na eni strani mehanizmov vzpodbude izgradnje obnovljivih virov v obliki podpornih shem, na drugi strani pa tudi mehanizmov omejevanja izpustov toplogrednih plinov v obliki sistema trgovanja z emisijskimi dovolilnicami (v nadaljnjem besedilu: ETS), mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (v nadaljnjem besedilu: CBAM) in drugih. V primeru TEŠ in PV ključni vpliv na ekonomiko izraža ETS v obliki cene emisijskih dovolilnic, ki jih je potrebno kupovati na trgu za potrebe obratovanja premogovnih in plinskih agregatov TEŠ. Glede na NIP6 (izdaja dec. 2014) so se napovedi cen emisijskih dovolilnic v obdobju 2025 – 2030, ki jih je za potrebe izdelave NIP6 (izdaja dec. 2014) takrat pripravil zunanji izvajalec, gibale od 15 – 25 EUR/tCO₂. Trenutno izdelane napovedi cen emisijskih dovolilnic v obdobju 2025 – 2030 pa se gibljejo 60 – 80 EUR/tCO₂.

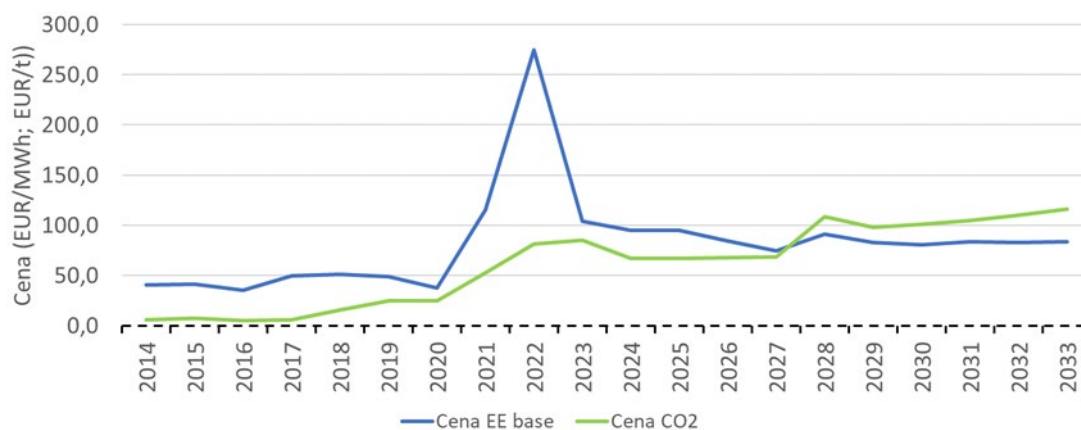

Slika 1: Projekcija gibanja cen emisijskih dovolilnic do leta 2054 kot izhajajo iz NIP6, izdaja dec. 2014.

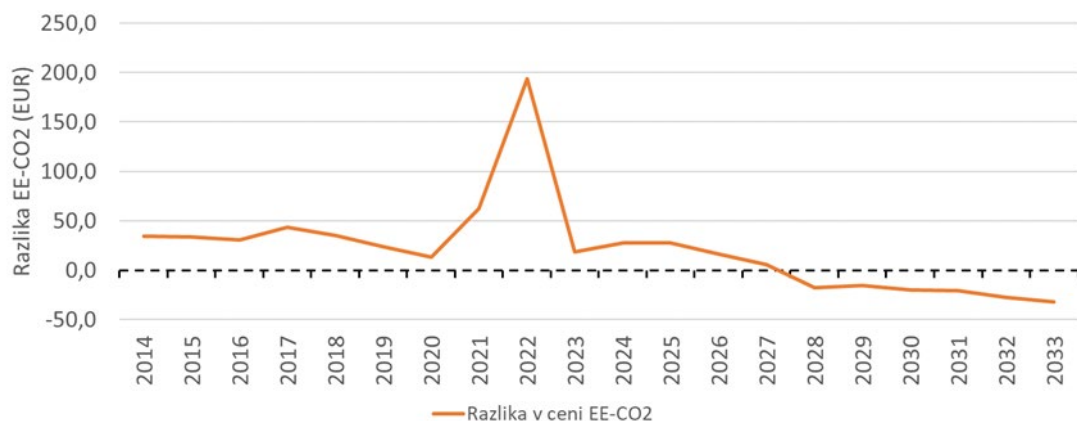
Princip delovanja mehanizmov omejevanja izpustov toplogrednih plinov je naravnani v nižanje proizvodnje termoelektrarn preko poslabšanja ekonomike obratovanja naprav, ki v okviru svojega delovanja povzročajo izpuste toplogrednih plinov. Mehanizem močnejše učinkuje na napravah z večjimi specifičnimi izpusti. Konkretno to pomeni, da so ekonomski učinki na premogovnih elektrarnah zaradi višje specifične emisije toplogrednih plinov občutnejši kot na plinskih elektrarnah.

Na področju proizvodnje električne energije kot ključni parameter ekonomike proizvodnje premogovnih elektrarn spremljamo razliko med ceno električne energije in ceno emisijskih dovolilnic, ki jih potrebujemo za proizvodnjo te električne energije. S to razliko v ceni mora elektrarna pokrivati vse stroške obratovanja, kar vključuje strošek premoga, drugih energentov in aditivov, potrebnih za obratovanje, stroške dela, vzdrževanja idr.

Sliki 2 in 3 spodaj prikazujeta gibanje razlike med ceno električne energije in ceno emisijskih dovolilnic (cena EE - cena EUA), kot se je ta odražala za pretekla leta dobave 2014-2024 v realizaciji borze za dan vnaprej BSP Southpool za električno energijo in borze EEX za EUA emisijske dovolilnice, ter oceno gibanja vrednosti teh parametrov za obdobje 2025-2033:

Slika 2: Povprečna cena električne energije za posamezno leto dobave dosežena na trgu za dan vnaprej ter povprečna dosežena cena kotacije emisijskih dovolilnic CO2 v posameznem letu, z oceno gibanja obeh parametrov v prihodnjih letih

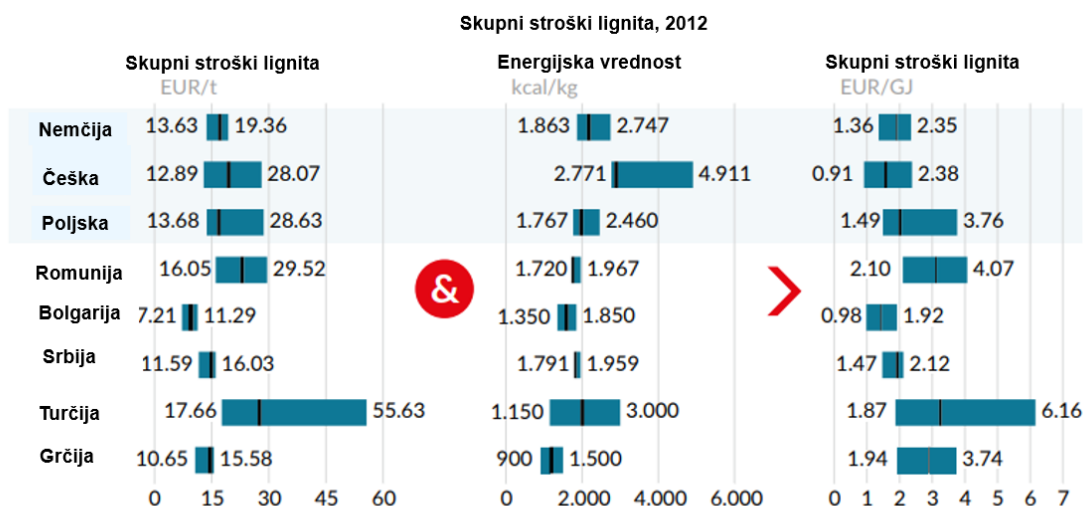

Slika 3: Razlika med ceno električne energije za posamezno leto dobave, doseženo na trgu za dan vnaprej, ter povprečno doseženo ceno emisijskih dovolilnic CO2 v posameznem letu, z oceno gibanja obeh parametrov v prihodnjih letih

Vir: EEX (6. 9. 2024)

Kot je razvidno iz slik zgoraj, so bile razlike v ceni za proizvodnjo relativno nizke že v začetku leta 2023, torej tik po razmerah izjemno visokih cen električne energije na EU trgu. Najvišja razlika je kotirala za dobavo leta 2024, za naslednja leta pa je nižja in se s časom še znižuje.

Ob samem dejavniku emisijskih dovolilnic, ki je nedvomno ključen, ekonomiko proizvodnje električne energije iz premogovnega vira narekuje tudi preostala struktura stroškov proizvodnje. V ostalih premogovnikih po Evropi naravne danosti večinoma omogočajo dnevni kop lignita, ki je tehnično manj zahteven ter manj intenziven tudi z vidika delovne sile, posledično pa je cenejši. Slika 4 spodaj prikazuje primerjavo polnih stroškov izkopa lignita na tono in enoto energije (EUR/GJ), kot jih je zbrala AGORA v okviru študije »Modernising the European lignite triangle« (sep. 2020).

Vir: Euracoal, IEA, Eurostat, Letna poročila, Debriv, Statistični urad Srbije, Turški statistični inštitut, Niemann-Delius i inni, Achlada, M.E.T.E, PPC, Booz & Company.

Slika 4: Primerjava polnih stroškov izkopa lignita na tono in enoto energije (EUR/GJ)

Vir:
energiewende.de/fileadmin/Partnerpublikationen/2020/Lignite_Triangle/EN-
Modernising_the_European_lignite_triangle.pdf

[https://www.agora-](https://www.agora-energiewende.de/fileadmin/Partnerpublikationen/2020/Lignite_Triangle/EN-Modernising_the_European_lignite_triangle.pdf)

Iz slike je razviden učinek dnevnega kopa; med navedenimi državami je namreč Turčija edina, ki večino lignita izkoplje iz podzemnih premogovnikov, torej enako kot PV. Študija pričakovano ugotavlja veliko variabilnost tudi med posameznimi regijami in posameznimi premogovniki na podlagi kalorične vrednosti izkopanega premoga, stroškov dela in intenzitete odkopa.

Dodaten dejavnik na tem področju je cenovno razmerje med ceno električne energije in CO₂, ki ima za posledico vedno manjše število ur, ko cena električne energije presega variabilne stroške TEŠ-a, kar ima za posledico nižanje proizvodnje TEŠ-a in potreb po lignitu, le-to pa, zaradi ekonomije obsega, dodatno viša stroške izkopanega lignita na enoto energije.

V primeru, da bi TEŠ za proizvedeno električno energijo prejel zgolj tržno ceno, bi že v letu 2025 ustvaril negativni EBITDA v višini cca 140 milijonov EUR ter negativni denarni tok v višini cca 193 milijonov EUR, pri čemer bi se navedeni kazalniki z leti seveda le še poslabševali.

Predvideno gibanje tržnih in stroškovnih cen električne energije po letu 2025 ne zagotavlja niti pokrivanja stroškov premoga in emisijskih dovolilnic CO₂, ki predstavljajo v obdobju 2025-2031 v povprečju 78 % stroškovne cene. Ostali stroški, nujni za proizvodnjo električne energije, se nanašajo na stroške dela in predvsem na stroške, potrebne za zagotavljanje varnega delovanja (vzdrževanje, nadomestni deli, amortizacija).

Pri tem je na mestu dodatno pojasnilo, da je HSE kot družbenik TEŠ in PV v državni lasti in zaradi pravil EU o državnih pomočeh in pa tudi svojega finančnega položaja nima ne pravne ne finančne možnosti za financiranje nadaljnjega poslovanja termoelektrarne (TEŠ in PV).

Glede na navedeno je TEŠ, posledično pa tudi PV (TEŠ je edini kupec PV), zaradi tržnih, tehničnih in tehnoloških razmer v primeru nesprejetja predlaganega zakona dolgoročno plačilno nesposoben in kot tak insolventen na podlagi 2. točke prvega odstavka 14. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, 176/21 - uradno prečiščeno besedilo, 178/21 - odl. US, 203/20 - ZIUPOPVE, 43/21, 101/21, 196/21 - odl. US, 157/22 - odl. US, 35/23 - odl. US, 57/23 - odl. US, 102/23, 136/23 - ZIUZDS, 47/24; v nadaljnjem besedilu: ZFPPIPP). S tem v zvezi omenjamo tudi Slovenski računovodski standard 17 in Mednarodni računovodski standard 36, ki predpisujeta slabitev naložb v primeru, da družba ne more izkazati bodočega pozitivnega poslovanja. Konkretno, ker TEŠ iz prihodkov iz tržne cene električne energije v prihodnje ne more pokriti niti variabilnih stroškov, mora opraviti slabitev naložb. To privede do tega, da bi imeli obe družbi, tj. TEŠ in PV, negativen kapital. V primeru takšne kapitalne neustreznosti tudi velja (izpodbojna) domneva iz 2. točke tretjega odstavka 14. člena ZFPPIPP, da je družba insolventna.

Skladno s 34. členom ZFPPIPP obveznosti in omejitve pri nastanku insolventnosti pomenijo, med drugim, da družba, ki postane insolventna, ne sme opravljati nobenih plačil ali prevzemati novih obveznosti, razen tistih, ki so nujne za njeno redno poslovanje, prav tako pa ne sme opraviti nobenega dejanja, zaradi katerega bi bili upniki, ki so v razmerju do družbe v enakem položaju, neenako obravnavani, ali oškodovani. Nadaljnje nerentabilno poslovanje (v konkretnem primeru proizvodnja električne in toplotne energije) tako ne bi bilo več dovoljeno.

Nadalje, če družba postane insolventna, mora poslovodstvo brez odlašanja, vendar najpozneje v enem mesecu po nastanku insolventnosti, vložiti predlog za začetek postopka zaradi insolventnosti, kar predstavlja bodisi postopek prisilne poravnave, bodisi stečajni postopek (38. člen v povezavi s 5. členom ZFPPIPP). V konkretnem primeru pride v poštev zgolj stečajni postopek, saj je prisilna poravnava praviloma mogoča le v primeru, da lahko določeni ukrepi odpravijo vzroke insolventnosti,

ki pa so v konkretnem primeru v celoti izven vpliva dolžnikov (cene električne energije, cene emisijskih dovolilnic).

Začetek stečajnega postopka nad TEŠ in PV bi poleg izgube številnih delovnih mest in upočasnitve gospodarske aktivnosti v regiji vodil tudi v ustavitve proizvodnje toplote za regijo. Odjemalci bi v tem primeru ostali brez javne storitve, torej brez potrebne toplotne energije.

Nadaljevanje poslovanja v stečaju je teoretično ob izpolnjevanju zakonskih pogojev sicer možno, vendar v konkretnem primeru za to niso izpolnjeni pogoji skladno s 317. členom in naslednjimi členi ZFPPIPP. Takšno obratovanje je mogoče zgolj s soglasjem sodišča. Nadaljnje poslovanje je dovoljeno le, če se s tem dosežejo ugodnejši pogoji za prodajo premoženja stečajnega dolžnika, ki se uporablja pri tem poslovanju, kot poslovne celote in če se z nadaljevanjem poslovanja ne krši načelo omejevanja tveganj iz 228. člena ZFPPIPP. Ker TEŠ (in tudi PV) z nadaljnjim poslovanjem generirata negativni denarni tok in s tem zmanjšujeta stečajno maso, ni izpolnjen že prvi pogoj. Poleg tega bi nadaljnje poslovanje pomenilo tudi tako veliko ustvarjanje izgube, da bi kršilo osnovna načela ZFPPIPP in ne bi bilo v skladu z načelom omejevanja tveganj, s tem pa ni izpolnjen niti drugi pogoj. Tudi če bi se stečajna upravitelja odločila za nadaljevanje proizvodnje in bi sodišče v nasprotju z določili ZFPPIPP dovolilo nadaljnje poslovanje, le-to ne bi bilo mogoče iz finančnih razlogov. TEŠ in PV zaradi negativnega denarnega toka ne bi imela denarnih sredstev za poslovanje (za izplačilo plač, socialnih prispevkov in plačilo dobaviteljem). V okviru stečajnega postopka takih sredstev tudi ne bi smela in mogla pridobiti na trgu, država in lokalne skupnosti pa glede na zakonodajo tudi nimajo zakonske podlage za zagotavljanje takšnih likvidnih sredstev. V primeru stečaja se tako prenehanju poslovanja in vsem neugodnim posledicam, ki izhajajo iz tega, ne bi bilo mogoče izogniti.

Nujnost premogovnih virov TEŠ za zagotavljanje toplote regiji

Glede na tehnične značilnosti proizvodnih virov TEŠa ne-premogovni viri (zlasti ob upoštevanju njihove razpoložljivosti, zanesljivosti in smotrnega načina obratovanja, ki zagotavlja kontinuirano in nepretrgano proizvodnjo toplote) v določenih okoliščinah ne bodo zadoščali za popolno pokrivanje potreb regije po toploti.

HSE je analiziral zgodovinske urne podatke o daljinskem ogrevanju za obdobje od 1. januarja 2022 do 30. junija 2024, tehnično stanje, kapacitete in zmogljivosti ter prišel do naslednjih zaključkov.

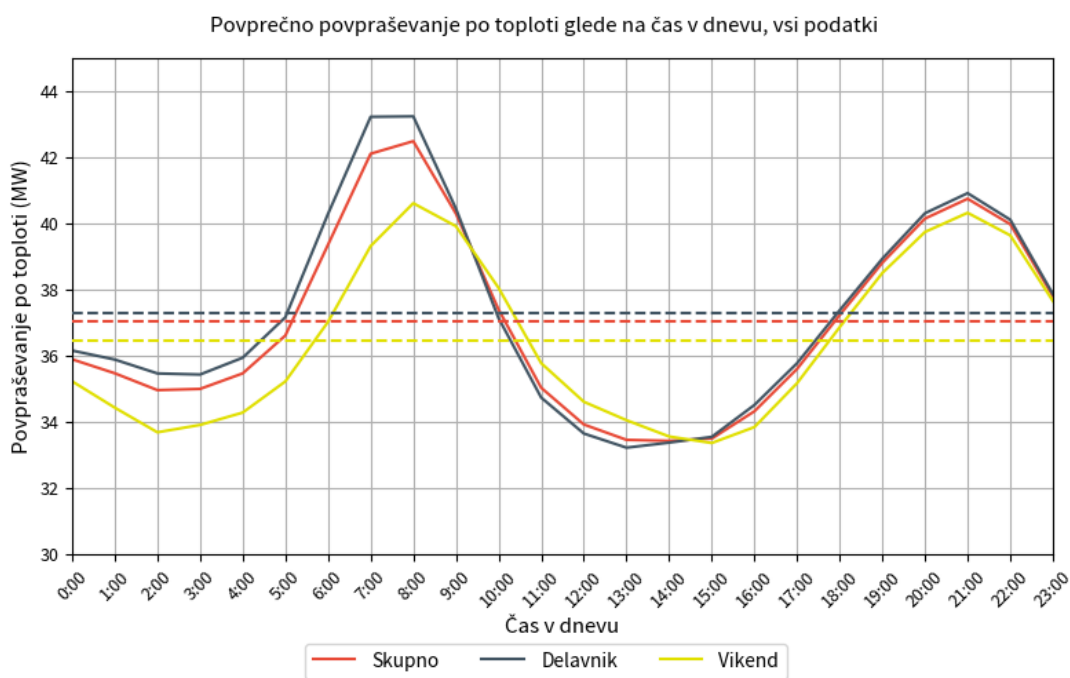
TEŠ ima dve plinski turbini Siemens SGT-800 moči 42,5 MWe (v obratovanju od leta 2008), tj. PT51 in PT52, ki trenutno delujeta v kogeneraciji. Poleg plinskih turbin v TEŠ obratuje tudi enota na premog, blok 6 (zagnana leta 2015), občasno pa kot rezerva še enota na premog, blok 5 (zagnana leta 1978).

Navedena štiri osnovna sredstva elektrarne TEŠ so skupaj z njihovimi zmogljivostmi prikazana v spodnji tabeli (pri čemer MW_e predstavlja megavat električne moči, MW_t pa megavat toplotne moči):

Sredstvo	Proizvodnja	Opombe
PT51 Plinska turbina	42,5 MW _e (neto) 48,4 MW _t	49,5 / 57 MW _e na izhodu turbine po C-remontu 470°C temperatura izpušnih plinov
PT52 Plinska turbina	42,5 MW _e (neto) 42,4 MW _t	49,5 / 52,5 MW _e na izhodu turbine po C-remontu 530°C temperatura izpušnih plinov
Blok 6 Kotel na premog	600 MW _e (bruto) 539 MW _e (neto)	para 600°C / 275 bar
Blok 5 Kotel na premog	345 MW _e (bruto) 305 MW _e (neto)	para 540°C / 184.4 bar

Analiza približno 17.500 zgodovinskih urnih podatkovnih točk daljinskega ogrevanja za Šaleško dolino iz obdobja od 1. januarja 2022 do 30. junija 2024 je med drugim pokazala:

- zgodovinske temperature v Šaleški dolini so se v analiziranemu obdobju gibale med $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ in $+35\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- potreba po toplotni energiji čez dan niha, z jutranjo in večerno konico, pri čemer je amplituda med najnižjo in najvišjo vrednostjo v povprečju približno $5\text{-}10\text{ MW}_t$, kot prikazano na sliki 5 spodaj.

Slika 5: Povprečno povpraševanje po daljinskem ogrevanju v MW_t glede na čas dneva za vse podatke

Poraba toplote se je zgodovinsko gibala med 11 MW_t v poletnih mesecih in 95 MW_t v zimskih mesecih (pri temperaturah okolice okoli $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$), pri čemer je najvišje povpraševanje doseglo $105\text{-}110\text{ MW}_t$ med hladnim obdobjem leta 2018, ko so temperature padle na približno $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Skupna osnovna zmogljivost obeh plinskih turbin je približno 91 MW_t toplotne moči v toplotni postaji 2 (v nadaljevanju TP-2, $48,4\text{ MW}_t$ iz PT51 in $42,4\text{ MW}_t$ iz PT 2). Zato je bilo ugotovljeno, da v nobenem obratovalnem primeru plinski turbini sami ne moreta zagotavljati toplote, kar je pod zgodovinskim povpraševanjem in pogodbeno obveznostjo do KPV v višini 120 MW_t .

Pri tem je bilo tudi upoštevano, da sta plinski turbini PT51 in PT52 razpoložljivi približno 80% oziroma 75% , pri čemer je bilo nadalje predpostavljeno, da se bo razpoložljivost oziroma zanesljivost po C remontu (večji redni remont, ki bo izveden v 2026) povišala za približno 5% . Zato se pričakuje, da se bo skupna letna razpoložljivost, upoštevajoč proizvodnjo, povečala iz približno 78% pred remontom na približno 83% po C remontu. Letna (ne)razpoložljivost vključuje načrtovano vzdrževanje, nenačrtovane izpade in zmanjšanje zmogljivosti med obratovanjem zaradi težav ali poslabšanja opreme. Večina načrtovanih vzdrževalnih del se sicer opravi v poletnih mesecih, ko je povpraševanje po toploti majhno, vendar se še vedno lahko vsak trenutek pojavijo

nenačrtovani izpadi, tudi ob (v smislu potrebe po toploti) neprimernem času, pri čemer je verjetnost nenačrtovanih izpadov večja v obdobjih velike porabe/potrebe po toploti, v zimskih mesecih.

Tako analiza razčlenjenih urnih podatkov za toplotni odjem za potrebe daljinskega ogrevanja Šaleške doline in zmogljivosti plinske turbine pred remontom kaže, da bi skupna moč zadostovala le za 80 % podatkovnih točk (68 % za zimske mesece, od oktobra do aprila). Ob predpostavki normaliziranega leta bi to pomenilo približno 1.500 ur na leto (ali približno 63 dni) z nezadostno proizvodnjo toplote za odjemalce Šaleške doline.

Na podlagi zgodovinskih potreb po toplotnem odjemu bi lahko plinska turbina PT51 sama zadostila potrebam po ogrevanju le za 56 % podatkovnih točk (29 % podatkovnih točk v zimskih mesecih). Podobno bi lahko plinska turbina PT52 sama zadovoljila potrebo po ogrevanju le za 33 % podatkovnih točk (in le za 2 % podatkovnih točk v zimskih mesecih). Do te razlike prihaja zato, ker je njuna toplotna moč drugačna (PT51 toplotna moč 48,4 MW_t, PT 52 toplotna moč 42,4 MW_t), drugačna pa je tudi njuna vgrajena sekundarna oprema.

Pri zagotavljanju zadostne toplote za daljinsko ogrevanje iz PT51 in PT52 je treba upoštevati, da PT52 zagotavlja tudi pomožno paro za potrebe delovanja TEŠ. Pomožna para se uporablja predvsem za ogrevanje stavb in vzdrževanje obratovalne pripravljenosti bloka 6 TEŠ (takrat, ko blok 6 TEŠ ne obratuje). Za ogrevanje prostorov TEŠ je v zimskih mesecih potrebnih 7,7 MW_t, za vzdrževanje obratovalne pripravljenosti bloka 6 v zimskih mesecih pa približno 7,5 MW_t. Skupno je potrebno v zimskih mesecih zagotavljati 15,2 MW_t toplotne moči. Dalje je treba upoštevati tudi skupno letno razpoložljivost PT51 in PT52, ki znaša 78 %. Po izvedenem C-remontu se bo skupna letna razpoložljivost povečala na 83 %. Z uporabo letne razpoložljivosti PT51 in PT52 in zagotavljanje pomožne pare iz PT52 je ocenjena toplota za daljinsko ogrevanje, ki je na voljo, skupaj 59,1 MW_t (38,7 MW_t iz PT51 in 20,4 MW_t iz PT52). Po izvedenem C-remontu bo ocenjena toplota za daljinsko ogrevanje, ki bo na voljo, skupaj 70,5 MW_t (45,2 MW_t iz PT51 in 25,3 MW_t iz PT52).

Dodatno stalno obratovanje obeh plinskih turbin bi pomenilo veliko tveganje pri obratovanju zaradi pomanjkanja popolne redundance, tj. rezerve, zlasti ob upoštevanju dejstva, da sta plinski turbini v preteklosti delovali samo kot konični enoti. Obratovanje brez ustrezne redundance za zagotavljanje varnostne dobrine (npr. toplote zlasti v zimskih mesecih) se običajno ne šteje za standardno ali preudarno obratovalno prakso za odgovorno javno podjetje. V teh okoliščinah lahko v primeru odpovedi ene plinske enote oskrba s toploto takoj postane nezadostna, lahko tudi za daljše obdobje, dokler se ne najde razlog izpada in izvede popravilo. Do daljših izpadov lahko pride tudi preprosto zato, ker rezervni deli niso na voljo. Če bi prišlo do okvare ali izpada PT52, se po potrebi ne bi mogel zagnati niti kotel na premog v enoti 6 (saj je pri zagonu odvisen od pomožne pare, ki mu jo zagotavlja PT52).

Glede na to, da sta bili plinski enoti prvotno nameščeni le kot rezervni ali podporni enoti in ne kot primarna sredstva za neprekinjeno obratovanje, bi ti plinski enoti torej obratovali daleč od projektirane sheme obratovanja, kar bi predstavljalo dodatno tveganje morebitnih izpadov in drugih težav.

Glede na vse navedeno in na podlagi analize zgodovinskega mesečnega toplotnega odjema skupna toplotna moč plinskih turbin (pred remontom C) v najhladnejših mesecih decembra, januarja in februarja ne bo mogla zadovoljiti potreb po ogrevanju, pri čemer bo mesečni primanjkljaj znašal do 22 %. Po remontu C se ocenjuje, da bosta december in januar še vedno predstavljala tveganje, saj bo povpraševanje blizu polne razpoložljive zmogljivosti, zato obstaja velika verjetnost, da v teh mesecih še vedno ne bo mogoče zadovoljiti največjega toplotnega odjema. Prav tako bi se pričakovalo, da bosta morali obe plinski turbini obratovati neprekinjeno od oktobra do maja, kar predstavlja znatno tveganje. Če bo katera od plinskih turbin nepričakovano izpadla ali imela omejitve zaradi potreb po vzdrževanju, je zelo verjetno, da bo proizvodnja toplote v določenih obdobjih nezadostna. Nezadostna oskrba s toploto je lahko med hladnim obdobjem ali

nenačrtovanim izpadom precej dolga. Ekstremni primeri, četudi predstavljajo majhen odstotek celotnega časa, predstavljajo največje tveganje za prebivalce, zato bi jih moral preudaren upravljavec javne službe upoštevati in načrtovati, saj bi nezagotavljanje zadostne količine toplote pomenil velik socialni problem.

Na podlagi pripravljene analize HSE meni, da plinski turbini nimata zadostne zmogljivosti, da bi glede na zgodovinsko povpraševanje po toploti zagotavljali zadostno in zanesljivo toploto prebivalcem Šaleške doline. Obe plinski turbini bi morali neprekinjeno obratovati več kot 200 dni na leto, kar pa v preteklosti v elektrarni TEŠ ni bilo realizirano. Pri uporabi plinskih turbin za zagotavljanje daljinske toplote bi zahtevana shema delovanja predstavljala tveganje zaradi pomanjkanja redundance. Takšna shema delovanja pa bi bila pod standardom običajne industrijske prakse za javna komunalna podjetja. Zmogljivost plinskih turbin samih po sebi ni zadostna in lahko predstavlja tveganje za varnost prebivalcev Šaleške doline.

Kot tehnična rešitev za zagotovitev zadostne in zanesljive dobave toplote v sedanji konfiguraciji elektrarne v TEŠ kot proizvodni vir preostanejo le kotli na premog.

Potreba po državnem nadomestilu za proizvodnjo toplote v premogovnih virih TEŠ

Glede na zgoraj navedeno je toploto za prebivalstvo in gospodarstvo Šaleške doline potrebno zagotoviti iz premogovnih proizvodnih virov, to pa sta blok 5 ali blok 6. Ker je sicer obratovanje vseh proizvodnih virov TEŠ nerentabilno za izvajanje gospodarske javne službe (kot pojasnjeno zgoraj), je TEŠ-u potrebno zagotoviti zadostne prihodke, ki bodo omogočali njegovo nadaljnje poslovanje za potrebe oskrbe Šaleške doline s toplotno energijo ob upoštevanju prava EU o državnih pomočeh. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da tehnični minimum obratovalne moči premogovnih proizvodnih naprav TEŠ presega obratovalno moč, ki je potrebna za zagotavljanje ustrezne količine toplote regiji, zato le-te ne bodo proizvajale samo toplote, ampak tudi elektriko kot stranski produkt (torej ravno obratno kot v sedanjem režimu, v katerem kot stranski produkt ob proizvodnji elektrike nastaja toplotna energija).

Glede na Zakon o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22; v nadaljnjem besedilu: ZOTDS) je cena toplote, ki jo dobavlja TEŠ, regulirana (Akt o metodologiji za oblikovanje cene toplote za daljinsko ogrevanje (Uradni list RS, št. 103/23), ki ga je sprejela Agencija za energijo, v nadaljnjem besedilu: Metodologija) in naj bi se oblikovala na stroškovni osnovi.

Ko in če TEŠ začne poslovati zgolj z namenom zagotavljanja toplote, se stroški, ki odpadejo na proizvodnjo toplote, nesorazmerno povišajo, temu primerno pa bi se povišala tudi regulirana cena toplote.

Če bi se v konkretnem primeru, ko bi TEŠ obratoval le še v obsegu, potrebnem za zagotavljanje toplote (elektrika pa bi bila stranski produkt kot posledica tehničnega minimuma, ki presega moč, potrebno za zagotovitev toplote), upoštevala stroškovna cena, določena na podlagi Metodologije, ki bi TEŠ-u omogočala poslovanje, bi moral KPV na letni ravni plačevati TEŠ-u za toploto približno 150 milijonov EUR več, kot plačuje sedaj, posledično pa bi bila tudi izhodiščna cena za končne porabnike, ki je za gospodinjstva odjemalce prav tako regulirana z Metodologijo, nevzdržno visoka. Strošek ogrevanja za povprečno gospodinjstvo v Šaleški dolini, ki je priklopljeno na toplovodno omrežje, bi znašal približno 20.000 EUR letno.

Za pokrivanje stroškov, ki jih ni mogoče pokrivati iz plačil uporabnikov, so načeloma zadolžene lokalne skupnosti. Ker KPV takega povišanja cene sam ne zmore, KPV pa glede na zakonodajo kot javno podjetje, ki zagotavlja toploto, ne more v stečaj, bi morale razliko v ceno pokrivati lokalne skupnosti, ki so ustanoviteljice KPV. Ustanovitelj KPV so Mestna občina Velenje (83,1%), Občina Šoštanj (14,3%) in Občina Šmartno ob Paki (2,6%). Upošteva se velikost občin ustanoviteljic in njihove prihodke ter proračune, ki so skupno celo manjši kot je znesek, ki bi bil potreben za pokrivanje stroškov proizvodnje toplote s strani TEŠ, je jasno, da tudi občine tega bremena ne

zmorejo. Povišanja cene oz. zagotavljanja pokrivanja stroškov TEŠ, ki bi omogočali nadaljnje obratovanje TEŠ v obsegu, ki bi zagotavljal dobavo toplote, tako ne morejo pokrivati ne lokalne skupnosti, ne KPV in ne uporabniki (gospodinjstva, javne ustanove in gospodarski subjekti).

Alternativnih rešitev na kratki do srednji rok ni in jih tudi ni mogoče vzpostaviti. Toplovodno omrežje je trenutno zasnovano na način, da je mogoče toplotni vir priklopiti zgolj na lokaciji TEŠ in so zato trenutno razpoložljivi zgolj viri s te lokacije, torej PT51, PT52, blok 5 in blok 6. Ogrevanje že samo gospodinjstev s priklopom lokalnih grelnih naprav na električno energijo (npr. toplotne črpalke) prav tako ni možno, ker bi to predstavljalo dodatno obremenitev na distribucijskem omrežju, in sicer je dodatno zahtevana električna moč na distribucijskem omrežju 51,7 MW_e.

Trenutno niskonapetostno prenosno omrežje v regiji ne prenese povečanega odjema električne energije brez dodatnih investicij, zlasti v izgradnjo dodatnih transformatorskih postaj in obnovo obstoječih transformatorskih postaj, česar ni mogoče izvesti na kratki do srednji rok. Sedanje niskonapetostno omrežje je bilo grajeno za obremenitev 1,5 kW po hiši in 0,75 kW na stanovanje v blokovni gradnji. S priključitvijo toplotnih črpalk se dodatno poveča moč posameznega gospodinjstva za 5 kW po individualni gradnji in posameznega stanovanja v bloku za 2.5 kW.

Na območju toplovoda v občinah Velenje in Šoštanj ima Elektro Celje d.d. 283 km niskonapetostnega omrežja. Glede na predvideno povečavo odjema električne energije bi bilo treba po oceni Elektra Celje d.d. zamenjati 80 % niskonapetostnega omrežja. Slednje pomeni novogradnjo omrežja in izgradnjo kableske kanalizacije po mestnem območju, za kar bi bilo treba prekopati večino cest in pločnikov, saj je marsikje poseg možen samo v cestnem telesu (ceste pločniki, dvorišča). Poleg tega je za pridobitev dovoljenj za gradnjo omrežja treba urediti pravni status omrežja, torej urediti služnostna razmerja z lastniki zemljišč, kar je trenutno večinoma neurejeno. Elektro Celje d.d. ocenjuje, da bi se lahko ta dela izvedla v obdobju 10 let.

Ker je zagotavljanje dobave toplote nujno, saj bi brez tega uporabniki, vključno z gospodinjstvi in javnimi ustanovami, kot so šole, vrtci in zdravstvene ustanove, ostali brez ogrevanja, je nujna začasna intervencija države, tj. zgolj do zagotovitve alternativnih virov. To pa lahko država zagotovi le na način, da preko naložitve obveznosti izvajanja gospodarske javne službe družbi TEŠ omogoči nadaljnjo proizvodnjo toplote, ob tem pa začasno prevzame pokrivanje presežnih stroškov TEŠ, povezanih z zagotovitvijo potrebne toplote.

Intervencija države je nujna, da se prepreči nastanek hudih posledic, če bi uporabniki toplotnega sistema ostali brez ogrevanja. To bi namreč med drugim pomenilo, da bi bilo onemogočeno delovanje javnih ustanov, kot so vrtci, šole in zdravstvene ustanove (zlasti Bolnišnica Topolšica), brez ogrevanja pa bi ostalo tudi 12.000 gospodinjstev. Vse navedeno bi pomenilo, da bi bile ogrožene posamezne osnovne funkcije, ki jih oblast mora zagotavljati v javnem interesu, obenem pa bi bilo ogroženo tudi zdravje ali celo življenje prebivalstva.

Z namenom, da se Šaleški dolini zagotovi oskrba s toplotno energijo po 1. 1. 2025, tako interventni zakon TEŠ-u nalaga izvajanje javne gospodarske službe za obdobje za tri kurilne sezone, tj. do aprila 2027. To obdobje bo v bodoče predmet prilagoditev, ko bo znan časovni okvir za vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote. Zakon ne ureja delovanja TEŠ in PV po 30. 4. 2027 oz. po datumu postavitve alternativnih proizvodnih virov toplote. Dokončna odločitev o tem bo sprejeta najkasneje jeseni 2026, ko bo že poznan časovni okvir za vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote in bosta sprejeta zakona, ki bosta uredila vprašanja pravičnega prehoda, t.j. Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje in Zakon o razvojnem prestrukturiranju Savinjsko-Šaleške regije.

TEŠ bo na ta način obvezan proizvajati in dobavljati toploto, ob čemer pa bo zaradi skladnosti s pravili o državnih pomočeh lahko deloval v obsegu, ki je potreben za zagotavljanje toplote. Zaradi tehničnih zahtev TEŠ-a bo le-ta ob proizvodnji toplote še vedno proizvajal tudi elektriko (kot stranski

produkt), ki se bo prodala na trgu na transparenten način in tako, da bo ohranjena učinkovita konkurenca.

Prihodki TEŠ iz prodaje toplote in električne energije ne bodo zadostovali za pokrivanje vseh stroškov obratovanja oziroma proizvodnje zadostnih količin toplote. Kot omenjeno, če bi želeli doseči zadostne prihodke, ki bi pokrili proizvodne stroške, bi morali odjemalci (gospodinjstva, javne ustanove, gospodarstvo) za prejeto toploto plačevati cene, ki za povprečno gospodinjstvo niso vzdržne. Povprečnemu gospodinjstvu bi se letni strošek za ogrevanje povišal do približno 20.000 EUR. Iz tega razloga predlagani zakon ureja financiranje izvajanja javne gospodarske službe na način, da je TEŠ-u zagotovljeno ustrezno nadomestilo, ki bo zagotovilo vzdržno ceno toplote za končne uporabnike, in sicer tako, da bo financiranje pokrilo razliko med prihodki TEŠ (iz naslova prodaje toplote po cenah, vzdržnih za prebivalstvo, elektrike in ostalih stranskih produktov) ter stroški, ki jih ima TEŠ, da sploh lahko obratuje in proizvaja toploto.

Distributer toplote lahko proizvaja potrebno toploto z lastnimi kapacitetami ali jo kupuje od zunanjih proizvajalcev, ki so prav tako regulirani v primeru, da so z njim lastniško povezani ali mu prodajo več kot 30% predvidene distribuirane toplote v naslednjem letu. Ta zakon ne posega v dejavnost distribucije toplote kot izbirne lokalne gospodarske javne službe. Namenjen je zagotavljanju cilja zanesljivosti proizvodnje toplote, kot nujnega predpogoja, da lahko distributer toplote doseže cilj zagotoviti dolgoročno zanesljivo in varno oskrbo odjemalcev skladno s 14. členom ZOTDS.

Intervencija države lahko traja le obdobje, v katerem se lahko zagotovijo alternativni proizvodni viri toplote na trgu.

Pospešen in pravičen prehod iz premoga

Leta 2006 je bila predračunska vrednost investicije za gradnjo bloka 6 prvotno ocenjena na 637 milijonov evrov. Končna vrednost investicije je zrastle na 1,41 milijarde evrov. Od leta 2013 dalje je bilo z namenom zagotavljanja solventnosti TEŠ-a in PV-ja izvedenih več dokapitalizacij v skupni vrednosti 949 milijonov evrov:

- julija 2013 v skupni višini 25.000.000,00 evrov,
- avgusta 2013 v skupni višini 21.000.000,00 evrov,
- septembra 2013 v skupni višini 43.000.000,00 evrov,
- oktobra 2013 v skupni višini 10.452.101,00 evrov,
- maja 2015 v skupni višini 71.603.954,00 evrov,
- junija 2015 v skupni višini 248.552.790,13 evrov,
- maja 2016 v skupni višini 228.062.739,84 evrov,
- decembra 2017 v skupni višini 47.259.353,94 evrov,
- novembra in decembra 2019 v skupni višini 31.996.818,47 evrov,
- oktobra 2020 v skupni višini 195.874.796,56 evrov,
- novembra 2022 v skupni višini 30.000.000,00 evrov.

Pri tem velja izpostaviti, da so v času dokapitalizacij dolgoročne projekcije in obeti kazali dolgoročno rentabilno obratovanje TEŠ in PV, kar je upravičevalo dokapitalizacije, s katerimi se je TEŠ obvaroval pred insolventnostjo zaradi kratkoročnih razmer. Razvoj tržnih in tehnoloških razmer, predstavljenih zgoraj (gibanje cen električne energije, skokovita rast CO₂ kuponov in podražitev izkopnih stroškov premoga zaradi tehničnih, tehnoloških in tržnih razmer ter ekonomije obsega), pa je pripeljal do položaja, ko dolgoročno rentabilno obratovanje TEŠ in PV ni več možno, tako pa tudi dokapitalizacije ali druge oblike financiranja ne le, da zaradi finančnega položaja HSE niso več možne, temveč tudi niso več smotrne ali upravičene (posledično pa tudi z vidika prava EU pravno niso več dopustne).

V letu 2021 je TEŠ težave nerentabilnega obratovanja na kratek rok rešil s poravnavo z General Electric (pravnim naslednikom družbe Alstom, ki je dobavila glavno tehnološko opremo bloka 6), iz naslova katere je prejel 261 milijonov evrov (v denarju in naravi), ter z nepričakovanim dobičkom

zaradi kratkoročnih anomalij trga v posledici vojne v Ukrajini, ki so (kratkoročno) močno dvignile cene električne energije.

Pričakovane izgube v obdobju od 2025 do 2033 v višini 2,43 milijarde eurov terjajo pospešen izhod iz premoga oziroma skrajšanje preostale časovnice, vendar pa nenadno zaprtje in stečaj TEŠ (in PV) ne ustreza zahtevam pravičnega prehoda, iz razlogov, obsežno predstavljenih zgoraj (prekinitve dobave toplote, nenadna izguba delovnih mest brez prezaposlitvenih možnosti, upočasnitev gospodarske rasti in podobno). Predlagana intervencija države v prehodnem obdobju do sprejema ukrepov za pravičen prehod iz premoga in s tem povezano sprejetje nujnih začasnih ukrepov za dobavo toplote ima bistven vpliv na obratovanje TEŠ in PV, ki bosta glede na spremenjen režim obratovanja znižala obseg proizvodnje in porabe premoga ter posledično izpuste CO₂ v ozračje. Vsebinsko to hkrati pomeni, da obratuje samo še ena odkopna jama PV, druga odkopna jama pa se zapira. Zapiranje ene odkopne jame PV hkrati z obratovanjem druge odkopne jame prinaša do 10% preliminarno ocenjenega prihranka pri stroških zapiranja v času sočasnega obratovanja in izvajanja zapiralnih del.

V tabeli 1 so prikazane predvidene količine proizvodnje električne energije, porabe premoga ter izpustov CO₂ v obdobju trajanja interventnega zakona.

Tabela 1: Predvidena proizvodnja električne energije, poraba premoga in izpusti CO₂

	2025	2026	1-4.2027	Skupaj
Proizvodnja EE (GWh)	1.835	1.613	735	4.183
Poraba premoga (Tj)	17.222	14.801	7.183	39.207
Izpusti CO ₂ (t)	1.873	1.631	768	4.272

V nadaljevanju so prikazane ocene ključnih postavk prihodkov in odhodkov TEŠ za pospešeni scenarij prestrukturiranja termodivizije.

Tabela 2: Ključne kategorije prihodkov scenarija pospešenega prestrukturiranja TD

Prihodki (000 EUR)	2025	2026	2027
Prodaje EE in sistemske storitve	185.722	150.740	61.437
Prodaja toplote	15.058	15.463	7.546
Prodaja ostalega trgovskega blaga (sadra, pepel...)	1.613	1.000	518
Ostalo	1.005	1.342	462
Nadomestilo	164.114	151.697	87.319
Skupaj	367.511	320.241	157.281

Tabela 3: Ključne kategorije odhodkov scenarija pospešenega prestrukturiranja TD

Ključni upravičeni stroški/odhodki (000 EUR)	2025	2026	2027
Premog	116.333	89.702	62.426
Plin	20.280	20.099	4.441
Stroški CO ₂ in okoljski monitoring	126.645	114.630	55.722
Stroški storitev	15.529	14.012	6.175
Stroški dela	15.625	15.049	5.016
Stroški obresti kredita EIB	11.888	10.986	5.143
Letna glavnica kredita EIB	20.465	20.465	10.233
Ostalo	40.746	35.299	8.126
Skupaj	367.511	320.241	157.281

2. CILJI, NAČELA IN POGLATVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj predloga zakona je premostitev prehodnega obdobja do sprejema ukrepov za pravičen prehod iz premoga in s tem povezano sprejetje nujnih začasnih ukrepov za dobavo toplote in s tem oskrbo s toplotno energijo prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo

toplote. Dodatni cilj zakona je, da se oskrba s toploto po tem zakonu izvaja na stroškovno najbolj učinkovit, optimalen, transparenten in kontroliran način, ki je obenem skladen s pravili o državnih pomočeh. Ker gre za nujne inčasne ukrepe, je cilj zakona tudi čimprejšnja vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote.

Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi namreč TEŠ in PV z začetkom leta 2025 končala v stečaju, zaposleni bi izgubili službe, odjemalci v Šaleški dolini bi ostali brez toplote, kar bi posledično pomenilo, da bi bila brez ogrevanja gospodinjstva, šole, vrtci, zdravstvene ustanove, institucije lokalne samouprave, državni organi in gospodarstvo. Takšna situacija ne ustreza pravičnemu prehodu iz premoga in bi onemogočila normalne življenjske razmere za prebivalstvo, kar bi ogrožalo življenja in zdravje ljudi (ter tudi njihov socialni položaj). Onemogočeno ali vsaj do nesprejemljive meje oteženo bi bilo delovanje zdravstvenih ustanov in drugih javnih ustanov, kot so vrtci, šole, organi lokalne samouprave in državni organi, s čimer ne bi bilo zagotovljeno opravljanje osnovnih funkcij, ki sta jih dolžna zagotavljati država in/ali lokalna samouprava. Dodatno pa bi prišlo do tega, da bi se ustavila gospodarska aktivnost, kar bi povzročilo zelo veliko materialno škodo, v končni posledici pa bi vplivalo tudi na povečanje brezposelnosti tudi onkraj TEŠ in PV.

2.2 Načela

1. Načelo prilagajanja prava družbenim razmeram

Zakonodajalec nima le pravice, temveč tudi dolžnost, da zakonodajo prilagaja danim družbenim razmeram in jo tudi spreminja, če to narekujejo spremenjena družbena razmerja. Načelo prilagajanja prava družbenim razmeram je namreč eno od načel pravne države (Odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-69/03 in U-I-69/03-17).

Zakonodajalec se je dolžan odzvati na konkretne družbene razmere, konkretno situacijo in družbeno resničnost. Družbena resničnost v konkretnem primeru je, da bi prišlo do zaustavitve dobave toplote v Šaleški dolini, ki bi imela izjemno hude in nesprejemljive posledice. Zato mora zakonodajalec z zakonodajnim posegom in s tem prilagoditvijo prava urediti nastale oz. grozeče razmere ter preprečiti posledice, ki bi ob odsotnosti zakonodajne aktivnosti v tej smeri zagotovo nastale.

2. Načelo socialne države

Načelo socialne države daje zakonodajalcu pri zagotavljanju in uresničevanju socialne varnosti njenim državljanom široko polje proste presoje. To načelo je povezano z načelom vzajemnosti in solidarnosti. Gre za temeljno načelo, ki mu mora biti podrejena zakonodajna aktivnost pri urejanju pravic posameznikov (odločba Ustavnega sodišča št. Up-39/94). Načelo socialne države zakonodajalcu nalaga obveznost, da upošteva socialne interese posameznikov oziroma posameznih skupin prebivalstva. Država je dolžna z aktivnimi ukrepi nuditi ustrezno pomoč tistim, ki so je zaradi svojega neugodnega socialnega položaja potrebni. Upošteva situacijo, v kateri so se znašli prebivalci Saleške doline, je dolžnost države, da do zagotovitve alternativnih virov ogrevanja prepreči negativne posledice, ki bi zagotovo nastale zaradi prekinitve dobave toplote. V smislu načela socialne države velja še posebej omeniti učinke, ki bi jih imela ustavitev ali oslabitev gospodarske dejavnosti v regiji, saj bi le-ta zelo verjetno vodila v odpuščanja, s tem pa bi bila ogrožena socialna blaginja prebivalstva.

3. Načelo zakonitosti

Načelo zakonitosti od državnih organov zahteva, da morajo njihova posamična dejanja temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu (četrti odstavek 153. člena Ustave Republike Slovenije). V ta namen je potrebno nastalo situacijo urediti z zakonom, ki predstavlja tudi zadostno vsebinsko podlago oz. okvir za sprejem podzakonskih aktov.

4. Načelo učinkovitosti

Nujni ukrepi, ki jih država sprejema za zagotovitev kontinuirane proizvodnje toplote za potrebe Šaleške doline v prehodnem obdobju do zagotovitve zadostnih alternativnih proizvodnih virov, morajo biti čim bolj učinkoviti. V ta namen zakon vzpostavlja določljive elemente izračuna nadomestila, ki bo bremenilo državo, kontrolne mehanizme stroškovne učinkovitosti in ukrepe za stroškovno učinkovitost. Z navedenim se zagotavlja, da bo proizvodnja toplote izvajana z najmanjšimi možnimi stroški ob upoštevanju, da je potrebno zagotoviti zadostno, varno in kontinuirano proizvodnjo toplote.

5. Načelo ekonomičnosti postopka

Ukrepi se morajo sprejemati hitro, s čim manjšimi stroški in čim manjšo zamudo za udeležence v postopku.

6. Načelo solidarnosti

Zakonski ukrepi sledijo in temeljijo na načelu solidarnosti in vzajemne pomoči. Pomoč je v konkretnem primeru vezana na uporabnike daljinskega ogrevanja v Šaleški dolini, ki sami do zagotovitve alternativnih virov nikakor ne bi mogli nositi bremena zagotavljanja toplote. Zato bo to razliko v stroških nosila država preko proračuna, s čimer se bo ta strošek na podlagi solidarnosti in vzajemne pomoči razporedil na vse davkoplačevalce.

7. Načelo transparentnosti

Ukrepi države morajo biti transparentni. Zakon zagotavlja, da so vsi postopki po zakonu, način določanja in izračuna nadomestila in stroški poslovanja transparentni ter da so vzpostavljeni ustrezni kontrolni mehanizmi.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

TEŠ-u se naloži gospodarska javna služba zagotavljanja toplote za odjemalce na območju Mestne občine Velenje in občine Šoštanj.

V skladu s predlagano rešitvijo TEŠ deluje v obsegu, ki je potreben za zagotovitev oskrbe s toploto v Šaleški dolini. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da tehnični minimum obratovalne moči premogovnih proizvodnih naprav TEŠ presega obratovalno moč, ki je potrebna za zagotavljanje ustrezne količine toplote regiji, zato le-te ne bodo proizvajale samo toplote, ampak tudi elektriko kot stranski produkt.

Ker je obratovanje proizvodnih virov TEŠ nerentabilno za izvajanje gospodarske javne službe, je TEŠ-u potrebno zagotoviti zadostno nadomestilo s strani države, ki bo omogočalo obratovanje za potrebe oskrbe odjemalcev s toplotno energijo ob upoštevanju pravih prava EU o državnih pomočeh.

Kriteriji iz sodbe Sodišča EU v zadevi Altmark Trans¹ določajo, pod katerimi pogoji nadomestilo za storitve splošnega gospodarskega pomena (SGEI) ne predstavljajo državne pomoči («Altmark test»). Altmark test je sestavljen iz štirih pogojev, in sicer: (i) podjetje, ki prejema nadomestilo, mora dejansko imeti obveznosti javne službe, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene; (ii) merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno, da bi se preprečila ekonomska ugodnost, ki bi prejemniku dajala prednost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji; (iii) nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je potrebno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali z izpolnjevanjem obveznosti javne službe ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti; (iv) če podjetje, ki se mu naloži izpolnjevanje obveznosti javne službe, v konkretnem primeru ni izbrano s postopkom oddaje

¹ Sodba Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi C-280/00 – Altmark Trans GmbH.

javnega naročila, ki omogoča, da se izbere tisti ponudnik, ki lahko te storitve opravlja z najnižjimi stroški za skupnost, se mora raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh obveznosti ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti.

Način uporabe kriterijev Altmark testa je Evropska komisija podrobneje opisala v Sporočilu Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (v nadaljnjem besedilu: Sporočilo SGEI).²

Predlagana rešitev zasleduje cilj zakonske ureditev javne službe zagotavljanja toplote za odjemalce na območju Šaleške regije, ki jo izvaja TEŠ, ob hkratni zagotovitvi skladnosti nadomestila, ki ga zagotavlja država, s pogoji Altmark testa. Zato zakon v II. poglavju nalaga obveznost javne službe, opredeljuje njeno vsebino ter omejuje čas trajanja. Poglavje III je posvečeno načinu financiranja javne službe, IV. poglavje pa opredeljuje objektivnih meril za izračun nadomestila za izvajanje javne službe ter določiti postopka za določitev višine nadomestila, o katerem odloča ministrstvo, pristojno za energijo. Izračun nadomestila temelji na principu vnaprejšnje določitve kategorij upoštevanih stroškov, ki se delijo na normirane in nenormirane. Poglavje določa tudi dovoljene načine prodaje proizvedene električne energije. Predlog določa, da nadzor nad pravilnostjo in smotrnostjo poslovanja izvajalca javne službe in nadomestilom, ki ga je ta prejel za izvajanje javne službe na podlagi tega zakona, vsako leto izvaja Računsko sodišče. V. poglavje je namenjeno izpolnitvi obveznosti distributerja (KPV), da v najkrajšem možnem času zagotovi primeren nadomestni vir ogrevanja. V poglavju VI. so določene dodatne aktivnosti, povezane z izvajanjem javne službe in zagotovitvijo alternativnih virov ter določene omejitve, katerih namen je zagotavljanje učinkovite porabe javnih sredstev; VI. poglavje pa vsebuje prehodne in končno določbo.

b) Način reševanja:

Poglavitna vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom, so navedena v predhodni točki.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Zakon je usklajen z veljavnim pravnim redom.

č) Usklajenost predloga zakona:

Usklajevanje predloga zakona je potekalo v okviru javne obravnave.

Ministrstvo, pristojno za energijo, je pri pripravi zakona poskušalo v največji možni meri upoštevati prejete pripombe, ob tem pa je preverjalo skladnost s pravom EU in celovitost predlaganih rešitev. Predlog zakona je bil poslan v usklajevanje tudi Združenju občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije ter Združenju mestnih občin Slovenije.

Ministrstvo je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

V zvezi s predlaganim zakonom se predvideva povečanje odhodkov državnega proračuna, ki niso

² Sporočilo Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (Besedilo velja za EGP) 2012/C 8/02.

načrtovani, in sicer skozi leta 2025 – 2027 v skupni višini 403,1 milijonov EUR, pri čemer pa se na drugi strani predvideva tudi povečanje prihodkov državnega proračuna iz naslova višjega zneska vplačanih dividend v skupni višini vsaj 380 milijonov EUR s strani HSE (31.12.2024 100 milijonov EUR, v letu 2025 110 milijonov EUR, v letu 2026 vsaj 75 milijonov EUR in v letu 2027 75 milijonov EUR). Poleg tega bo zaradi nadaljnjega obratovanja TEŠ v obdobju javne službe po ocenah plačal 60 milijonov EUR davka na dodano vrednost (55 milijonov EUR v letu 2025 in po 2,5 milijona EUR v letih 2026 in 2027) in 20,7 milijonov EUR davkov in prispevkov na prejemke fizičnih oseb (7,1 milijonov EUR v letu 2025 in po 6,8 milijona EUR v letih 2026 in 2027). Ta prihodek državnega proračuna bi izpadel v primeru prenehanja poslovanja TEŠ.

Načrtovana višina nadomestila iz proračuna po letih znaša:

	2025	2026	2027
NAČRTOVANA VIŠINA DRŽAVNEGA NADOMESTILA V EUR	164.113.763	151.697.208	87.318.527

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu še niso zagotovljena. Sredstva za financiranje zakona se za celotno obdobje financiranja zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije. Potrebna sredstva se lahko načeloma v celoti pokrijejo iz naslova višjega zneska vplačanih dividend s strani HSE v skupni višini vsaj 380 milijonov EUR: 31. 12. 2024 bo vplačanih 100 milijonov EUR, v letu 2025 110 milijonov EUR, v letu 2026 vsaj 75 milijonov EUR in v letu 2027 75 milijonov EUR. V primeru, da izplačila načrtovanih dividend v proračun ne bo mogoče doseči, se bo potrebna sredstva prerazporejalo iz finančnih načrtov vseh ministrstev, skladno z javnofinančnimi predpisi.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Izvedene so bile preliminarne analize možnosti glede možnih državnih pomoči in izjem od državnih pomoči (predstavljene so bistvene možnosti) z ozirom na rešitve, ki so jih v podobnih primerih uvedle druge države EU. Spodaj je povzetek rešitev, ki ni omejen zgolj na primerjave različnih sistemov javnih služb za zagotavljanje toplote, pač pa predstavlja širši pregled postopanja držav članic EU pri vprašanju prehodnega financiranja pravičnega izstopa iz premoga.

Romunija – pomoč za prestrukturiranje

Evropska komisija je Romuniji odobrila državno pomoč za prestrukturiranje romunskega javnega podjetja CE Oltenia v višini 2,66 milijarde evrov, da bi podjetje financiralo svoj načrt prestrukturiranja in ponovno vzpostavilo dolgoročno vzdržnost. Podjetje je dejavno v rudarstvu, proizvodnji energije iz fosilnih goriv in lokalni oskrbi s toploto.

Ta rešitev se za primer TEŠ ni izkazala za primerno. Na podlagi Smernic o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah³ se pomoč za prestrukturiranje lahko odobri le, če se celotna skupina podjetij znajde v težavah, torej je tik pred prenehanjem delovanja. Za razliko od skupine OE Oltenia, skupina HSE ni podjetje v težavah. Pomoč bi morala biti

³ Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah, (2014/C 249/01)

namenjena prestrukturiranju HSE kot skupine (ne le TEŠ in PV), stroški prestrukturiranja pa bi se lahko le delno pokrili z državno pomočjo.

Lahko bi prišlo tudi do tega, da bi bil HSE zavezan odprodati del svojih dejavnosti in premoženja (npr. elektrarne na Dravi in Soči ali maloprodajna podjetja), dodaten pogoj bi lahko bil tudi, da bi morala država vsaj delno privatizirati HSE (npr. Romunija se je morala zavezati k prodaji vsaj 20 % svojih delnic v OE Oltenia).

Francija, Belgija, Združeno Kraljestvo, Italija in Nemčija – pomoč za zanesljivost oskrbe z električno energijo

Evropska komisija je v preteklosti navedenim državam odobrila več pomoči za t.i. mehanizme zmogljivosti (»CRM«), ustvarjenih z namenom zagotavljanja zanesljivosti oskrbe z električno energijo.⁴ CRM-ji vključujejo tržne zmogljivosti in strateške rezerve (tj. zmogljivosti, ki se kot rezerve držijo zunaj trga). Elektrarne, ki sodelujejo v teh mehanizmih, so z državno pomočjo plačane za zagotavljanje zmogljivosti, bodisi na tržni osnovi ali v skladu s shemami nadomestil za strateške rezerve.

Na podlagi oddelka 4.8 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo⁵ (»Smernice CEEAG«) je mogoče obe vrsti CRM uvesti le, če analiza nacionalnega regulatorja oziroma operaterja prenosnega sistema dokaže obstoj problemov glede zanesljivosti oskrbe, ki so skladni z najnovejšimi ugotovitvami Evropskega omrežja operaterjev prenosnih sistemov za elektriko (ENTSO-E) o ustreznosti virov oziroma zastoju v omrežju. V primeru TEŠ se nakazuje, da je manj verjetno, da bi operater prenosnega sistema lahko potrdil obstoj dovolj pomembnih pomanjkljivosti v elektroenergetskem sistemu, ki bi upravičevale uvedbo CRM za TEŠ.

Poleg tega, v skladu z veljavno Uredbo o električni energiji (EU) 2019/943, lahko v CRM sodelujejo le elektrarne, katerih emisije CO₂ iz fosilnih goriv ne presegajo 550 g CO₂ na kWh električne energije in povprečno 350 kg CO₂ iz fosilnih goriv na leto na kW. Emisije TEŠ presegajo te mejne vrednosti.

Nemčija – pomoč za opuščanje proizvodnje na osnovi lignita

Evropska Komisija je Nemčiji v zadevi SA.53625 (2021/C) odobrila državno pomoč podjetju RWE Power AG za postopno opuščanje proizvodnje električne energije na osnovi lignita. Primer ni primerljiv s primerom TEŠ, saj gre za ukrep, s katerim se podjetja kompenzira za predčasno zaprtje donosnih dejavnosti proizvodnje energije. To omogoča oddelek 4.12.1 Smernic CEEAG, saj predčasno zaprtje donosnih premogovnih obratov prispeva k podnebnim ciljem EU. TEŠ in PV nista donosna, njuno nadaljnjo obratovanje pa ne bo zmanjšalo emisij v primerjavi s hipotetičnim scenarijem zaprtja. Pomoč za zaprtje nekonkurenčnih dejavnosti na področju premoga lahko vključuje le stroške zaprtja, ne pa tudi državne podpore za nadaljevanje proizvodnje toplote ali električne energije.

Češka – shema za soproizvodnjo toplote in električne energije

Evropska Komisija je v letu 2024 z odločbo št. C(2024) 3387 v zadevi SA.108368 odobrila češko podporno shemo za spodbujanje proizvodnje električne energije iz visoko učinkovite soproizvodnje toplote in električne energije. Shema predvideva dodelitev pomoči v obliki premije na proizvedeno megavatno uro električne energije.

⁴ Odločbe Evropske komisije v zadevah: SA.39621 (Francija), SA.54915 (Belgija), SA.35980 (Združeno Kraljestvo), SA.42011 (Italija), SA.45852 (Nemčija)

⁵ Smernice o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo iz leta 2022 (2022/C 80/01)

Upravičenci do te pomoči so upravljavci novih ali posodobljenih obratov za sproizvodnjo toplote in električne energije, ki izpolnjujejo definicijo visokoučinkovite sproizvodnje, kot je določena v členu 2(34) Direktive o energetske učinkovitosti.⁶ Češki ukrep je namenjen spodbujanju gospodarskih dejavnosti na način, ki zmanjšuje emisije toplogrednih plinov in povečuje raven varstva okolja, kot je opisano v oddelku 2.1. Smernic CEEAG. Evropska komisija je zato ukrep ocenila na podlagi splošnih meril združljivosti, določenih v oddelku 3 Smernic CEEAG, in specifičnih meril združljivosti, ki veljajo za pomoč pri zmanjševanju in odpravi emisij toplogrednih plinov, vključno s podporo obnovljivim virom energije in energetske učinkovitosti, določenih v oddelku 4.1. Smernic CEEAG.

Odobritev državne pomoči na podlagi oddelka 4.1 Smernic CEEAG v primeru TEŠ ne bi bila mogoča, ker oddelek 4.1 Smernic CEEAG ne velja za ukrepe, katerih glavni cilj ni zmanjšanje ali odprava emisij toplogrednih plinov. Poleg tega oddelek 4.1 Smernic CEEAG velja le za spodbujanje obnovljivih virov energije in tehnologij, ki prispevajo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, kot je visokoučinkovita sproizvodnja. V nobenem primeru pa ne vključuje spodbujanja proizvodnje toplote in/ali električne energije iz elektrarn na lignit.

Slovaška – storitev splošnega gospodarskega pomena

V letu 2019 je Evropska komisija z odločbo št. C(2019) 3361 v zadevi SA.52687 (2018/N) po pravilih EU o državnih pomočeh odobrila državno pomoč v obliki nadomestila energetske družbi Slovenské Elektrárne a.s. za časovno omejeno obveznost dobave določene količine električne energije v vozlišče električnega sistema Bystričany na Slovaškem.

Slovaška država je družbi Slovenské Elektrárne a.s. naložila začasno obveznost zagotavljanja oskrbe z električno energijo v geografski regiji okoli vozlišča Bystričany, ki ni bilo dovolj povezano z ostalim delom slovaškega elektroenergetskega omrežja. Obveznost zagotavljanja oskrbe z električno energijo je bila družbi Slovenské Elektrárne naložena z odločbo ministrstva za gospodarstvo na podlagi energetskega zakona. Skladno z naloženo obveznostjo je morala družba Slovenské Elektrárne iz svoje elektrarne Nováky, ki je za svoje delovanje uporabljala lignit iz bližnjega rudnika, letno dobavljati določeno količino ur električne energije z namenom zagotavljanja zanesljivosti oskrbe na geografskem območju okoli vozlišča Bystričany slovaškega elektroenergetskega omrežja. Začasna obveznost je bila naložena za čas do dokončanja načrtovanih ukrepov za krepitev slovaškega elektroenergetskega omrežja, namenjenih rešitvi tehničnega problema varnosti oskrbe, in v vsakem primeru najpozneje do konca leta 2023. Na podlagi finančnega mehanizma, ki ga je vzpostavil slovaški regulator za električno energijo, so Slovenské Elektrárne od Slovaške za izpolnjevanje naložene storitvene obveznosti prejele nadomestilo, ki je pokrilo razliko med prihodki od prodaje električne energije in drugih storitev ter proizvodnimi stroški. Evropska komisija je ukrep ocenila in odobrila po pravilih EU o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena (»SGEI«).

V slovaškem primeru je prišlo do problema varnosti oskrbe (ogrožena je bila varnost oskrbe z električno energijo v določenem geografskem območju), ki ga je bilo mogoče tehnično rešiti le s strani enega ponudnika.

V slovaškem primeru je Evropska komisija ukrep najprej presojala preko kriterijev sodbe Sodišča EU v že omenjeni zadevi Altmark Trans⁷, ki določajo, pod katerimi pogoji nadomestilo za storitve splošnega gospodarskega pomena (SGEI) ne predstavlja državne pomoči (»Altmark test«). Altmark test je sestavljen iz štirih pogojev, in sicer: (i) podjetje, ki prejema nadomestilo, mora

⁶ Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955

⁷ Sodba Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi C-280/00 – Altmark Trans GmbH.

dejansko imeti obveznosti javne službe, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene; (ii) merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno, da bi se preprečila ekonomska ugodnost, ki bi prejemniku dajala prednost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji; (iii) nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je potrebno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali z izpolnjevanjem obveznosti javne službe ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti; (iv) če podjetje, ki se mu naloži izpolnjevanje obveznosti javne službe, v konkretnem primeru ni izbrano s postopkom oddaje javnega naročila, ki omogoča, da se izbere tisti ponudnik, ki lahko te storitve opravlja z najnižjimi stroški za skupnost, se mora raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh obveznosti ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti.

V slovaškem primeru je Evropska komisija ugotovila, da četrti pogoj Altmak testa ni izkazan, ker Slovenské Elektrárne niso bile izbrane po postopku javnega naročila, slovaške oblasti pa niso zagotovile nobenih informacij, ki bi dokazovale, da je bil nivo nadomestila določen glede na stroške tipičnega, dobro upravljanega podjetja. Zato je Evropska komisija odločila, da nadomestilo družbi Slovenské Elektrárne predstavlja državno pomoč, vendar jo je obravnavala kot združljivo z zakonodajo EU na podlagi kriterijev iz Okvira Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve.⁸

Z ločenima odločbama v zadevah SA.56844 in SA.55038 je Evropska komisija v letih 2019 in 2020 Slovaški odobrila tudi državno pomoč za predčasno zapiranje rudnikov lignita Handlová in Nováky, ki sta zagotavljala lignit za termoelektrarno Nováky.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Za izvajanje zakona so pristojna ministrstva in drugi državni organi, na delovnih področjih katerih se sprejemajo ukrepi. Distributer toplote mora o izvedenih aktivnostih in časovnem načrtu zagotavljanja alternativnih proizvodnih virov polletno obveščati ministrstvo, pristojno za energijo.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov. KPV kot distributer toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj mora o izvedenih aktivnostih in časovnem načrtu zagotavljanja alternativnih proizvodnih virov polletno obveščati ministrstvo, pristojno za energijo.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Zaradi nadaljnje uporabe lignita kot energenta lahko pride do preseganja mejnih vrednosti in s tem do poslabšanja stanja okolja. Zakon predvideva ustrezne varovalke, da ne bi prišlo do onesnaževanja okolja preko meje, ki je nujno potrebna za zagotovitev kontinuirane in zadostne proizvodnje toplote do zagotovitve zadostnih alternativnih proizvodnih virov na OVE. Ministrstvo ocenjuje, da večje negativne posledice za okolje na podlagi tega zakona niso možne.

Hkrati zakon pospešuje in spodbuja opuščanje rabe lignita, saj spodbuja umeščanje in izvedbo alternativnih proizvodnih virov na OVE, kar na dolgi rok prinaša pozitivne posledice za okolje, saj

⁸ Okvir Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (2011) 2012/C 8/03.

pospešuje zeleni prehod in doseganje podnebnih ciljev. Nov režim obratovanja TEŠ pomeni zmanjšano proizvodnjo električne energije iz lignita in s tem povezano manjšo proizvodnjo premoga PV. Z vzpostavitvijo novih proizvodnih virov se v naslednjih letih ta proizvodnja še dodatno zmanjšuje, s čimer se pozitivno prispeva k zelenemu prehodu.

Poleg tega bo iz naslova novega režima obratovanja manj izpustov CO₂.

V luči aktualne situacije, se pojavljajo številna vprašanja glede Sklada za podnebne spremembe (t. i. Podnebni sklad) in obveznosti TEŠ v sistemu trgovanja z emisijskimi kuponi (ETS). Zaradi visokih emisij ogljikovega dioksida je TEŠ zavezanec za nakup ETS kuponov, kar vpliva na njegovo poslovanje in stroške. Sistem deluje tako, da mora podjetje (»naprava«), ki je v sistemu ETS, za vsako tono emisij plačati oz. kupiti ETS kupon.

Prihodki iz kuponov, ki se prodajo na ravni EU, se razdelijo med države članice po dogovorjenem ključu. V revidirani Direktivi 2003/87/ES (ETS direktiva) je bil leta 2009 dosežen politični dogovor, da se deleže od prihodkov od prodaje emisijskih kuponov med državami članicami deli po ključu, ki temelji na zgodovinskih emisijah v obdobju 2005-2007 (deleži so določeni v prilogi I k <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020D2166> – za Slovenijo približno 0,49 %).

TEŠ 6 v obdobju 2005 – 2007, ki je – kot pojasnjeno – ključ za delitev prihodkov od prodaje kuponov med državami članicami, še ni deloval, tako da tudi v tem smislu ni vplival na določitev deleža, ki je pripisan Republiki Sloveniji. Sloveniji pripade 0,49 % prihodkov iz primarne prodaje kuponov na EU ravni, prihodki pa se stekajo v Podnebni sklad. Posamezne naprave, med njimi TEŠ, pa kupone, ki so jih dolžne predati, kupujejo praviloma na sekundarnih trgih, tako da prihodki od teh prodaj ne vplivajo na prihodke Podnebnega sklada. Prihodki Podnebnega sklada tako nimajo praktično nikakršne povezave z delovanjem TEŠ 6 oz. kupovanjem kuponov s strani TEŠ.

6.3. Presoja posledic na gospodarstvo

Prilagojen režim obratovanja TEŠ pozitivno vpliva na gospodarstvo, saj je zaradi zmanjšane obratovanja predviden manjši strošek nakupa CO₂ kuponov in prihranek potrebnih manjkajočih sredstev za obratovanje termomodivizije.

Ta prihranek se lahko investira v nove nizkoogljikne proizvodne vire, s tem pa se v državi generira nova zelena delovna mesta ter tudi druge koristi iz naslova povečanega investicijskega potenciala.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Glavni cilj predloga zakona je v prehodnem obdobju do sprejema ukrepov za pravičen prehod iz premoga zagotoviti oskrbo s toplotno energijo prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj), in sicer do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo toplote.

Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi TEŠ in PV z začetkom leta 2025 končala v stečaju, zaposleni bi izgubili službe, odjemalci v Šaleški dolini bi ostali brez toplote, kar bi posledično pomenilo, da bi bila brez ogrevanja gospodinjstva, šole, vrtci, zdravstvene ustanove, inštitucije lokalne samouprave, državni organi in gospodarstvo. Taka situacija ne ustreza pravičnemu prehodu iz premoga in bi onemogočila normalne življenjske razmere za prebivalstvo, kar bi ogrožalo življenja in zdravje ljudi (ter tudi njihov socialni položaj). Onemogočeno bi bilo delovanje zdravstvenih ustanov. Onemogočeno ali vsaj do nesprejemljive meje oteženo bi bilo delovanje javnih ustanov, kot so vrtci, šole, organov lokalne samouprave in državnih organov, s čimer ne bi bilo zagotovljeno opravljanje osnovnih funkcij, ki jih je dolžna zagotavljati država in/ali lokalna samouprava. Dodatno pa bi prišlo do tega, da bi se ustavila gospodarska aktivnost, kar bi

povzročilo zelo veliko materialno škodo, v končni posledici pa bi vplivalo tudi na povečanje brezposelnosti onkraj TEŠ in PV.

Socialni vidik predmetni zakon zasleduje tudi z načinom regulacije cene toplote, dobavljene s strani TEŠ distributerju toplote, saj se ta za čas trajanja gospodarske javne službe cena toplote fiksira na način, da ostaja enaka ceni za toploto, ki je veljala na dan 1. 10. 2024, pri čemer se nadalje usklajuje zgolj letno z inflacijo. Na ta način so končni odjemalci toplote zaščiteni pred morebitnimi bodočimi porasti cene toplote, do katerih bi lahko prišlo zaradi dvigov njene proizvodne cene s strani izvajalca gospodarske javne službe. Cena toplote je glede na naraščajoče stroške njene proizvodnje skozi pretekla leta sledila trendu rasti:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (ocena)
TOPLOTNA ENERGIJA v GWh	316	320	343	319	305	273
POVPREČNA DOSEŽENA CENA TOPLOTNE ENERGIJE v EUR/GWh	21,19	21,61	28,91	30,22	47,03	47,84

Tovrstno rast cen toplote predmetni zakon s predlaganimi rešitvami v nadalje preprečuje.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Zakon vpliva na cilje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030, kot so določeni z veljavnim Nacionalnim energetskega in podnebnim načrtom (v nadaljnjem besedilu: NEPN). V NEPN sta predvidena postopno opuščanje rabe domačega in uvoženega premoga za energetske namene oziroma zmanjšanje za vsaj – 30 % do leta 2030. Ocenjuje se, da bi prilagojen režim obratovanja TEŠ v času trajanja tega zakona doprinesel k zmanjšanju emisij TGP za 28%.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:
Zakon bo objavljen na spletni strani MOPE. Posebne delavnice trenutno niso predvidene.
- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:
Izvajanje zakona in podzakonskih predpisov bo spremljalo ministrstvo, pristojno za energijo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Gradivo je bilo objavljeno na e-demokraciji in Portalu Energetika.

Datum objave: 18. 10. 2024 do 27. 10. 2024.

V razpravo so bili vključeni:

- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

V fazi javne obravnave smo prejeli pripombe 20 deležnikov, med njimi so:

Agencija za energijo, Borzen d.o.o., Gen energija d.o.o., Gospodarska zbornica Slovenije, KPV, Ljudska iniciativa Velenje, Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj, Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije, Sindikat delavcev rudarstva in energetike Slovenije, SDH, Slovensko društvo za ohranitev Šaleške energetike, Sindikat podjetja Termoelektrarne Šoštanj, Sindikat pridobivanja energetskih surovin Slovenije, Svet Delavcev družbe Premogovnik Velenje, Svetniška skupina DeSUS v Svetu MOV, TEŠ, Združenje mestnih občin Slovenije, Skupnost občin Slovenije. Imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajamo.

Ministrstvo, pristojno za energijo, je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih v največji možni meri upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije ter sistemskimi rešitvami predloga zakona.

Vsebine zakona iz javne obravnave, na katere je ministrstvo, pristojno za energijo, prejelo večino pripombe, so naslednje:

- 5. člen, ki je v drugem in tretjem odstavku predvideval, da lahko Vlada Republike Slovenije s sklepom ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za predčasno prenehanje gospodarske javne službe, ko so zagotovljeni zadostni alternativni proizvodni viri za dolgoročno, zanesljivo in varno oskrbo s toploto odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj. Ta vsebina je iz predloga zakona brisana in s tem so bile upoštewane pripombe Sindikata podjetja Termoelektrarne Šoštanj, Mestne občine Velenje in Sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije;
- predlog zakona je predvideval, da bo vir financiranja tudi prispevek Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj (8. člen). Taki rešitvi sta nasprotovali obe občini, KPV in Sindikat pridobivanja energetskih surovin Slovenije. Pripombe so upoštewane, soprispevek občin je brisan kot vir financiranja gospodarske javne službe;
- 21. člen, ki je predpisoval obveznost za zagotovitev alternativnih proizvodnih virov na način, da morajo Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj in distributer toplote najkasneje do konca leta 2027 zagotoviti najmanj 40 MW dodatne nazivne moči alternativnih proizvodnih virov, izbiro zunanjega izvajalca za zagotovitev novih alternativnih virov in izolacijo distribucijskega sistema ter soprispevek občin v primeru neizpolnitve, je spremenjen. Soprispevek občin ni predviden, tako da so s tem upoštevanje pripombe Mestne občine Velenje, Občine Šoštanj, KPV, Ljudske iniciative Velenje ter Sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije;
- člen, ki je predvideval omejitev prejemkov zaposlenih in poslovnih oseb, je brisan v celoti, s tem so bile upoštewane pripombe SDH, Sindikata podjetja Termoelektrarne Šoštanj, Mestne občine Velenje, Sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije, Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije, Svet delavcev Premogovnika Velenje;
- Agencija za energijo je imela po predlogu zakona, ki je bil poslan v javno obravnavo pristojnosti glede določanja izhodiščne in končne višine letnega nadomestila in vse dejavnosti, ki so povezane s tem, vendar je podala tehtno obrazložene pripombe in razloge, da nove naloge s svojimi kadri po vsebini ne more zagotoviti, zato je pristojnost Agencije za energijo v tem delu brisana in prenesena na ministrstvo, pristojno za energijo;
- upoštevan je predlog TEŠ, da se vključi vsebina glede zagotavljanja stranskih produktov glede sanacije depresij;
- upoštevani so bili predlogi sindikatov, povezani s kolektivnimi pogodbami, prednostnimi zaposlitvami pri izvajalcu gospodarske javne službe in določila glede objave prostih delovnih mest.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi predloga zakona je sodelovala družba HSE s svojimi zunanjimi strokovnjaki, Odvetniško družbo Rojs, Peljhan, Prelesnik & partnerji o.p., d.o.o. Družba HSE ni prejela plačila za ta namen.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

S tem zakonom se z namenom pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga ureja pogoje in prehodno financiranje za začasno zagotavljanje proizvodnje in dobave toplote na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj.

2. člen (pomen izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »blok 5« je 345 MW (bruto električna moč) blok na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN3, zgrajen leta 1976 in obnovljen leta 2018, ki je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2;
2. »blok 6« je 600 MW (bruto električna moč) blok na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN6, zgrajen leta 2015, ki je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 3;
3. »distributer toplote« je družba Komunalno podjetje Velenje d.o.o. ali drug subjekt, ki na območju Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj izvaja distribucijo toplote kot gospodarsko javno službo;
4. »EIB kredit« pomeni kreditno pogodbo Finance Contract (TEŠ – Thermal Power Plant Šoštanj / B) z dne 22. 4. 2010 med Evropsko investicijsko banko kot kreditodajalcem in družbo Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. kot kreditjemalcem;
5. »emisijski kupon« ima enak pomen, kot ga določa zakon, ki ureja varstvo okolja;
6. »finančni stroški« pomenijo stroške obresti po EIB kreditu ter stroške nadomestila za državno poroštvo za EIB kredit;
7. »proizvodni viri« so energetski objekti, naprave in oprema za proizvodnjo toplote;
8. »PT 51 in PT 52« sta plinski turbini izvajalca gospodarske javne službe z oznako SGT-800, proizvajalca Siemens, z oznakama velike kurilne naprave VKN4 in VKN5, ki sta bili nameščeni leta 2008 in delujeta predvsem na zemeljski plin s pomožnim kurilnim oljem, tako da v referenčnih pogojih dosežeta električno moč 42,5 MW, ter sta priključeni na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2.

(2) Ostali izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo enak pomen, kot jih določajo zakon, ki ureja pogoje za zagotavljanje oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov, in drugi zakoni s področja energije.

II. GOSPODARSKA JAVNA SLUŽBA

3. člen (gospodarska javna služba)

(1) Proizvodnja in dobava toplote distributerju toplote na območju Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj (v nadaljnjem besedilu: gospodarska javna služba) se opravlja kot gospodarska javna služba z namenom in ciljem nemotenega zagotavljanja toplote v Mestni občini Velenje in Občini

Šoštanj kot materialne javne dobrine, dokler je ni možno zagotavljati na trgu. Proizvodnja in dobava toplote distributerju toplote je v javnem interesu zaradi zadovoljevanja javnih potreb prebivalstva in pravnih subjektov do zagotovitve alternativnih proizvodnih virov za dobavo toplote.

- (2) Gospodarsko javno službo po tem zakonu izvaja družba Termoelektrarna Šoštanj d.o.o., Cesta Lole Ribarja 18, 3325 Šoštanj (v nadaljnjem besedilu: izvajalec gospodarske javne službe).
- (3) Gospodarska javna služba se zagotavlja in opravlja na način, kot določa ta zakon. Za ostala vprašanja, ki jih ta zakon ne določa, se subsidiarno uporabljajo določbe zakona, ki ureja gospodarske družbe.
- (4) Ob upoštevanju namena tega zakona izvajalec gospodarske javne službe s svojimi proizvodnimi viri, ki imajo uporabno dovoljenje na dan 31. decembra 2024, proizvaja in distributerju toplote dobavlja zadostne količine toplote za potrebe odjemalcev v obstoječi distribucijski sistem v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, in sicer na zanesljiv, varen, kontinuiran in stroškovno učinkovit način ob upoštevanju njihovih tehničnih lastnosti in omejitev.
- (5) Optimalni način angažiranja proizvodnih virov mora izvajalec gospodarske javne službe določiti z letnim načrtom obratovanja, ki je pripravljen za vse možne letne temperaturne razmere na način, da je skladen s prejšnjim odstavkom.
- (6) Letni načrt obratovanja pripravi izvajalec gospodarske javne službe v skladu s potrebami distributerja toplote za vsako koledarsko leto in ga po potrditvi s strani nadzornega sveta izvajalca gospodarske javne službe predloži ministrstvu, pristojnem za energijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), v pregled in potrditev najkasneje do 1. oktobra v tekočem letu za naslednje koledarsko leto, ob smiselnem upoštevanju izvajanja veljavnega trajnostnega načrta.

4. člen

(pogodba o izvajanju gospodarske javne službe)

- (1) Republika Slovenija in izvajalec gospodarske javne službe s pogodbo v skladu s tem zakonom uredita medsebojna razmerja v zvezi z izvajanjem gospodarske javne službe, zlasti pa:
 1. predmet pogodbe;
 2. obseg storitev;
 3. način izplačila nadomestila za opravljanje obvezne gospodarske javne službe, ki je predmet tega zakona;
 4. način in roke izpolnjevanja medsebojnih pogodbenih obveznosti;
 5. dolžnost izvajalca obvezne gospodarske javne službe poročati ministrstvu o okoliščinah, ki utegnejo vplivati na izvajanje gospodarske javne službe, ki je predmet tega zakona;
 6. način prilagajanja mesečne dinamike izplačil izhodiščnega letnega nadomestila;
 7. način spreminjanja pogodbe.
- (2) Pogodba se sklene za čas trajanja gospodarske javne službe. Za Republiko Slovenijo pogodbo sklene Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada).

5. člen

(čas trajanja gospodarske javne službe)

Obveznost izvajanja gospodarske javne službe traja od 1. januarja 2025 do 30. aprila 2027.

6. člen

(računovodske evidence)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe mora računovodske evidence voditi transparentno in skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, zakonom, ki ureja gospodarske javne službe ter veljavnimi računovodskimi standardi.
- (2) Če izvajalec gospodarske javne službe poleg javne gospodarske službe izvaja tudi druge dejavnosti, mora skladno z veljavnimi računovodskimi standardi voditi ločene računovodske

evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za izvajanje gospodarske javne službe in druge dejavnosti.

- (3) Izvajalec gospodarske javne službe mora na način iz prejšnjega odstavka voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za druge dejavnosti, ki niso povezane z izvajanjem gospodarske javne službe.
- (4) Za ločene računovodske izkaze iz drugega in prejšnjega odstavka se štejeta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida.
- (5) Izvajalec gospodarske javne službe mora skladno z računovodskimi standardi v svojih notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov, ki jih upošteva pri vodenju računovodskih evidenc in pripravi ločenih računovodskih izkazov iz prejšnjega odstavka.
- (6) Sodila iz prejšnjega odstavka pregleda revizor in potrdi njihovo ustreznost.
- (7) Izvajalec gospodarske javne službe mora v pojasnilih k računovodskim izkazom skupaj z ločenimi računovodskimi izkazi, za katere se zahteva ločeno razkrivanje, v celoti razkriti tudi sodila iz petega odstavka tega člena. Pravilnost uporabe sodil letno revidira revizor in o tem pripravi posebno poročilo.

III. FINANCIRANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE

7. člen

(viri financiranja gospodarske javne službe)

Gospodarska javna služba se financira iz naslednjih virov:

- iz prihodkov od proizvedene toplote,
- iz prodaje stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote (kot so električna energija, elektrofiltrski pepel, sadra, systemska voda, žlindra),
- iz državnega proračuna,
- iz drugih prihodkov.

8. člen

(financiranje iz prihodkov od proizvedene toplote)

- (1) Za proizvedeno in dobavljeno toploto za potrebe končnih odjemalcev distributer toplote izvajalcu gospodarske javne službe plačuje ceno toplote.
- (2) Ne glede na določbe zakona, ki ureja pogoje za zagotavljanje oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov, je cena toplote, dobavljena s strani izvajalca gospodarske javne službe distributerju toplote v času trajanja gospodarske javne službe enaka ceni za toploto, ki je veljala na dan 1. oktobra 2024 in se usklajuje z indeksom cen življenjskih potrebščin.

9. člen

(financiranje iz prodaje stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote)

- (1) Stranske produkte, ki nastanejo pri proizvodnji toplote, kot so električna energija in odpadne produkte, kot so elektrofiltrski pepel, sadra, systemska voda in žlindra, izvajalec gospodarske javne službe proda na trgu.
- (2) Proizvedena električna energija, ki izvira iz obratovanja proizvodnih virov za potrebe izvajanja gospodarske javne službe se v obsegu od 70 % do 90 % predvidene proizvodnje za leto vnaprej v obliki mesečnega diagrama proda v enem ali več poslih najkasneje do konca tekočega leta.
- (3) Center za podpore iz 18. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21, 189/21 in 121/22 – ZUOKPOE) izvaja v okviru obvezne državne gospodarske javne

službe tudi prodajo proizvedene električne energije iz prejšnjega odstavka v obliki javne dražbe ali pa jo v obliki javnih razpisov izvede neposredno izvajalec gospodarske javne službe.

- (4) Razlike med dolgoročno prodano električno energijo in dejansko napovedano proizvodnjo električne energije za dan vnaprej izvajalec gospodarske javne službe kupuje ali prodaja sam ali preko pogodbenega izvajalca na ustrezni borzi s točko dobave znotraj Republike Slovenije za dan vnaprej. V primeru, da izvajalec gospodarske javne službe sodeluje s pogodbenim izvajalcem, se ta izbere na javnem razpisu.
- (5) Sprememba obratovanja znotraj posameznega dneva, ki ni posledica sprememb odjema toplote ali nepredvidenih tehničnih omejitev, je lahko samo posledica potreb sistemskega operaterja elektroenergetskega omrežja.
- (6) Odstopanja realizirane proizvodnje električne energije od tržnih planov se poravnajo preko bilančnega obračuna skladno s pravili za delovanje relevantnega trga.

10. člen **(financiranje iz državnega proračuna)**

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe je upravičen do nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe.
- (2) Sredstva iz prejšnjega odstavka se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.
- (3) Obseg načrtovanih pravic porabe za izvajanje gospodarske javne službe se ugotovi z odločbo iz petega odstavka 17. člena tega zakona.

11. člen **(drugi prihodki)**

- (1) Vsi drugi prihodki izvajalca gospodarske javne službe se uporabijo za financiranje gospodarske javne službe.
- (2) Izvajalec gospodarske javne službe električno energijo, ki ni stranski produkt proizvodnje za potrebe izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu, proda na trgu smiselno na način, kot je določen v četrtem odstavku 9. člena tega zakona, pod pogojem, da ohranja učinkovito konkurenco na trgu in da prihodki iz njene prodaje na trgu presegajo stroške te dodatne proizvodnje.

IV. VIŠINA IN DOLOČITEV NADOMESTILA

12. člen **(višina nadomestila)**

Višina nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe se določi kot razlika med upravičenimi stroški iz 13. člena tega zakona in prihodki iz 16. člena tega zakona, povečana za znesek odplačila glavnice EIB kredita.

13. člen **(upravičeni stroški)**

- (1) Upravičeni stroški so stroški, ki jih ministrstvo določi in prizna v skladu z določbami tega zakona in vsebujejo upravičene stroške energentov, energije, obratovanja, investicijskega in tekočega vzdrževanja, razen amortizacije, finančne stroške, strošek obratnega kapitala, ter druge upravičene stroške, ki so nujno potrebni za izvajanje gospodarske javne službe.
- (2) Upravičeni stroški se za potrebe določitve nadomestila delijo na normirane in nenormirane stroške.

14. člen

(normirani stroški)

- (1) Normirani stroški so stroški, ki jih izvajalec gospodarske javne službe lahko obvladuje in med drugim zajemajo:
 - stroške poslovanja oziroma storitev za potrebe izvajanja gospodarske javne službe, ki niso oddane zunanjim izvajalcem;
 - stroške poslovanja in tekočega vzdrževanja za potrebe izvajanja gospodarske javne službe, brez stroška energentov in emisij;
 - investicijsko vzdrževanje za potrebe izvajanja gospodarske javne službe;
 - strošek preмога.
- (2) Normirani stroški se pri izračunu nadomestila upoštevajo na podlagi tehničnih normativov, ki jih na predlog izvajalca gospodarske javne službe določi ministrstvo v odločbi iz petega odstavka 17. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: upoštevni normirani stroški).
- (3) V primeru, da je dejanska višina normiranih stroškov nižja od upoštevnih normiranih stroškov, se višina nadomestila v naslednjem koledarskem letu zniža za polovico razlike med dejansko višino normiranih stroškov in upoštevni dejanskimi stroški, pri čemer razlika med dejansko višino normiranih stroškov in upoštevni dejanskimi stroški, za katero se v naslednjem koledarskem letu višina nadomestila ne znižuje, ne sme presegati 10 % stroška dela izvajalca gospodarske javne službe v preteklem koledarskem letu.

15. člen

(nenormirani stroški)

- (1) Nenormirani stroški so stroški, ki jih izvajalec gospodarske javne službe ne more obvladovati in med drugim vsebujejo:
 - stroške poslovanja oziroma storitev za potrebe izvajanja gospodarske javne službe, ki so oddane zunanjim izvajalcem za ustrezno tržno nadomestilo;
 - strošek materiala, ostalih energentov, ki niso vključeni v normirane stroške, in emisij, potrebnih za izvajanje gospodarske javne službe;
 - finančne stroške, strošek obratnega kapitala, ki je potreben za izvajanje gospodarske javne službe.
- (2) Nenormirani stroški se pri izračunu nadomestila upoštevajo v dejanski višini in v skladu s podatki o stroških in odhodkih, ki izhajajo iz računovodskega poročanja, pri čemer ministrstvo izvaja nadzor nad upravičenostjo teh stroškov.
- (3) Stroški iz prve alineje prvega odstavka tega člena, ki presegajo vrednost 40.000 eurov na leto na posamezni pravni posel, se štejejo za upravičene stroške iz 13. člena tega zakona zgolj v primeru, da je na sklenitev pogodbe z zunanjim izvajalcem podal soglasje nadzorni svet izvajalca gospodarske javne službe.

16. člen

(prihodki)

Prihodki so vsi prihodki izvajalca gospodarske javne službe, ki zajemajo prihodke od proizvedene toplote, prihodke od prodaje stranskih produktov in druge prihodke, razen nadomestila po tem zakonu.

17. člen

(postopek za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe mora za vsako prihodnje koledarsko leto izvajanja gospodarske javne službe najkasneje do 1. oktobra tekočega leta na ministrstvo vložiti zahtevo za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila na podlagi načrtovanega obsega gospodarske javne službe (v nadaljnjem besedilu: izhodiščno letno nadomestilo), ki je skladen z načrtom obratovanja iz 3. člena tega zakona.

- (2) Sestavni del zahteve za določitev izhodiščnega letnega nadomestila so najmanj naslednji podatki in dokumentacija:
1. načrtovani količinski obseg izvajanja gospodarske javne službe;
 2. načrtovana struktura in višina upravičenih stroškov;
 3. predlog tehničnih normativov za določitev upoštevanih normiranih stroškov, ki so bili uporabljeni v izračunu izhodiščnega letnega nadomestila;
 4. dokumentacija, s katero se utemeljujejo cene upravičenih nenormiranih stroškov, ki so bili uporabljene v izračunu izhodiščne cene toplote;
 5. načrtovani obseg prihodkov po vrsti in višini;
 6. izračun izhodiščnega letnega nadomestila;
 7. načrtovani finančni model s predvidenimi denarnimi tokovi, ki vsebuje projekcijo prihodkov in stroškov;
 8. predvideno mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila;
 9. morebitne odbitne postavke v skladu s tretjim odstavkom 14. člena tega zakona;
 10. druge elemente, ki so ob upoštevanju ciljev in namena tega zakona relevantni za izvajanje gospodarske javne službe na stroškovno učinkovit, zanesljiv in varen način.
- (3) Zahtevo iz prvega odstavka tega člena predhodno pregleda in potrdi nadzorni svet izvajalca gospodarske javne službe.
- (4) Izvajalec gospodarske javne službe mora na morebitno zahtevo ministrstva predložiti dodatna zahtevana dokazila ali vlogo dopolniti v desetih delovnih dneh.
- (5) Ministrstvo na podlagi popolne zahteve v 30 delovnih dneh izda odločbo, s katero odloči o višini izhodiščnega letnega nadomestila in o predvideni mesečni dinamiki izplačila izhodiščnega letnega nadomestila ter o tehničnih normativih za ugotavljanje upoštevanih normiranih stroškov, ki se uporabljajo pri izračunu izhodiščnega letnega nadomestila in pri izračunu končnega letnega nadomestila iz 19. člena tega zakona. Ministrstvo lahko za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomembno za določitev višine izhodiščnega letnega nadomestila, določitev predvidene mesečne dinamike izplačila izhodiščnega letnega nadomestila ter določitev tehničnih normativov, opravi dokaz z izvedenci.
- (6) Na podlagi odločbe ministrstva iz prejšnjega odstavka vlada in izvajalec gospodarske javne službe vsako poslovno leto skleneta aneks k pogodbi o izvajanju gospodarske javne službe (v nadaljnjem besedilu: aneks), s katerim določita višino in predvideno mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila.
- (7) Ministrstvo sprotno preverja vse podatke, na katerih temelji izračun izhodiščnega letnega nadomestila in mesečna dinamika izplačil. Izvajalec gospodarske javne službe ministrstvu četrtletno, najkasneje v 60 dneh po izteku četrtletja posreduje vse podatke, ki so pomembni za preveritev izračuna izhodiščnega letnega nadomestila in za določitev mesečne dinamike izplačil. Četrtletno poročanje po tem odstavku vključuje izkaz denarnih tokov za preteklo četrtletje in načrtovane denarne tokove do konca tekočega leta, ki ju pregleda revizor, in vsebuje tudi predlagano prilagoditev mesečne dinamike izplačil na podlagi likvidnostnih potreb izvajalca gospodarske javne službe.
- (8) Zoper odločbo iz petega odstavka tega člena je dovoljena pritožba, ki ne zadrži izvršitve.
- (9) V zadnjem koledarskem letu izvajanja gospodarske javne službe se izplačilo zneska, ki je določen kot mesečni obrok za zadnji mesec izvajanja gospodarske javne službe, zadrži do dokončne odločitve o končni višini letnega nadomestila.

18. člen

(redna prilagoditev predvidene mesečne dinamike izplačila izhodiščnega letnega nadomestila)

Ministrstvo na podlagi četrtletnega poročanja iz sedmega odstavka 17. člena tega zakona četrtletno prilagodi mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila, če mesečna dinamika izplačil

bistveno odstopa od likvidnostnih potreb izvajalca gospodarske javne službe. Prilagoditev po tem členu se izvede za obdobje, ki se prične z začetkom prvega naslednjega četrtletja, ki sledi datumu poročanja po sedmem odstavku 17. člena tega zakona, in se konča z dnevom 31. decembra tekočega leta.

19. člen

(izredna prilagoditev izhodiščnega letnega nadomestila in mesečne dinamike izplačila v primeru izrednih okoliščin)

Ministrstvo lahko na obrazložen predlog izvajalca gospodarske javne službe ali po uradni dolžnosti spremeni izhodiščno letno nadomestilo ali mesečno dinamiko izplačil v naslednjih primerih:

- če pride do nepredvidenega dogodka pri proizvodnji lignita,
- če pride do drugih okoliščin, ki vplivajo na nemoteno izvajanje gospodarske javne službe ali likvidnostni položaj izvajalca gospodarske javne službe,
- če se spremenijo cene električne energije, emisijskih kuponov ali plina navzgor ali navzdol za več kot 10 % v primerjavi z uporabljenimi cenami pri določitvi izhodiščnega letnega nadomestila,
- zaradi nepredvidenega vzdrževanja proizvodnih virov.

20. člen

(postopek za določitev končne višine letnega nadomestila)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe vsako leto najkasneje do 1. marca za preteklo koledarsko leto izvajanja gospodarske javne službe na ministrstvo vloži zahtevo za določitev končne višine letnega nadomestila (v nadaljnjem besedilu: končno letno nadomestilo).
- (2) Sestavni del zahteve za določitev končnega letnega nadomestila so najmanj naslednji podatki in dokumentacija:
 1. dejanski količinski obseg gospodarske javne službe v koledarskem letu;
 2. izkaz upoštevanih normiranih stroškov, ugotovljenih na podlagi tehničnih normativov, ki jih je v skladu s petim odstavkom 17. člena tega zakona za relevantno obdobje določilo ministrstvo;
 3. dokumentacija, s katero se utemeljujejo cene upravičenih nenormiranih stroškov, ki so bili uporabljeni v izračunu izhodiščne cene toplote;
 4. obseg prihodkov po vrsti in višini;
 5. predlog izračuna končnega letnega nadomestila;
 6. morebitne odbitne postavke v skladu s tretjim odstavkom 14. člena tega zakona;
 7. druge elemente, ki so ob upoštevanju ciljev in namena tega zakona relevantni za izvajanje gospodarske javne službe na stroškovno učinkovit, zanesljiv in varen način.
- (3) Izvajalec gospodarske javne službe na morebitno zahtevo ministrstva predloži dodatna dokazila v desetih delovnih dneh. Ministrstvo v roku 60 dni od prejema popolne zahteve izračuna in z odločbo določi višino končnega letnega nadomestila. Ministrstvo lahko za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomembno za določitev višine končnega letnega nadomestila, opravi dokaz z izvedenci.
- (4) V primeru, da je končno letno nadomestilo nižje od izplačanega izhodiščnega letnega nadomestila, se izvajalcu gospodarske javne službe preveč izplačano nadomestilo odšteje od prvega oziroma prvih naslednjih izplačil izhodiščnega letnega nadomestila v skladu z mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila po izdaji odločbe iz prejšnjega odstavka. V primeru, da je končno letno nadomestilo višje od izhodiščnega letnega nadomestila, se izvajalcu gospodarske javne službe v roku, ki ga določa zakon, ki ureja izvrševanje proračuna Republike Slovenije, v enkratnem znesku izplača primanjkljaj. Izvajalec gospodarske javne službe za proračun iz tega odstavka izstavi ministrstvu ustrezen račun oziroma dobropis.
- (5) Zahtevo za določitev končnega letnega nadomestila iz prvega odstavka tega člena za zadnje koledarsko leto izvajanja gospodarske javne službe izvajalec gospodarske javne službe vloži v roku 60 dni po koncu izvajanja gospodarske javne službe. V primeru, da je končno letno nadomestilo za zadnje koledarsko leto izvajanja gospodarske javne službe nižje od izplačanega izhodiščnega letnega nadomestila, se izvajalcu gospodarske javne službe preveč izplačano nadomestilo ne

odšteje od prvega oziroma prvih naslednjih izplačil izhodiščnega letnega nadomestila, temveč je izvajalec gospodarske javne službe dolžan preveč izplačano nadomestilo vrniti v proračun.

- (6) Zoper odločbo iz tretjega odstavka tega člena je dovoljena pritožba, ki ne zadrži izvršitve.

21. člen
(nadzor Računskega sodišča)

Računsko sodišče vsako leto revidira pravilnost in smotrnost poslovanja izvajalca gospodarske javne službe po tem zakonu.

V. ZAGOTOVITEV ALTERNATIVNIH PROIZVODNIH VIROV, RAZPOREJANJE IN UMEŠČANJE V PROSTOR

22. člen
(zagotovitev alternativnih proizvodnih virov)

- (1) Distributer toplote najkasneje do 1. aprila 2025 objavi razpis in do 1. januarja 2026 izbere novega ponudnika toplote, ki zagotovi dobavo toplote iz alternativnih proizvodnih virov, ki jih bo zgradil ali drugače zagotovil sam.
- (2) Distributer toplote mora o izvedenih aktivnostih in časovnem načrtu zagotavljanja alternativnih proizvodnih virov polletno, do 30. junija in do 31. decembra vsako koledarsko leto v času trajanja gospodarske javne službe, obveščati ministrstvo.

23. člen
(razporejanje proizvodnih virov)

- (1) Distributer toplote je glede vsakokratnih potreb dolžan kupiti vse razpoložljive količine toplote iz alternativnih proizvodnih virov, če ti zadostujejo za celovito potrebo po toploti ali če ti zadostujejo za celovito potrebo po toploti skupaj s toploto, ki jo zagotavlja izvajalec gospodarske javne službe brez bloka 5 in bloka 6. Če toplota iz alternativnih virov in virov izvajalca gospodarske javne službe, brez bloka 5 in bloka 6, skupaj ne zadošča za celotno potrebo po toploti, distributer toplote kupi vso potrebno toploto od izvajalca gospodarske javne službe.
- (2) Izvajalec gospodarske javne službe in distributer toplote morata skleniti operativni protokol za postopek optimalnega razporejanja razpoložljivih virov toplote (v nadaljnjem besedilu: protokol) glede na vsakokratno napoved in dejanski odjem s strani distributerja toplote.
- (3) Protokol je potrebno prilagajati glede na zagotavljanje alternativnih proizvodnih virov iz prejšnjega člena, pri čemer morajo k protokolu pristopiti tudi upravljavci alternativnih proizvodnih virov. Protokol mora določati prioriteto razvrščanje virov toplote na način, da se zmanjšuje višina potrebnega nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe po tem zakonu, pri tem je treba zagotavljati obratovanje na zanesljivo, varno in kontinuirano dobavo toplote.

24. člen
(umeščanje v prostor)

- (1) Na območju z Občinskim prostorskim načrtom občine Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj, št. 7/15, 50/16, 8/23 in 4/12) opredeljeno enoto urejanja prostora ŠO25, s podrobnejšo namensko rabo prostora območje energetske infrastrukture, je ne glede na lokalni energetski koncept in prostorske izvedbene akte občine Šoštanj dopustna postavitev proizvodnih virov za potrebe proizvodnje ali soproizvodnje toplote in hranjenja toplote ali električne energije, vključno s pripadajočimi, funkcionalno povezanimi gradbeno inženirskimi objekti (prometna infrastruktura, cevovodi, komunikacijska omrežja, elektroenergetski vodi) tudi izven tega območja.

- (2) Za prostorske ureditve iz zgornjega odstavka se izdelata "Elaborat prostorske ureditve - EPU" z opisom in grafičnimi prikazom, ki obsega najmanj:
- prikaz območja posega;
 - prikaz urbanistične, krajinske oziroma arhitekturne rešitve;
 - gospodarsko javno infrastrukturo, ki jo je treba zagotoviti v času postavitve in obratovanja, ter način priključevanja na obstoječo gospodarsko javno infrastrukturo;
 - rešitve in ukrepe za varstvo okolja, upravljanje z vodami, ohranjanje narave, varstvo kulturne dediščine ter varstvo pred požarom in naravnimi nesrečam.
- (3) EPU izdelata pooblaščen prostorski načrtovalec.
- (4) Za vse posege na območju iz prvega odstavka tega člena je, razen za objekte, ki sodijo med objekte z vplivi na okolje, treba izvesti predhodni postopek v skladu z zakonodajo s področja varstva okolja.
- (5) Gradivo EPU se razgrne sočasno z gradivom za izvedbo predhodnega postopka ali poročila o vplivih na okolje v fazi objave gradiva. EPU je tudi obvezni sestavni del dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja.
- (6) Na območju v lasti izvajalca gospodarske javne službe na dan 31. december 2024 je dopustno skladno z zgoraj navedenimi določili umeščati tudi nove proizvodne vire električne energije, ki ne sodijo med obnovljive vire energije.
- (7) Na območju iz prvega odstavka tega člena izvajalec gospodarske javne službe ustanovi služnost postavitve, obratovanja in vzdrževanja alternativnih proizvodnih virov in povezane infrastrukture v korist investitorja v alternativne proizvodne vire.

VI. DRUGE AKTIVNOSTI, POTREBNE ZA IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE

25. člen

(obratovanje bloka 5)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe vzdržuje blok 5 v mirovanju na način, da je kadarkoli možen ponovni zagon v roku 20 dni od identificirane potrebe. Takšno stanje mora izvajalec gospodarske javne službe vzdrževati vse do zaključka remonta (C-inšpekcija) PT 51 in PT 52, kateri je načrtovan za leto 2026.
- (2) Po izvedenem remontu (C-inšpekcija) PT 51 in PT 52, ki je načrtovan za leto 2026, se blok 5 trajno zaustavi.

26. člen

(premog za proizvodnjo toplote)

- (1) Družba Premogovnik Velenje d.o.o. izvajalcu gospodarske javne službe zagotavlja količine premoga, ki so potrebne za namen izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu.
- (2) Cena premoga družbe Premogovnik Velenje d.o.o. se določi s pogodbo med izvajalcem gospodarske javne službe in družbo Premogovnik Velenje d.o.o. Cena se oblikuje po metodi dodatka na upravičene stroške, pri čemer ne sme presegati tržne cene ustreznega premoga na uvoznem trgu, skupaj s stroški in dajatvami, povezanimi z uvozom in dostavo na deponijo izvajalca gospodarske javne službe.
- (3) Na vsakokratno ceno premoga po pogodbi iz prejšnjega odstavka je treba pridobiti predhodno soglasje nadzornega sveta izvajalca gospodarske javne službe in družbe Premogovnik Velenje d.o.o. in soglasje vlade.

27. člen

(nakup emisijskih kuponov in plina)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe zagotovi količino plina in emisijskih kuponov, ki so potrebni glede na obseg proizvedene toplote in električne energije za potrebe tega zakona.
- (2) Izvajalec gospodarske javne službe mora pri zagotavljanju plina in emisijskih kuponov zagotavljati upravljanje tveganj skladno s pravili poslovno-finančne stroke.
- (3) Izvajalec gospodarske javne službe mora izpolnjevati obveznosti po tem členu na pregleden in tržni način na relevantnih trgih, ali sam ali preko pogodbenega izvajalca. V primeru, da izvajalec gospodarske javne službe sodeluje s pogodbenim izvajalcem, se ta izbere na javnem razpisu.

28. člen (socialni dialog)

Ne glede na določbo 50. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14 in 140/22; v nadaljnjem besedilu: ZSDH-1) ima za čas veljavnosti tega zakona Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SDE) pravico imenovati enega člana Ekonomsko socialnega strokovnega odbora (v nadaljnjem besedilu: ESSO). Član, ki ga imenuje SDE, lahko deluje v okviru ESSO in daje mnenja in pobude upravi Slovenskega državnega holdinga, d. d. (v nadaljnjem besedilu: SDH), s področja ekonomsko socialnih zadev, ki se nanašajo na izvajalca gospodarske javne službe.

VII. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

29. člen (prvi načrt obratovanja)

Izvajalec gospodarske javne službe pripravi prvi načrt obratovanja iz petega odstavka 3. člena tega zakona v 14 dneh od uveljavitve tega zakona.

30. člen (določitev izhodiščnega letnega nadomestila in mesečne dinamike izplačil v prvem letu izvajanja gospodarske javne službe)

- (1) Zahtevo za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila iz prvega odstavka 17. člena tega zakona za prvo leto izvajanja gospodarske javne službe pošlje izvajalec gospodarske javne službe ministrstvu do 15. januarja 2025.
- (2) Ministrstvo odločbo iz petega odstavka 17. člena tega zakona za prvo leto izvajanja gospodarske javne službe izda najkasneje do 31. marca 2025.
- (3) Za zagotovitev ustrezne likvidnosti izvajalca gospodarske javne službe za potrebe izvajanja gospodarske javne službe do odločbe ministrstva iz prejšnjega odstavka, ministrstvo izvajalcu gospodarske javne službe iz proračuna izplača 11.994.476 eurov do 31. januarja 2025, 21.578.820 eurov do 28. februarja 2025 in 16.398.933 eurov do 31. marca 2025. Izplačana sredstva se upoštevajo kot odbitna postavka pri izračunu izhodiščnega letnega nadomestila in mesečne dinamike izplačila izhodiščnega letnega nadomestila v zahtevi iz prvega odstavka tega člena in v odločbi iz prejšnjega odstavka tega člena.
- (4) Prvo prilagoditev mesečne dinamike izplačil iz 18. člena tega zakona ministrstvo izvede za obdobje od 1. julija 2025 naprej.

31. člen (Družmirsko jezero)

Družmirsko jezero je opredeljeno kot umetno vodno telo po tem zakonu do ureditve v pravilniku, ki ureja določitev in razvrstitev vodnih teles površinskih voda.

32. člen

(zagotavljanje produktov za sanacijo depresij)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe Premogovniku Velenje d.o.o. do zaključka sanacije depresij ter vzdrževanja pregrad in nivojev jamskih objektov v času izvajanja gospodarske javne službe prioriteto zagotavlja količino pepela, drugih odpadnih proizvodov in proizvoda »Stabilizat TEŠ«, za potrebe vzdrževanja stabilnosti jamskih objektov.
- (2) Ne glede na določbo drugega odstavka 280. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24) izvajalec gospodarsko javno službo v času njenega trajanja izvaja v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem št. 35407-95/2006-30 z dne 16. 4. 2010, spremenjenim z odločbami št. 35407-95/2006-66 z dne 16. 2. 2011, št. 35406-1/2016-2 z dne 24. 2. 2016, št. 35406-73/2015-4 z dne 18.11.2016, št.35407-12/2016-38 z dne 27.8.2018, št. 35407-12/2016-49 z dne 18.12.2019, št. 35432-8/2022-2550-5 z dne 26.7.2022, št. 35432-112/2022-2550-3 z dne 9. 9. 2022, št. 35432-129/2022-2550-3 z dne 9. 11. 2022, št. 35432-124/2022-2550-9 z dne 24. 11. 2022, št. 35432-9/2023-2570-5 z dne 20. 12. 2023 in delno odločbo 35406-61/2019-ARSO-36 z dne 9.10.2024, pri čemer se šteje, da je predelovanje »Stabilizata TEŠ« dovoljeno v skladu s Slovenskim tehničnim soglasjem za proizvod »Stabilizat TEŠ« STS-07/031 z dne 22.10.2018. Upravni postopek v zvezi s spremembo okoljevarstvenega dovoljenja iz prejšnjega stavka zaradi določitve meril za prenehanje statusa odpadka, začel po uradni dolžnosti, ki je na dan uveljavitve tega zakona v teku, se ustavi.

33. člen

(podporna služba)

- (1) Holding Slovenske elektrarne d.o.o. v času izvajanja gospodarske javne službe izvajalcu gospodarske javne službe zagotavlja podporne službe (finance, računovodstvo, pravne storitve, kadrovske storitve, notranje revizije, informacijske storitve, upravljanja korporativne varnosti, varnost in zdravja pri delu, potrebnih za izvajanje gospodarske javne službe).
- (2) Plačilo družbi Holding Slovenske elektrarne d.o.o. ne sme presegati povprečnega letnega plačila za iste storitve, upoštevajoč leto 2024.

34. člen

(začasen režim dostopa do trgov)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe v roku šestih mesecev od začetka izvajanja gospodarske javne službe izpolni pogoje, ki so zahtevani za izvajanje načina prodaje električne energije, nakupa plina in emisijskih kuponov skladno s tem zakonom, ali sklene pogodbo z izvajalcem storitev na podlagi javnega razpisa, ki izpolnjuje te pogoje, do tega časa tržno infrastrukturo za prodajo električne energije, nakupa plina in emisijskih kuponov zagotavlja Holding Slovenske elektrarne d.o.o. na podlagi pogodbe. Proizvedena električna energija se v prehodnem obdobju po tem odstavku proda na transparenten način. Holding Slovenske elektrarne d.o.o. in izvajalec gospodarske javne službe najkasneje do 30. decembra 2024 skleneta pogodbo ali aneks k obstoječi pogodbi na način, da se njuno razmerje prilagodi določbam tega zakona.
- (2) Za prvo leto izvajanja gospodarske javne službe se javni razpis iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona za prodajo proizvedene električne energije iz drugega odstavka 9. člena tega zakona, objavi najkasneje v roku 3 delovnih dni od uveljavitve tega zakona. Na razpisu se proda električna energija z začetkom dobave prvega dne v prvem mesecu, ki se prične vsaj 20 delovnih dni po objavi javnega razpisa, in koncem dobave 31. decembra 2025. Proizvedena električna energija v obdobju od 1. januarja 2025 do zadnjega dne v mesecu, ki ga ne zajema zgoraj navedeni javni razpis, se proda na ustrezni borzi s točko dobave znotraj Republike Slovenije za dan vnaprej.

35. člen

(uskladitev pogodbe o dobavi toplote distributerju toplote in prva uskladitev cene toplote)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe in distributer toplote v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona skleneta pogodbo ali aneks k obstoječi pogodbi o dobavi toplote na način, da se njuno razmerje prilagodi določbam tega zakona.
- (2) Izvajalec gospodarske javne službe izvede prvo uskladitev iz drugega odstavka 8. člena tega zakona 15. januarja 2026.

36. člen

(prenos poslovnih deležev in upravljanja)

- (1) Celoten poslovni delež v izvajalcu gospodarske javne službe in celoten poslovni delež v družbi Premogovnik Velenje d.o.o., katerih imetnik je družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o., se z 31. decembrom 2024 neodplačno preneseta na Republiko Slovenijo.
- (2) Predlog za vpis spremembe družbenika v sodnem registru vloži družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o.
- (3) Družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o., izvajalec gospodarske javne službe in družba Premogovnik Velenje d.o.o. morajo zagotoviti, da se zaključijo vsa medsebojna trajajoča tripartitna razmerja in se poravnajo vse poslovne obveznosti iz naslova medsebojnih trajajočih tripartitnih razmerij, ki so nastale oziroma se nanašajo na obdobje do 31. decembra 2024.
- (4) Z naložbama iz prvega odstavka tega člena upravlja SDH skladno z Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14 in 140/22, v nadaljnjem besedilu: ZSDH-1). Ne glede na 4. člen ZSDH-1, cilj upravljanja naložb iz prvega odstavka tega člena ni zagotavljanje čim višjega donosa za lastnika, ampak uresničevanje ciljev iz tega zakona, kar ne vpliva na uresničevanje drugih ciljev iz 4. člena ZSDH-1.
- (5) Organi SDH morajo v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona pripraviti spremembe aktov o ustanovitvi izvajalca gospodarske javne službe in družbe Premogovnik Velenje d.o.o., potrebne za uskladitev s tem zakonom in nemoteno izvrševanje pristojnosti in opravljanje dejavnosti skladno s tem zakonom.
- (6) SDH v enem mesecu po uveljavitvi tega zakona pripravi spremembe letnega načrta upravljanja naložb v skladu s 30. členom ZSDH-1, pri čemer pri določitvi podrobnih ciljev, ukrepov in usmeritev za doseganje ciljev ter pričakovanih denarnih tokov pri upravljanju naložb iz prvega odstavka tega člena upošteva tudi ta zakon.
- (7) SDH v enem mesecu po uveljavitvi tega zakona pripravi Merila za merjenje uspešnosti družb s kapitalsko naložbo države v skladu s 17. členom ZSDH-1, ki upoštevajo tudi cilje tega zakona.
- (8) Pri izvajanju nadzora nad poslovanjem izvajalca gospodarske javne službe in družbe Premogovnik Velenje d.o.o., SDH poleg določb 17. člena ZSDH-1 upošteva tudi ta zakon. Ne glede na določbo drugega odstavka 67. člena ZSDH-1, pri bistvenih odmikih od uresničevanja ciljev iz tega zakona in meril iz prejšnjega odstavka, SDH poroča nemudoma.
- (9) Ne glede na zakon, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence, prenosi poslovnih deležev in upravljanja po tem členu ne predstavljajo koncentracije.

37. člen

(dejavnost družbe)

Ne glede na spremenjene vire financiranja izvajalca gospodarske javne službe, pretežna dejavnost izvajalca gospodarske javne službe za čas trajanja tega zakona ostane dejavnost elektroenergetike.

38. člen

(zaposlitve pri izvajalcu gospodarske javne službe)

Naložitev izvajanja gospodarske javne službe izvajalcu gospodarske javne službe po tem zakonu ne predstavlja poslovnega razloga in izvajalcu gospodarske javne službe ne daje podlage za podajo redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga.

39. člen

(objava prostih delovnih mest pri upravljavcu alternativnih proizvodnih virov)

- (1) Upravljavci alternativnih proizvodnih virov morajo prosto delovno mesto v zvezi z alternativnim proizvodnim virom oziroma vrsto dela najprej posredovati v objavo izvajalcu gospodarske javne službe. Izvajalec gospodarske javne službe o objavi prostega delovnega mesta pisno obvesti svoje delavce na pri njem običajen način (npr. na določenem oglasnem mestu v svojih poslovnih prostorih ali z uporabo informacijske tehnologije).
- (2) Če se na prosto delovno mesto v roku za prijavo ne prijavi nihče izmed delavcev izvajalca gospodarske javne službe ali če upravljalec alternativnih proizvodnih virov po izvedenem postopku izbora kandidatov skladno z zakonom, ki ureja delovna razmerja, oceni, da noben izmed prijavljenih kandidatov izvajalca gospodarske javne službe ni ustrezen, upravljalec alternativnih proizvodnih virov prosto delovno mesto javno objavi oziroma ga objavi skladno z določili kolektivne pogodbe, ki ga zavezuje.

40. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu (vsebina)

S tem zakonom se z namenom pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga ureja pogoje in prehodno financiranje za začasno zagotavljanje proizvodnje in dobave toplote na območju Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj do vzpostavitve alternativnih virov za dobavo toplote.

Poleg pogojev in prehodnega financiranja za začasno zagotavljanje proizvodnje in dobave toplote zakon ureja dva pomembna koraka pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga. Prvi korak je nov režim obratovanja TEŠ, primarno za potrebe toplote, kar privede do manjše porabe premoga. Zmanjšana poraba premoga omogoča začetek zapiralnih del ene od dveh odkopnih jam PV po sprejemu Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje. Drugi korak je zakonska obveznost TEŠ, da v letu 2026 zaustavi enega od dveh premogovnih blokov, blok 5. Na drugi strani v smislu pravičnega prehoda zakon zagotavlja kontinuirano oskrbo s toploto do izvedbe ustreznih alternativ.

K 2. členu (pomen izrazov)

Člen opredeljuje izraze oziroma pojme, ki jih zakon uporablja.

Blok 5 je 345 MW (bruto električna moč) blok na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN3, zgrajen leta 1976 in obnovljen leta 2018. Blok 5 je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2.

Blok 6 je 600 MW (bruto električna moč) blok na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN6, zgrajen leta 2015. Blok 6 je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 3.

Distributer toplote je KPV ali drug subjekt, ki na območju Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj izvaja distribucijo toplote kot gospodarsko javno službo. Vključitev drugega subjekta v definicijo v tem primeru pušča odprto možnost, saj Trajnostni načrt za distribucijski sistem toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022 do 2033 predvideva koncept nove zasnove distribucijskega sistema, kot razdelitev obstoječega distribucijskega sistema na dve veji in sicer za Mestno občino Velenje in Občino Šoštanj. Vsaka veja ima predvidene svoje proizvodne vire in bo funkcionirala kot temperaturno in tlačno zaokrožena celota, kar omogoča, da poleg KPV dejavnost distributerja v šoštanjskem sistemu izvaja drugi distributer, če se bosta tako dogovorili obe občini.

EIB kredit je izraz v zakonu, ki pomeni kreditno pogodbo Finance Contract (TEŠ – Thermal Power Plant Šoštanj / B) z dne 22. 4. 2010 med Evropsko investicijsko banko kot kreditodajalcem in družbo Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. kot kreditjemalcem.

Emisijski kupon je izraz, ki je določen v Zakonu o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24) ali predpisu, ki ga ta nadomesti.

Finančni stroški za potrebe tega zakona pomenijo stroške obresti po EIB kreditu ter stroške nadomestila za državno poroštvo za EIB kredit.

Proizvodni viri so energetske objekti, naprave in oprema za proizvodnjo toplote.

»PT 51 in PT 52 sta plinski turbini izvajalca gospodarske javne službe, z oznako SGT-800, proizvajalca Siemens, z oznakama velike kurilne naprave VKN4 in VKN5, ki sta bili nameščeni leta 2008 in delujeta predvsem na zemeljski plin s pomožnim kurilnim oljem, tako da v referenčnih pogojih dosežeta električno moč 42,5 MW. PT 51 in PT 52 sta priključeni na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2.

V drugem odstavku je določeno, da se glede ostalih izrazov oziroma pojmov uporablja pomen, kot je opredeljen v Zakonu o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22) in ostalih zakonih s področja energije.

K 3. členu (gospodarska javna služba)

V prvem odstavku člen določi, da se cilj predmetnega zakona iz 1. člena (tj. v prehodnem obdobju zagotoviti oskrba s toplotno energijo) uresniči tako, da se družbi TEŠ, kot edinemu proizvajalcu toplote, ki ima zadostne proizvodne vire za regionalno potrebo po toploti, naloži izvajanje gospodarske javne službe proizvodnje toplote in dobave toplote distributerju toplote. Prvi odstavek tako tudi opredeli vsebino gospodarske javne službe po tem zakonu, tj. proizvodnja in dobava toplote na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj. V danih okoliščinah gre za materialno javno dobro kot proizvod, katerega trajno in nemoteno proizvodnje v javnem interesu – regije in širše – s tem zakonom zagotovi Republika Slovenija zaradi zadovoljevanja javnih potreb, ker ga ni mogoče zagotavljati na (lokalnem) trgu, infrastrukturne povezave z drugimi trgi pa niso vzpostavljene.

V drugem odstavku člen določa, da se gospodarsko javno službo, tj. proizvodnjo toplote za potrebe Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj, naloži družbi TEŠ kot kritičnemu dobavitelju toplote v regiji. Obveznost izvajanja javne službe je TEŠ-u naložena neposredno s tem zakonom. TEŠ je zaradi tehničnih razlogov edini gospodarski subjekt, ki je sposoben zagotoviti toploto oziroma izvajanje javne službe dobave toplote za potrebe komunalnega ogrevanja v Občini Šoštanj in Mestni občini Velenje. Izvajalec gospodarske javne službe dejavnosti distribucije toplote (KPV) fizično prevzema toplotno energijo na prevzemnem mestu v TEŠ, natančneje iz TEŠ-evih treh toplotnih postaj. Na vsakem izmed proizvodnih virov je vgrajena ustrežna meritev predane toplotne energije. Toplota se po distribucijskem omrežju prenaša v centralno razdelilno toplotno postajo (CRTP), kjer se razdeli v dve smeri - Šoštanj in Velenje. Magistralni cevovod, ki poteka od CRTP proti Šoštanju v smeri Šoštanja oskrbuje s toploto gospodinjske, poslovne in industrijske odjemalce s področja Šoštanj. Magistralni cevovod se nadaljuje preko Šoštanja do toplotne postaje TPP 505 na področju Podhrastnika, ki zagotavlja toploto za Topolščico. Magistralna cevovoda, ki potekata od prevzemnega mesta v TEŠ proti Velenju, napajata tako industrijske porabnike, kot gospodinjstva. Magistralna cevovoda se ponovno združita na lokaciji Koroška cesta 3a (sedež PE Energetika), kjer je za potrebe ogrevanja mestnega jedra Velenje zgrajena centralna energetska postaja (CEP). Del sistema daljinskega ogrevanja mesta Velenje z okolico pa je preko črpališča oskrbovan direktno s primarne strani magistralnega vročevoda, ki poteka od TEŠ do CEP. Do izgradnje novih tehničnih rešitev TEŠ ostaja edini možni dobavitelj toplote za opisani sistem komunalnega ogrevanja, saj je edini dobavitelj, ki je fizično povezan v komunalno omrežje. Posledično je interventna naložitev javne službe neposredno TEŠ-u edina možna rešitev in je zato upravičena in utemeljena.

Dejavnost TEŠ-a bo s tem zakonom omejena na izvajanje dejavnosti, ki so potrebne za izvajanje javne službe zagotavljanja toplote, ki mu jo s tem zakonom nalaga država. Obratovanje elektrarne bo omejeno na uporabo proizvodnih virov, ki imajo uporabno dovoljenje na dan 31. decembra 2024, s katerimi mora TEŠ v okviru naložene javne službe proizvajati in distributerju toplote dobavljati zadostne količine toplote za potrebe odjemalcev v obstoječi distribucijski sistem v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj. Še natančneje bodo dejavnosti TEŠ omejene z letnim načrtom obratovanja. TEŠ bo elektriko proizvajal skoraj izključno kot stranski produkt proizvodnje toplote; možnost omejene dodatne proizvodnje elektrike je namenjena izključno zmanjševanju nadomestila, ki ga TEŠ prejme s strani države, za izvajanje javne službe.

V tretjem odstavku je urejen način opravljanja gospodarske javne službe. V skladu z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe, se gospodarske javne službe po splošnem pravilu izvajajo v štirih oblikah (režijski obrat, javni gospodarski zavod, javno podjetje in koncesionirana gospodarska javna služba). Nobena od splošno ustaljenih in predpisanih oblik v konkretnem primeru zaradi specifičnosti problematike, ki jo zakon ureja, ni primerna. Režijski obrat je organizacijska enota uprave in ni pravna oseba, namenjena pa je gospodarskim javnim službam majhnega obsega. Javni gospodarski zavod je namenjen izvajanju gospodarskih javnih služb, ki jih zaradi njihove narave ni mogoče opravljati kot

profitne oziroma če to ni njihov cilj. Gospodarska javna služba, ki se izvaja po tem zakonu, ni takšne vrste. Prav tako ni ustrezna oblika javno podjetje. Le-to je namreč kot oblika izvajanja gospodarske službe v izhodišču mišljena za položaje, kjer za določeno javno dobro, ki je predmet gospodarske javne službe, obstaja trg, ki lahko sam (celo profitno) podpira izvajanje te dejavnosti. To izhaja že iz same zakonske dikcije zakona, ki ureja gospodarske javne službe. Skladno z le-tem se namreč gospodarska javna služba izvaja v javnem podjetju, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati kot profitno. Dejavnost, ki se bo izvajala kot gospodarska javna služba, bi lahko imela takšne značilnosti le tedaj, če bi se kot gospodarska javna služba izvajala rentabilno in kontinuirano oz. stalno. V konkretnem primeru po vsebini ne gre za izvajanje take dejavnosti, ampak za interventno začasno ukrepanje, ki bistveno vpliva na naravo same dejavnosti, oz. le-to odmakne od pogojev, ki jih zakon predvideva za primere, ko se gospodarska javna služba izvaja v obliki javnega podjetja. Konceptualno oziroma sistemsko je zato javno podjetje neprimerna rešitev. Koncesije pa so po svoji vsebini oziroma naravi namenjene javno-zasebnemu partnerstvu pogodbene narave, ki je namenjeno urejanju zasebnega vlaganja v projekte javnega interesa in/ali s tem povezanim izvajanjem gospodarskih in drugih javnih služb in dejavnosti. V konkretnem primeru ne gre za zasebni projekt, ki je v javnem interesu, ali za zasebni podjem, ki bi bil v javnem interesu, in bi bilo zato potrebno (pogodbeno) urediti medsebojne pravice in obveznosti ter regulatorne aspekte izvajanja javne službe. V preteklosti so javni subjekti sicer podeljevali koncesije tudi tedaj, ko to ni bilo skladno z naravo koncesij, npr. celo javnim subjektom, vendar pa so takšne prakse temeljile na nepoznavanju opredeljenih elementov koncesij. V konkretnem primeru gre za interventno nalaganje kontrahirne dolžnosti izvajalcu gospodarske javne službe za izvajanje določene dejavnosti, ki je ta sicer ne bi izvajal. Ker odločitev za izvajanje gospodarske javne službe v konkretnem primeru niti ni avtonomna odločitev zasebnega subjekta, je koncesija kot oblika izvajanja gospodarske javne službe, ki temelji na (prostovoljni) pritegnitvi zasebnih subjektov v javnopravno sfero, neustrezna rešitev.

Člen v tretjem odstavku določa, da se ZGD-1 uporablja subsidiarno (tj. glede vprašanj, ki niso drugače urejena v tem zakonu).

Četrty odstavek podrobneje opredeli vsebino izvajanja gospodarske javne službe na obseg količine toplote, ki je potreben odjemalcem v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, ter naloži obveznost dobave te toplote lokalnemu distributerju toplote (KPV) in splošno obveznost varne, zanesljive, kontinuirane in stroškovno učinkovite proizvodnje toplote. Varna proizvodnja toplote je takšna, ki ob upoštevanju veljavnih predpisov in priporočil ne predstavlja nevarnosti za ljudi ali premoženje, oz. ima vpeljane takšne varnostne mehanizme in preventivne ukrepe, da je ta nevarnost zmanjšana na tisto mero, ki je inherentna dejavnosti, s katero se ukvarja izvajalec gospodarske javne službe. Zanesljiva in kontinuirana proizvodnja toplote predstavlja konkretizacijo iste zahteve, in sicer da izvajalec gospodarske javne službe temelji h konstantni proizvodnji in dobavi toplote, s čim manj nepredvidenih izpadov in prekinitev. Stroškovno učinkovito izvajanje gospodarske javne službe pa pomeni, da se javna služba izvaja s čim nižjimi stroški, ob doseganju zahtev in ciljev tega zakona ter zavez pogodbe o izvajanju gospodarske javne službe, ki se sklenu med državo in izvajalcem gospodarske javne službe skladno s 4. členom tega zakona. S tem zakon zasleduje cilj omejitve nastanka proračunskih posledic zgolj na obseg, ki je potreben za zagotovitev toplote regiji, ter skladnosti s pravili EU o državnih pomočeh.

Četrty odstavek izvajanje gospodarske javne službe, tj. proizvodnjo toplote (oziroma povezano nadomestilo) hkrati tudi omeji na tiste proizvodne vire, ki imajo uporabno dovoljenje na dan 31. 12. 2024, s čimer se preprečuje proračunsko financiranje (morebitnih) prihodnih dodatnih proizvodnih virov, ki ne bi bili rentabilni.

Peti in šesti odstavek urejata dolžnosti izvajalca gospodarske javne službe v zvezi z določitvijo oz. sprejemom letnega načrta obratovanja. V le-tem izvajalec gospodarske javne službe ureja strokovna vprašanja, ki terjajo strokovno presojo in se nanašajo na operativni vidik izvajanja gospodarske javne

službe, nadzorno funkcijo pa izvaja ministrstvo, pristojno za energijo, ki vsakokratni letni načrt obratovanja pregleda in odobri, po predhodni potrditvi nadzornega sveta TEŠ.

V načrtu obratovanja izvajalec gospodarske javne službe ob upoštevanju dejanskega odjema porabnikov toplote v Šaleški dolini, stroškovnega in ostalih kriterijev (varnost, zanesljivost) določi, npr. s katerimi proizvodnimi viri naj se energija proizvaja (plinski enoti, blok 6, blok 5 ...) (t.i. *merit order*); obratovalni profil; tehnični minimum, ki je zaradi tehničnih zahtev proizvodne naprave potreben za njeno normalno obratovanje (tehnično-ekonomski kriteriji, upoštevajoč zeleni prehod); ter druga vprašanja, ki se nanašajo na samo obratovanje proizvodne naprave za namen izvajanja gospodarske javne službe.

K 4. členu (pogodba o izvajanju gospodarske javne službe)

Člen predvideva sklenitev pogodbe o izvajanju gospodarske javne službe med državo in izvajalcem gospodarske javne službe, in sicer z vsebino, kot jo predvideva prvi odstavek tega člena, ter za čas trajanja gospodarske javne službe (drugi odstavek). V imenu države pogodbo o izvajanju gospodarske javne službe sklene Vlada. Gre za pogodbo, ki vsebinsko temelji na zakonu in podrobneje določa elemente izvajanja gospodarske javne službe (npr. glede obsega storitev, načina in rokov izpolnjevanja medsebojnih pogodbenih obveznosti, ipd.), na analogen način, kot to ureja koncesijska pogodba v primeru podelitve koncesije za namen izvajanja gospodarske javne službe skladno z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe.

K 5. členu (čas trajanja gospodarske javne službe)

Člen ureja obdobje trajanja obveznosti izvajanja gospodarske javne službe proizvodnje in dobave toplote distributerju toplote za potrebe Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj. Z vidika doseganja namena predpisane obveznosti izvajanja gospodarske javne službe, ki predstavlja interventen ukrep države za zagotavljanje nujno potrebnih storitev prebivalcem na geografsko omejenem območju, je ključna njena časovna omejenost. Ukrep bo v veljavi le toliko časa, kot je predvidoma potrebno za zagotovitev alternativnih virov toplote, kar je nujno z vidika zagotavljanja skladnosti s pravili EU o podeljevanju državnih pomoči. Zato je obdobje izvajanja gospodarske javne službe skladno s tem zakonom trenutno določeno na tri kurilne sezone, od 1. 1. 2025 do 30. 4. 2027, z namenom zagotoviti ogrevanje prebivalcem Savinjsko-Šaleške regije do vzpostavitve alternativnih proizvodnih virov. Kot je urejeno v 22. členu tega zakona, pa KPV kot distributer toplote kupi vso potrebno energijo od alternativnih proizvodnih virov, takoj ko so ti na voljo, torej tudi pred 30. 4. 2027.

Glede na področje in vsebino javnih služb lahko sicer njihovo urejanje sodi v pristojnost države ali občine ali v deljeno pristojnost obeh. Skladno z ustavnosodno prakso mora v slednjem primeru zakon jasno določiti in razmejiti pristojnosti ene in druge (U-I-88/10-11). Sistemskeje razmejitve pristojnosti med državo in občinami glede javnih služb opredeljena v Zakonu o lokalni samoupravi, natančnejša razmejitve pa je stvar področnega zakona, ki opredeljuje posamezno javno službo (U-I-88/10-11). Ta zakon sledi tem izhodiščem. Upoštevajoč ustavni položaj občine kot samoupravne lokalne skupnosti določa gospodarsko javno službo proizvodnje in dobave toplote distributerju toplote KPV kot izvajalcu občinske gospodarske javne službe distribucije toplote za potrebe Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj in jo časovno omejuje na prehodno oz. premostitveno obdobje, v katerem je razumno pričakovati, da bodo tako na državni kot tudi na lokalni ravni sprejeti ustrezni ukrepi za pravičen izhod iz premoga. Splošna korist oz. javni interes (vključno s preprečitvijo nevzdržnih in nepopravljivih posledic za posameznike in gospodarstvo) terja zakonodajno intervencijo v smeri naložitve izvajanja gospodarske javne službe proizvodnje toplote družbi TEŠ za toliko časa, kot je predvidoma potrebno za vzpostavitev alternativnih proizvodnih virov skladno z ZOTDS. Zakon pa obenem tudi določa ukrepe za doseg tega cilja (22. člen).

K 6. členu (računovodske evidence)

Člen določa obvezo ločenega vodenja računovodskih izkazov s ciljem jasne delitve stroškov po posamezni dejavnosti z namenom lažje in pravilne opredelitve stroškov v postopku izračuna nadomestila. Člen dodatno določa zahteve za ločene računovodske izkaze, nujen prikaz poslov v

pojasnilih in glede razkritja in potrditve sodil za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov distributerja.

K 7. členu (viri financiranja gospodarske javne službe)

Člen sumarno našteje vire financiranja, ki so podrobneje obravnavani v nadaljnjih členih. Viri financiranja gospodarske javne službe so prihodki od proizvedene toplote, prodaja stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote (kot so električna energija, elektrofiltrski pepel, sadra, sistemska voda ter žindra), državni proračun in drugi viri, kamor spada proizvodnja in prodaja električne energije, ki ni stranski produkt proizvedene toplote.

K 8. členu (financiranje iz prihodkov od proizvedene toplote)

Člen določa primarni vir financiranja izvajanja gospodarske javne službe oziroma proizvodnje toplote – prihodke od prodaje dobrine, ki je predmet gospodarske javne službe, tj. proizvedene in dobavljene toplote.

Trenutno je cena, po kateri družba TEŠ dobavlja toploto distributerju toplote KPV, regulirana v skladu ZOTDS in Metodologijo. Če bi se še naprej uporabljala ta cena, določena na podlagi Metodologije, bi distributer toplote na letni ravni za toploto plačeval približno 150 milijonov EUR višjo ceno, kot jo plačuje sedaj, posledično pa bi bila tudi izhodiščna cena za končne porabnike, ki je za gospodinjske odjemalce prav tako regulirana z Metodologijo, nevzdržno visoka. Strošek ogrevanja za povprečno gospodinjstvo v Šaleški dolini, ki je priklopljeno na toplovodno omrežje, bi znašalo približno 20.000 EUR letno.

Ta člen zato za konkretno razmerje med TEŠ in KPV predvideva odstop od trenutne ureditve (tj. od 19.-25. člena ZOTDS), pri čemer zasleduje ceno toplote, ki v končni posledici za porabnike ne bo predstavljala spremembe. Tako ohranja ceno toplote, ki je veljala na dan 1. oktober 2024 in ki znaša 47,7608 EUR/MWh, ta pa se nato letno usklajuje z inflacijo. Ta cena toplote se nato upošteva kot vhodni strošek za izračun izhodiščne cene za končne porabnike v skladu z ZOTDS in Metodologijo, s čimer se torej zagotavlja oziroma v bistvenem ohranja trenutni stroškovni položaj odjemalcev v regiji in preprečuje obogatitev distributerja toplote na račun nižje cene toplote, ki jo omogoča financiranje iz državnega proračuna.

Cena za KPV bo torej fiksirana, kar pomeni, da se bo cena toplote na tej ravni določila na drugačen način kot za distributerje toplote v drugih regijah. Če bi bil KPV še nadalje normativno obravnavan enako kot drugi distributerji, bi to – kot omenjeno – odjemalce v regiji SAŠA v primerjavi s prebivalci drugih regij privedlo v položaj ekstremne dejanske neenakosti, saj bi za isto dobrino (tj. toploto) plačevali bistveno več. Strošek, ki bi po sistemu uravnilovke na ravni distributerjev toplote odpadel na posamezno gospodinjstvo v Šaleški dolini (cca 20.000 EUR letno), presega pričakovane finančne zmožnosti pretežnega dela prebivalstva, kar bi ta del dejansko privedlo v položaj, da bi ostali brez ogrevanja. To pa implicira kršitve najosnovnejših ustavnih pravic posameznikov na tem območju, med drugim pravice do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen Ustave) ter ustavno zagotovljene nedotakljivosti človekove telesne in duševne celovitosti (35. člen Ustave), ki prežema tudi pravico do socialnega in zdravstvenega varstva (51. in 52. člen Ustave). Ker bi torej normativno izenačevanje privedlo do dejanske neenakosti – in to celo do te mere, da bi bilo na tnalu zdravje ali celo življenje dobršnega dela prebivalstva Šaleške doline – je nujen zakonodajni ukrep, katerega rezultat je zaščita teh prebivalcev. Ta zakon zato ceno toplote na ravni KPV fiksira, kar v končni posledici (upoštevajoč tudi visoke izgube distribucijskega omrežja) privede do (največjega možnega zblizanja) dejanskega položaja končnih uporabnikov.

Drugi odstavek tega člena določa indeksacijo cene toplote z indeksom cen življenjskih potrebščin.

K 9. členu (financiranje iz stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote)

Člen določa nadaljnji vir financiranja izvajanja gospodarske javne službe oziroma proizvodnje toplote – tj. prihodke od prodaje stranskih proizvodov, zlasti električne energije, pa tudi odpadnih produktov, kot so elektrofiltrski pepel, sadra, sistemska voda ter žlindra.

Glede na tehnične značilnosti proizvodnih virov izvajalca gospodarske javne službe plinski viri (zlasti ob upoštevanju njihove razpoložljivosti, zanesljivosti in smotnega načina obratovanja, ki zagotavlja kontinuirano in nepretrgano proizvodnjo toplote), glede na zunanje temperature in posledični toplotni odjem v znatnem delu leta ne bodo zadoščali za popolno pokrivanje potreb regije po toploti. Tako bo v teh okoliščinah toploto zagotavljal premogovni proizvodni vir. Tehnološki proces bloka 6 ima ob proizvodnji ustrezne količine toplote tudi posledico proizvodnje električne energije. Obseg proizvodnje električne energije je v tem kontekstu odvisen od toplotnega odjema. Prihodki od prodaje stranskega produkta električne energije bodo tako delno financirali izvajanje gospodarske javne službe oziroma krili del stroškov proizvodnje toplote. Smiselno enako velja za ostale stranske produkte.

Glede na navedeno člen torej zasleduje blažitev finančnih posledic interventnega ukrepa na državni proračun, saj je nadomestilo za izvajanje gospodarske javne službe ustrezno nižje.

Z namenom omejitve vpliva na cene na trgu električne energije ter z namenom transparentnosti in predvidljivosti prihodkov izvajalca gospodarske javne službe se večina proizvedene električne energije proda v obliki letnega diagrama proizvodnje. Zaradi negotovosti dolgoročne prognoze potreb po toploti se v obliki letnega diagrama proizvodnje izvede prodaja 70 % do 90 % količin diagrama planirane letne proizvodnje. Prodaja se zaradi zagotavljanja transparentnosti izvaja v obliki javnih razpisov kot del dejavnosti centra za podpore, ki jo ta izvaja na podlagi zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, alternativno pa lahko te razpise, ko bo imel za to vzpostavljene pogoje, izvaja neposredno izvajalec gospodarske javne službe. Z navedenim se zagotovi, da lahko pri prodajah/nakupih sodelujejo vsi tržni udeleženci, vpliv na trg električne energije pa je minimalen.

Manjši del proizvedene električne energije se prodaja na borzi za dan v naprej. Navedeno je potrebno zaradi negotovosti dolgoročne prognoze potreb po toploti. V primeru, da so količine proizvedene električne energije manjše od predvidenih, vsa prodaja pa izvedena v obliki letnega diagrama proizvodnje, mora izvajalec gospodarske javne službe primanjkljaje kupovati na trgu, kar predstavlja višje tveganje kot potencialna dodatna prodaja električne energije. Glede na to, da se prodaja izvaja na uveljavljenih borzah, pa sta tudi v tem delu zagotovljena preglednost in tržno določanje cene.

Zaradi morebitnega izkrivljanja trga znotraj dneva se prodaja proizvedene električne energije izvajalca gospodarske javne službe na trgu znotraj dneva ne izvaja. Če obstajajo utemeljeni tehnični razlogi ali potrebe sistemskega operaterja, se vse trgovanje izvaja preko storitev sistemskega operaterja.

K 10. členu (financiranje iz državnega proračuna)

Izvajanje gospodarske javne službe, torej proizvodnja toplote, se financira tudi iz državnega proračuna v obliki nadomestila. TEŠ tako za izvajanje gospodarske javne službe, tj. za proizvodnjo toplote, pridobiva sredstva iz državnega proračuna, člen pa tako predstavlja pravno podlago za izplačilo teh sredstev.

Sredstva za izvajanje gospodarske javne službe se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije v finančnem načrtu ministrstva, pristojnega za energijo. Sredstva se v proračunu prvenstveno zagotavljajo iz dividend družb oziroma udeležbe v dobičku družb za leta 2023, 2024, 2025 in 2026, ki jih Slovenski državni holding, d.d. v vsakokratnem letnem načrtu upravljanja opredeli v upravljavskem stebru »energetika«. Sredstva za prvi dve leti izvajanja gospodarske javne službe se zagotovijo glede na razrez proračuna 2025-2026, v katerem morajo za znesek, potreben za izvajanje gospodarske javne službe po tem zakonu, biti povečane pravice porabe ministrstva, pristojnega za energijo. Sredstva za financiranje tega zakona se za celotno obdobje financiranja zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije in se za to višino poveča proračun Ministrstva za okolje, podnebje in energijo.

Obseg načrtovanih pravic porabe za izvajanje gospodarske javne službe se ugotovi odločbo iz petega odstavka 17. člena zakona, iz katere je razvidna višina izhodiščnega letnega nadomestila in mesečna dinamika izplačila izhodiščnega letnega nadomestila ter tehnični normativi za ugotavljanje upoštevnih normiranih stroškov, ki se uporabljajo pri izračunu izhodiščnega letnega nadomestila in pri izračunu končnega letnega nadomestila.

K 11. členu (drugi prihodki)

Prvi odstavek določa, da se vsi drugi prihodki izvajalca gospodarske javne službe uporabijo za financiranje gospodarske javne službe.

Električne energija iz komercialnega obratovanja zgolj en od drugih prihodkov, obstajajo pa tudi potencialni drugi viri, ki jih zakon izrecno ne našteva, a zmanjšujejo potrebo po državnem nadomestilu, kot je določeno v prvem odstavku.

Za električno energijo, ki ni stranski produkt proizvedene toplote, prav tako pa tudi ni proizvedena ob zagotavljanju tehnične zanesljivosti obratovanja proizvodnega vira (v nadaljnjem besedilu: »presežna elektrika«), je dovoljena prodaja zgolj v primerih, ko prihodki od prodaje te električne energije na trgu presegajo stroške, ki nastanejo z njeno proizvodnjo (tržna cena električne energije na MWh presega strošek proizvodnje dodatne ure električne energije na MWh). Navedeni pogoj pozitivno vpliva na državni proračun oziroma znižuje potrebo po državnem financiranju gospodarske javne službe z nadomestilom.

Prvič, TEŠ ne sme proizvajati in prodajati presežne elektrike, če skozi podano prodajno ceno ne more pokriti vseh stroškov, ki z njeno proizvodnjo nastanejo. Ker se dobiček, ki ga TEŠ pri tem ustvari, porabi za financiranje izvajanja gospodarske javne službe, ta pogoj tako zagotavlja, da TEŠ proizvaja in trži presežno elektriko zgolj takrat, ko to pozitivno vpliva na državni proračun oziroma ko to znižuje potreba po državnem nadomestilu nižja.

Drugič, možnost proizvodnje in trženja presežne elektrike znižuje ceno energenta (premoga), kar pozitivno vpliva na proračun oziroma znižuje potrebo po državnem nadomestilu. Stroški PV so večinoma fiksni, zato višje količine premoga pomenijo nižjo ceno na enoto. Navedeno pomeni, da vsaka inkrementa na proizvodnja presežne elektrike pozitivno vpliva tudi na stroške izvajanja gospodarske javne službe oziroma v končni posledici na nižje nadomestilo iz proračuna. Proizvodnja in trženje presežne elektrike je tako v funkciji nižanja državnega nadomestila oziroma pozitivnega učinka na proračun in je kot taka dovoljena samo pod tem pogojem. Dodatno ta pogoj zagotavlja, da državna sredstva (tj. nadomestilo) ne financirajo proizvodnje presežne elektrike oziroma ne financirajo dejavnosti proizvodnje in trženja presežne energije.

Hkrati člen predvideva tudi pogoj oziroma način za trženje presežne električne energije zgolj na trgu za dan vnaprej kot najbolj transparentnem in likvidnem trgu v Sloveniji, torej na način, ki ohranja učinkovito konkurenco na trgu, s čimer se možnosti in legitimni cilji po tem členu (pozitivni učinki za proračun oziroma nižanje nadomestila) omejijo uravnovesijo z drugimi legitimnimi cilji, kot je učinkovita konkurenca na trgu.

Električne energija iz komercialnega obratovanja zgolj en od drugih virov, obstajajo pa tudi potencialni drugi viri, ki jih zakon izrecno ne našteva, a zmanjšujejo potrebo po državnem nadomestilu, kot je določeno v drugem odstavku.

K 12. členu (višina nadomestila)

Člen določa izhodiščno formulo oziroma splošen okvir (na najvišji ravni) izračuna višine nadomestila, do katerega je upravičen izvajalec gospodarske javne službe, in sicer se ta določi kot razlika med upravičenimi stroški izvajanja gospodarske javne službe in prihodki družbe TEŠ, h kateri se prišteje še znesek, potreben za doplačilo glavnice kredita EIB. Ker odplačilo glavnice kredita v računovodskem

smislu ni strošek, ki bi bil upoštevan v okviru upravičenih stroškov izvajanja gospodarske javne službe, zakon določa, da se znesek, ki je potreben za plačilo glavnice kredita EIB, prišteje k razliki med upravičenimi stroški in prihodki družbe TEŠ. V nasprotnem primeru družba TEŠ (ker je amortizacija v 13. členu izključena iz upravičenih stroškov) ne bi imela zadosti sredstev za odplačilo kredita EIB, pri čemer pa je pogodbeno skladno odplačevanje kredita EIB nujno potrebno za izvajanje gospodarske javne službe po tem zakonu. Neplačilo katerekoli obveznosti po kreditni pogodbi z EIB namreč predstavlja razlog za predčasno zapadlost celotnega kredita (preostanek glavnice na današnji dan znaša približno 276 milijonov EUR), te obveznosti pa TEŠ ne zmore pravočasno poravnati, kar bi vodilo v insolvenčne postopke TEŠ in prenehanje njegovega poslovanja oziroma prenehanje izvajanja gospodarske javne službe. Predlagana metodologija nadomestila za storitev splošnega gospodarskega pomena (SGEI) je zasnovana tako, da zasleduje izpolnitev pogojev Altmark testa in Sporočila SGEI.

Merila, ki so podlaga za izračun nadomestila, morajo biti objektivno in pregledno določena vnaprej, da podjetja, ki prejmejo nadomestilo, ne bi imela gospodarske prednosti pred konkurenčnimi podjetji. Vnaprejšnja določitev meril za nadomestilo ne pomeni, da mora biti nadomestilo izračunano na podlagi posebne formule (npr. cene na dan, obrok, potnika ali število uporabnikov). Pomembno pa je, da je od začetka jasno, kako se bo nadomestilo določilo. Kadar se organ odloči, da bo dodelil nadomestilo za kritje vseh stroškov izvajalca, mora biti že od začetka določeno, kako se bodo ti stroški določili in izračunali. V navedenem okviru se lahko upoštevajo samo stroški, ki so neposredno povezani z opravljanjem storitve splošnega gospodarskega pomena. Odbiti se morajo vsi prihodki, ki jih ima podjetje z opravljanjem storitve splošnega gospodarskega pomena. Kadar je predviden pregled zneska nadomestila med obdobjem pooblastitve, morata biti v aktu o pooblastitvi določena način izvedbe tega pregleda in morebiten učinek, ki ga lahko ima na celotni znesek nadomestila.

Kadar se izvajanje storitev splošnega gospodarskega pomena ne dodeli na podlagi postopka javnega razpisa, je treba znesek nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih imelo povprečno dobro vodeno podjetje, ki razpolaga z ustreznimi materialnimi viri, ki mu omogočajo izpolnjevanje potrebnih zahtev za opravljanje javne storitve, pri izpolnjevanju teh obveznosti. Taka določitev nadomestila preprečuje, da bi se kot merilo uporabili visoki stroški neučinkovitega podjetja.

Metodologija, ki je vsebinsko podrobneje opredeljena v nadaljevanju od 13. do 19. člena tako zasleduje stroškovno učinkovitost izvajanja gospodarske javne službe.

Nadomestilo, ki ga bo prejel TEŠ od države, je odvisno od tega, kolikšni bodo upravičeni stroški TEŠ in koliko stroškov bo TEŠ pokrtil iz prihodkov iz prodane električne energije, toplote in morebitne druge prodaje (sadre, pepel, tudi prodaje nekratkoročnih sredstev ...). Plačila države torej ne bodo plačila za konkretno dobavljeno električno energijo ali toploto (plačila za te dobave bo namreč TEŠ v celoti prejel od kupcev), temveč bodo plačila države namenjena pokrivanju dela upravičenih stroškov delovanja TEŠ, ki jih TEŠ ne bo uspel pokriti iz prodaje blaga/storitev (kriteriji Sodišča EU v zadevi Office des Produits Wallons, C-184/00). Država bo TEŠ-u pokrivala znesek razlike med zaračunanimi prihodki in upravičenimi stroški. Ker je temu tako, potem plačilo, ki ga bo TEŠ prejel od države ne bo plačilo za prodane količine električne energije ali toplote ali za druge dobave, temveč državno nadomestilo namenjeno pokrivanju presežka upravičenih stroškov nad prihodki in s tem nadaljnega delovanja TEŠ za potrebe nadaljnega izvajanja gospodarske javne službe.

K 13. členu (upravičeni stroški)

Člen vsebinsko napolni pojem upravičenih stroškov iz formule za izračun nadomestila. Člen določa osnovne elemente in usmeritve glede upravičenih stroškov, ki jih določi in prizna ministrstvo, pristojno za energijo. Metodologija temelji na principu ugotavljanja upravičenih stroškov za izvajanje gospodarske javne službe. Izvajalec gospodarske javne službe ni upravičen do upoštevanja neupravičenih stroškov pri določitvi višine nadomestila.

Drugi odstavek določa, da se upravičeni stroški delijo na normirane in nenormirane stroške, ki so v nadaljnjih členih podrobneje vsebinsko obravnavani. Pojemovna delitev stroškov TEŠ na normirane stroške in nenormirane stroške je določena zgolj za potrebe določitve višine nadomestila po tem zakonu,

ker se višina priznanega nadomestila za obe kategoriji določa drugače (za normirane v normirani višini, ne glede na dejansko višino, za nenormirane pa v dejanski višini, kot podrobneje obrazloženo v komentarju k 14. in 15. členu). Pojemovno razlikovanje med normiranimi in nenormiranimi stroški ne posega v evidentiranje stroškov za potrebe poročanja skladno z uporabljivimi računovodskimi standardi.

Delitev na normirane in nenormirane stroške zagotavlja vzpodbude za stroškovno učinkovitost pri izvajanju gospodarske javne službe, hkrati pa omogoča izogib prekomernemu nadomestilu z normativnim povračilom stroškov za obvladljive stroškovne elemente.

K 14. členu (normirani stroški)

Člen normirane stroške opredeli kot stroške, ki jih TEŠ lahko sam obvladuje, ter določi osnovne elemente in primere takih stroškov. Tako na primer z ustrezno kadrovske politiko lahko obvladuje strošek dela (pri čemer na drugi strani količine potrebnih emisijskih kuponov in njihovo ceno ne more obvladovati, ker so tehnično in tržno pogojeni). Gre torej zlasti za naslednje stroškovne skupine:

1. Strošek dela (kar vključuje zlasti plače zaposlenih, nadomestila, socialni in zdravstveni prispevki, dodatno pokojninsko zavarovanje zaposlenih, regres, bonitete, povračila (prehrana, prevoz,...), strošek dnevnic in nočitev, nagrade in drugi prejemki zaposlenih in prispevki delodajalca;
2. Strošek lignita oziroma premoga;
3. Stroški tehničnih storitev in svetovanja;
4. Stroški drugega svetovanja (pravno, finančno, ipd);
5. Stroški izobraževanja;
6. Stroški članarin.

Normirani stroški se pri izračunu nadomestila ne upoštevajo v njihovi dejanski višini, temveč se upoštevajo na podlagi tehničnih normativov oziroma v njihovi normirani višini. S tem se zagotavlja oziroma se TEŠ vzpodbuja k boljšemu obvladovanju teh stroškov in tako zasleduje cilj stroškovne učinkovitosti. Z zgoraj naštetimi stroškovnim skupinami se lahko normira oziroma določa, da določene kategorije stroškov ne smejo nastati .

Tehnične normative oziroma normirane stroške določi ministrstvo, pristojno za energijo, na predlog TEŠ-a ter pri tem upošteva relevantne okoliščine in dejavnike, tudi tiste, na katere TEŠ nima vpliva (kot je inflacija), ali druge dejavnike (kot je pričakovano poslabšanje toplotnega izkoristka s časom).

Normativno priznavanje stroškov za potrebe izračuna nadomestila praktično pomeni, da bo TEŠ z nadomestilom prejel bodisi presežna sredstva (če je posloval bolj učinkovito, kot predvideno z normiranim stroškom) bodisi bo imel primanjkljaj (če je posloval manj učinkovito, kot predvideno z normiranim stroškom), zato člen ureja posledice takšnega odstopa. Kot spodbuda za nadaljnje ravnanje v smeri tako učinkovitega nižanja dejanskih stroškov, da so ti nižji celo od priznanih normativov, se v primeru doseganja takšnih rezultatov družbi TEŠ prizna in prepusti polovica dosežene razlike, pri čemer prepuščena sredstva v nobenem primeru ne smejo presežati deset odstotkov letnega stroška plač. Ta možnost tako zasleduje in spodbuja čim bolj učinkovito stroškovno politiko TEŠ, s čimer se zasledujejo ugodni učinki na državni proračun in izpolnjevanje kriterijev Altmark. Tako zadržana sredstva imajo v nadaljevanju učinek dodatnega obratnega kapitala.

K 15. členu (nenormirani stroški)

Člen nenormirane stroške opredeli kot stroške, ki jih TEŠ sam ne more obvladovati, ter določi osnovne elemente in primere teh stroškov. Za razliko od normiranih stroškov, ki se pri izračunu nadomestila upoštevajo v normirani višini ne glede na dejansko višino stroška, se pri nenormiranih stroških pri izračunu nadomestila upošteva dejanska višina teh stroškov. Gre zlasti za naslednje stroške:

- Strošek plina
- Strošek kurilnega olja
- Strošek apnene moke
- Strošek kemikalij
- Strošek lesa

- Strošek biomase
- Strošek maziv, goriv in olja
- Strošek materiala za čiščenje in zaščito
- Strošek drugega pomožni material
- Strošek električne energije
- Strošek goriva za transportna sredstva
- Strošek nadomestnih delov in material za vzdrževanje OS
- Strošek drobnega inventarja dan v uporabo
- Strošek zaščitnih sredstev danih v uporabo
- Popisne razlike
- Strošek pisarniškega materiala
- Strošek strokovne literature, časopis
- Strošek za drugi porabljeni material
- Strošek mobilne in fiksne telefonije ter dostopa do interneta
- Strošek poštnih storitev
- Strošek prevoznih storitev
- Strošek vzdrževanja NNO
- Strošek vzdrževanja neopredmetenih sredstev
- Strošek najemnine za ostala sredstva
- Strošek zavarovalnih premij
- Strošek bančnih storitev
- Strošek ISO standardov in certifikatov
- Strošek varstva pri delu in zdravstvenih storitev
- Strošek sejnin (nadzorni sveti in revizijske komisije)
- Strošek komunalnih storitev, vodarine, ogrevanje in čiščenje
- Strošek varovanja
- Strošek upravljanja nepremičnin
- Strošek urejanja deponij
- Strošek drugih storitev
- Strošek rezervacij za odpravnine ob upokojitvi
- Strošek rezervacij za jubilejne nagrade
- Strošek nadomestil za uporabo stavbnega zemljišča
- Nepriznani DDV in druge davščine
- Trošarine
- Strošek monitoringa
- Strošek vodnega povračila
- Drugi izdatki za varstvo okolja
- Strošek emisijskih kuponov
- Ekološke takse
- Sodne in upravne takse
- Ostali stroški

Stroški iz prve alineje prvega odstavka tega člena, ki presegajo vrednost 40.000 eurov na leto na posamezni pravni posel, se pri izračunu nadomestila upoštevajo kot upravičeni stroški, zgolj če jih je potrdil nadzorni svet TEŠ.

K 16. členu (prihodki)

Člen vsebinsko napolni pojem prihodkov iz formule za izračun nadomestila, predpisane v 12. členu, in sicer kot vse prihodke izvajalca.

K 17. členu (postopek za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila)

Zaradi zagotavljanja ustreznega denarnega toka in likvidnosti, TEŠ prejema ustrezno izhodiščno nadomestilo tekom leta, poračun nadomestila v skladu z metodologijo pa se opravi po koncu koledarskega in računovodskega leta, ko so vsi relevantni podatki znani.

Zato člen v prvem odstavku določa, da mora TEŠ za prihodnje koledarsko leto ministrstvu, pristojnem za energijo, vložiti zahtevo za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila na podlagi načrtovanega obsega izvajanja gospodarske javne službe, ki vsebuje ocene vseh relevantnih postavk za izračun nadomestila ter tudi predvideno dinamiko izplačevanja glede na projekcije denarnega toka. Z zahtevo TEŠ tudi predlaga normative za normirane stroške.

Ministrstvo, pristojno za energijo, mora o normativih, o višini izhodiščnega letnega nadomestila, ki temelji na projekcijah, ter o predvideni mesečni dinamiki izplačila odločiti v tridesetih dneh. Ministrstvo lahko v primeru, če je za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomembno za rešitev zadeve, potrebno strokovno znanje, s katerim uradna oseba, ki vodi postopek, ne razpolaga, opravi dokaz z izvedenci skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Uradna oseba določi enega ali več izvedencev na predlog strank ali na lastno iniciativo (po uradni dolžnosti) s sklepom. Sklep izda oseba, ki vodi postopek. Izvedenca se ne izbira in ne določa po postopku za javna naročila, saj gre pri njegovem imenovanju za oblastno delovanje (iure imperii), izvedenec se ne pogaja o delu, ga mora opraviti, ne sklene pogodbe.

Na podlagi odločbe Republika Slovenija in TEŠ vsako poslovno leto skleneta aneks k pogodbi o opravljanju gospodarske javne službe iz 3. člena tega zakona za tekoče leto, s katerim uredita povezana medsebojna razmerja.

Nadzorno funkcijo izvaja ministrstvo, pristojno za energijo, ki ima skladno s sedmim odstavkom tega člena pristojnost, da pregleda vse podatke, na katerih temeljijo relevantni izračuni in skladno z 18. in 19. členom možnost prilagoditi tako višino izhodiščnega letnega nadomestila kot tudi mesečno dinamiko izplačevanja; da bo ministrstvo, pristojno za energijo, lahko izvajalo to pristojnost, pa sedmi odstavek TEŠ-u nalaga dolžnost mesečnega sporočanja teh podatkov.

K 18. členu (redna prilagoditev predvidene mesečne dinamike izplačila redna prilagoditev predvidene mesečne dinamike izplačila izhodiščnega letnega nadomestila)

Ministrstvo na podlagi četrtnega poročanja iz sedmega odstavka 17. člena tega zakona četrtno prilagodi mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila, če mesečna dinamika izplačil bistveno odstopa od likvidnostnih potreb izvajalca gospodarske javne službe. Prilagoditev je namenjena temu, da se uravnava likvidnostni položaj TEŠ na način, da ne operira s presežno likvidnostjo na eni strani in likvidnostnim mankom na drugi strani, ki bi bila lahko posledica obratovanja, ki odstopa od načrtovanega zaradi drugačnih vremenskih razmer, nihanja tržnih cen in drugih dejavnikov.

Prilagoditev po tem členu se izvede za obdobje, ki se prične z začetkom prvega naslednjega četrtnega, ki sledi datumu poročanja po sedmem odstavku 17. člena tega zakona, in se konča z dnem 31. decembra tekočega leta.

K 19. členu (izredna prilagoditev izhodiščnega letnega nadomestila in mesečne dinamike izplačila v primeru izrednih okoliščin)

Člen ministrstvu, pristojnemu za energijo, daje možnost, da v izrednih primerih spremeni izhodiščno letno nadomestilo ali mesečno dinamiko izplačila (bodisi navzgor, bodisi navzdol), kar lahko stori bodisi po uradni dolžnosti ali na predlog TEŠ-a. Ta možnost je relevantna za primere višje sile ali druge dogodke, ki jih v času vložitve zahteve za določitev izhodiščnega letnega nadomestil, tehničnih normativov in mesečne dinamike izplačila oziroma v času odločanja o teh vprašanih ni mogoče predvideti, lahko pa pomembno vplivajo na izvajanje gospodarske javne službe oziroma na nelikvidnost ali bistveno presežno likvidnost TEŠ. Ker gre za izjemo, jo je treba kot takšno tudi ozko razlagati, kar pomeni, da bo ministrstvo, pristojno za energijo, to možnost lahko uporabila le v izjemnih primerih.

K 20. členu (postopek za določitev končne višine letnega nadomestila)

Ta člen je vsebinsko izpeljan iz 12. člena in določa postopek za določitev končnega letnega nadomestila. Konkretneje, predvideva, da TEŠ do določenega datuma oziroma dne ministrstvu, pristojnemu za energijo, vložijo zahtevo za določitev končne višine letnega nadomestila, z zakonsko predvideno vsebino, na tej podlagi pa ministrstvo, pristojno za energijo, določi končno letno nadomestilo. Tudi v primeru določitve končne višine letnega nadomestila lahko ministrstvo v postopku odločanja uporabi izvedenca skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Odstopanja (primanjkljaj ali presežek) se ustrezno poračunajo, tj. primanjkljaj se izplača izvajalcu gospodarske javne službe, presežek pa se vrne.

K 21. členu (nadzor nad stroški)

Ker gre za porabo javnih sredstev, ta člen določa tudi pristojnost Računskega sodišča, da revidira poslovanje izvajalca gospodarske javne službe in višino končnega letnega nadomestila.

K 22. členu (zagotovitev alternativnih proizvodnih virov)

Prvi odstavek določa obveznost distributerja toplote, da do določenega roka (1. julij 2025) pripravi in objavi razpis za izbiro novega izvajalca, ki bo začel dobavljati toploto iz proizvodnih virov, ki jih bo zgradil ali drugače zagotovil sam. Rok za izbiro novega ponudnika toplote je 1. 1. 2026.

Drugi odstavek Mestni občini Velenje, Občini Šoštanj ter distributerju toplote nalaga obveznost polletnega poročanja o aktivnostih za zagotovitev alternativnih proizvodnih virov.

Zakonska rešitev je nujna posledica dejstva, da ogrevanje regije z alternativnimi proizvodnimi viri ni vzpostavljeno, že od 1971 je ogrevanje regije usmerjeno zgolj v ogrevanje z energetskega napravami TEŠ.⁹ Trenutno se na distribucijski sistem dejansko ni mogoče priključiti z druge lokacije kot TEŠ, tako da je edini možni način zagotavljanja toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj z energetskega napravami TEŠ. KPV kot distributer toplote ima že skladno s prvim odstavkom 14. člena ZOTDS dolžnost, da s primernimi ukrepi zagotavlja dolgoročno zanesljivo in varno oskrbo odjemalcev, vključno z izbiro dobavitelja, zato ta zakon (ker TEŠ toplote ne more več zagotavljati rentabilno in ker KPV svojim terminskim projekcijam za vzpostavitev alternativnih virov ne sledi¹⁰) predpisuje zgolj rok za izvedbo aktivnosti, ki je sicer skladno z ZOTDS že sicer v pristojnosti in dolžnosti KPV, in sicer s ciljem čimprejšnje zagotovitve alternativnih virov toplote in s tem razbremenitve proračuna.

K 23. členu (razporejanje proizvodnih virov)

Člen vzpostavlja prioriteto alternativnih proizvodnih virov v primeru alternativnih proizvodnih virov, kar bo zniževalo potrebo po nadomestilu in blažilo učinke na javne finance. V kolikor bodo novi alternativni proizvodni viri zadoščali za pokrivanje potrebe po toploti, bo distributer toplote dolžan kupiti iz teh alternativnih proizvodnih virov in ne od TEŠ. S tem se obseg gospodarske javne službe zmanjšuje, posledično pa se zmanjšuje tudi višina nadomestila iz državnega proračuna. Pri tem je bistveno tudi, da zaradi tehničnega minimuma bloka 6 (in bloka 5) to velja zgolj takrat, ko alternativni proizvodni viri lahko v celoti pokrijejo porabo toplote. Če alternativni proizvodni viri dane porabe niso zmožni pokriti v celoti, se toplota odjema zgolj od TEŠ. Ta bo namreč moral obratovati z močjo tehničnega minimuma v vsakem primeru – če bi bil odjem v tem primeru hkrati od alternativnega proizvodnega vira in od TEŠ, bi bila višina nadomestila praviloma višja, kot če bi toploto zagotavljal zgolj blok 6 (ali blok 5).

Ker bo v nekem trenutku po izgradnji alternativnih proizvodnih virov toplote lahko prišlo do razmer, ko bodo priključeni na daljinski sistem proizvodni viri na podlagi različnih tehnologij (npr.: SPTE naprava, kotel na lesno biomaso, toplotna črpalka, zalogovnik toplote, sončna toplotna, ipd) različnih lastnikov, ki bodo imeli interes, da njihova naprava čim bolj obratuje, je potrebno določiti postopek razporejanja proizvodnih virov, glede na dejanske potrebe po toploti, ki se spreminjajo ves čas glede na potrebe odjemalcev in druge zunanje dejavnike (vreme...). Postopek razporejanja je torej potreben za

⁹ Daljinsko ogrevanje v Šaleški dolini nekoč in danes, izdajatelj Komunalno podjetje Velenje, d.o.o. 2016.

¹⁰ Trajnostni načrt za distribucijski sistem toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022-2033, 54. in 55. člen.

optimizacijo stroškov, zmanjševanje vplivov na okolje, prilagodljivost proizvodnje glede na potrebe in zagotavljanje stabilne oskrbe s toploto. Dobro zasnovan postopek bo omogočil najboljšo kombinacijo teh dejavnikov, kar je ključno za učinkovito delovanje daljinskega ogrevalnega sistema.

Vsak proizvajalec toplote uporablja različne tehnologije in energente, kar pomeni, da se stroški proizvodnje toplote razlikujejo. Cena proizvodnje toplote iz plinskih virov ne bo enaka ceni toplote iz kogeneracijskih naprav ali iz obnovljivih virov, kot je biomasa. Razporejanje mora zagotoviti, da se v sistem vključi toplota, ki je z vidika potrebe po državnem nadomestilu najugodnejša, kolikor je to mogoče. Različni viri toplote imajo različen vpliv na okolje. Obnovljivi viri (npr. biomasa ali sončna energija) imajo praviloma manjši ogljični odtis v primerjavi s fosilnimi gorivi (plin, kurilno olje). Z razporejanjem virov toplote lahko zmanjšamo emisije CO₂ in drugih škodljivih snovi, tako da se v največji meri izkorišča okolju prijaznejše vire, kadar so ti na voljo. Različni viri toplote imajo različno sposobnost prilagajanja spremembam v povpraševanju po toploti skozi dan. Na primer, plinski viri so zelo fleksibilni in lahko hitro prilagajajo moč glede na spremembe v odjemu, medtem ko kogeneracijske enote ali nekatere obnovljive tehnologije morda niso tako fleksibilne. Optimalno razporejanje mora zagotoviti, da so viri, ki so manj fleksibilni, bolj uporabljeni v času stabilnega odjema, medtem ko bolj fleksibilni viri pokrivajo spremenljivost. Potrebno je kontrolirano/dogovorjeno usklajevanje med proizvajalci toplote, da se preprečijo izpadi, obenem pa se mora zagotoviti, da je vedno na voljo zadostna količina toplote, tudi ob konicah porabe, izpadih zaradi okvar ali potreb po vzdrževanju naprav.

K 24. členu (umeščanje v prostor)

Z namenom omogočanja hitrejšega umeščanja v prostor in s tem hitreše izgradnje alternativnih proizvodnih virov za proizvodnjo toplote je s tem členom na območju, ki je bilo dne 1. 1. 2024 v lasti TEŠ, in na celotnem pridobivalnem območju PV dovoljena postavitve proizvodnih virov za proizvodnjo toplote iz obnovljivih virov energije in potrebne infrastrukture. Določba zasleduje cilj čim hitreše zagotovitve alternativnih virov toplote za potrebe oskrbe odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, hkrati pa vzpodbuja prehod na obnovljive vire energije in s tem okolju prijaznejši način proizvodnje toplote.

Zakon določa, da mora z namenom postavitve alternativnih proizvodnih virov na območju izvajalca gospodarske javne službe, le-ta zagotoviti služnost postavitve, obratovanja in vzdrževanja alternativnih proizvodnih virov in povezane infrastrukture. S tem se omogoči konkurenco potencialnih investorjev in kasneje upravljavcev novih proizvodnih virov toplote.

K 25. členu (obratovanje bloka 5)

Člen izvajalcu javne službe nalaga obveznost, da vzdržuje peti blok termoelektrarne zaustavljen v mirovanju na način, da je možen ponovni zagon v roku 20 dni od identificirane potrebe oziroma od prejema zahteve za zagon. Takšno stanje TEŠ ohranjati do zaključka remonta (C-inšpekcija) plinskih enot (PT 51 in PT 52), ki je načrtovan za leto 2026. Po izvedenem remontu plinskih enot, ki je načrtovan za leto 2026, se blok 5 trajno zaustavi. Obratovanje bloka 5 za zagotavljanje ciljev tega zakona (t.j. zagotavljanje toplote prebivalcem in drugim subjektov v Šaleški dolini) ni potrebno, z njegovo zaustavitvijo pa se zasleduje tudi cilje zelenega prehoda skladno z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga.

K 26. členu (premog za proizvodnjo toplote)

Ker je družba PV edini dobavitelj energenta (tj. lignita) za kritičen proizvodni vir toplote (tj. blok 6) družbe TEŠ, ki na letni ravni lahko zagotovi zadostne količine lignita, se družbi PV nalaga kontrahirna dolžnost prodaje oziroma dobave zadostnih količin lignita. S členom se ne določajo obveznosti izvajalca gospodarske javne službe glede načina izvedbe nakupa premoga.

Zakon v drugem odstavku regulira način določitve cene za lignit na način, da se cena lignita določi po metodi dodatka na upravičene stroške, pri čemer pa v nobenem primeru ne sme presežati tržne cene ustreznega lignita oziroma nadomestnega premoga na uvoznem trgu. Med upravičene stroške ne

spadajo stroški zapiralnih del po posebnem zakonu, ki bo urejal postopno zapiranje premogovnika. Glede na sprejet poslovni načrt bo letu 2025 se bo cena premoga znašala 6,57 EUR/GJ, v letu 2026 bo znašala 6,03 EUR/GJ in v letu 2027 7,17 EUR/GJ. Cena že uvoženega premoga se bo v celotnem obdobju ohranila na 6,37 EUR/GJ.

Ta način določitve cene ima ustavno podlago v 74. členu Ustave, skladno s katerim se gospodarska dejavnost ne sme opravljati v nasprotju z javno koristjo (drugi odstavek 74. člena Ustave). Cilj v javnem interesu, ki jih zakonodajalec zasleduje s tem ukrepom, je redna preskrba prebivalstva s toploto v predhodnem obdobju, kot elementom varstva zdravja in življenja ljudi, kar pa je mogoče doseči le prek stroškovno učinkovitega izvajanja gospodarske javne službe. S tem pa je neobhodno povezan tudi cilj, da zakonska ureditev izpolnjuje Altmark kriterije.

S tehtanjem med cilji (v prevladujočem javnem interesu) na eni strani in omejitvijo cene lignita na drugi strani – pri čemer pa velja kot ključno izpostaviti, da način določitve cene družbi PV še vedno omogoča izvajanje dejavnosti nad stroškovno ceno oz. z ustvarjanjem dobička – je zadoščeno zahtevi po sorazmernosti posega z vidika 74. člena Ustave.

Poleg tega pa bi višja cena premoga pomenila (posredno) okoriščenje PV na račun proračuna, ter dejansko tudi državna pomoč PV-ju.

K 27. členu (nakup emisijskih kuponov in plina)

Člen v prvem odstavku določa, da mora TEŠ zagotoviti zadostne količine plina in emisijskih kuponov, ki so potrebni glede na obseg prodane oz. proizvedene toplotne energije in električne energije.

Drugi odstavek določa, da mora TEŠ pri tem upoštevati prodane oz. proizvedene količine toplotne in električne energije in relevantno obdobje njihove prodaje oz. proizvodnje, na način, ki je glede na te posle potreben in primeren, da se zagotavlja upravljanje tveganj skladno s pravili poslovnofinančne stroke.

TEŠ sam ali preko pogodbenega izvajalca, izbranega po postopku javnega razpisa, plin in emisijske kupone zagotovi na pregleden in tržni način.

K 28. členu (socialni dialog)

ESSO je po ZSDH-1 sestavljen iz članov, ki jih imenujejo sindikalne zveze oziroma konfederacije, reprezentativne na ravni države, ki so člani Ekonomsko-socialnega sveta. ESSO je posvetovalno telo uprave SDH, ki je namenjeno svetovanju s strani ključnih deležnikov v sistemu upravljanja, ne posega pa v pristojnosti skupščine, nadzornega sveta in uprave SDH. ESSO torej nima in ne sme imeti vodstvenih ali upravljavskih pristojnosti. Daje mnenja, predloge in priporočila upravi SDH, ki jih je dolžna obravnavati in se do njih opredeliti. Naloge, pristojnosti in način delovanja ESSO so natančneje opredeljene v statutu SDH. S tem zakonom se za čas njegove veljavnosti med člane ESSO dodaja predstavnik SDE, ki pa lahko deluje v okviru ESSO ter daje mnenja in pobude upravi SDH samo s področja ekonomsko socialnih zadev, ki se nanašajo na TEŠ.

K 29. členu (prvi načrt obratovanja)

Člen predvideva, da izvajalec gospodarske javne službe prvi načrt obratovanja pripravi v roku enega meseca od uveljavitve zakona, kar je smiselno in nujno, da se čim prej doseže transparentnost, stabilnost in predvidljivost obratovanja proizvodnih virov izvajalca gospodarske javne službe.

K 30. členu (določitev izhodiščnega letnega nadomestila in mesečne dinamike izplačil v prvem letu izvajanja gospodarske javne službe)

Člen v prvem in drugem odstavku določa časovne vidike določitve izhodiščne višine letnega nadomestila za prvo letno izvajanja gospodarske javne službe, ker bo v tem letu določitev časovno odstopala od siceršnjih pravil, kot jih določa zakon.

Ker ministrstvo, pristojno za energijo, potrebuje določen čas (tj. do 31. marca 2025), da odloči o izhodiščnem letnem nadomestilu, mesečni dinamiki izplačila izhodiščnega letnega nadomestila in tehničnih normativih, vse za leto 2025, tretji odstavek za vmesno obdobje zagotavlja zadostna sredstva oziroma likvidnost TEŠ za izvajanje gospodarske javne službe, ki pa se potem upoštevajo (kot odbitna postavka) tako v zahtevi, ki jo do 10. januarja 2025 vloži TEŠ, kot tudi v odločbi, ki jo sprejme ministrstvo, pristojno za energijo.

Likvidnostna sredstva za mesece januar, februar, marec 2025 so določena na podlagi potrjenega poslovnega načrta 2025-2027 izvajalca gospodarske javne službe.

K 31. členu (Družmirsko jezero)

Na resorno ministrstvo, pristojno za energijo, je vložena pobuda za prostorsko umestitev PSE Družmirje na Družmirsko jezero v občini Šoštanj s spremljajočimi in funkcionalno povezanimi prostorskimi ureditvami. Pobuda za DPN je ustrezno obrazložena in utemeljena v prostorskih strateških aktih in razvojnih dokumentih s področja energetike, na katerem je podana. PSE Družmirje bo postavljena na vodno zemljišče v obliki plavajoče konstrukcije, s površino do maksimalno 50% površine Družmirskega jezera. Ob upoštevanju omenjenega deleža pokritosti vodne površine in glede na do sedaj znane podatke o povečevanju površine Družmirskega jezera, bodo vzpostavljeni pogoji za postavitev PSE z nazivno močjo okvirno 140 MWp. PSE Družmirje bo v večjem delu prekrila vzhodni del jezerske površine. PSE Družmirje bo preko nove RTP s 110 kV kablovodom vključena v RTP TEŠ. Za potrebe PSE Družmirje bodo urejene tudi dostopne poti.

Družmirsko jezero, ki spada v porečje Pake, je antropogenega - ugrezninskega nastanka. Nastalo je kot posledica ugreznanja tal nad območjem Velenjskega rudnika lignita in se bo zaradi nadaljevanja ugreznanja še povečalo. To pomeni, da nastanek jezera ustreza definiciji umetnega vodnega telesa iz 6. člena Pravilnika o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih voda (Uradni list RS, št. 63/05, 26/06, 32/11 in 8/18), saj gre za površinsko vodo, ki je nastala kot posledica fizičnih posegov v okolje na območju, kjer stoječa površinska voda predhodno ni obstajala. Zato se v drugem odstavku predlaga, da se Družmirsko jezero s tem zakonom opredeli kot umetno vodno telo in da se za prostorske ureditve na tem jezeru upoštevajo enaka merila kot za Velenjsko jezero, saj je trenutno na tem področju pravna praznina, ker zgoraj omenjenemu pravilniku Družmirsko jezero ni urejeno. Ker je državi v interesu, da se alternativni proizvodni viri čimprej zagotovijo (povezana z 21. členom tega zakona), saj ima posredni vpliv na proračun, je odprava te pravne praznine nujna.

Zaradi navedenega je skladno s tem zakonom Družmirsko jezero opredeljeno kot umetno vodno telo, dokler kot tako ne bo prepoznano v pravilniku, ki ureja določitev in razvrstitev vodnih teles površinskih voda, ki je v pristojnosti ministrstva za naravne vire in prostor.

K 32. členu (zagotavljanje produktov za sanacijo depresij)

Člen uvaja prehodno obdobje, v katerem mora izvajalec gospodarske javne službe PV prioriteto zagotavljati količino pepela, drugih odpadnih proizvodov in proizvoda »Stabilizat TEŠ«, potrebnega za vzdrževanje stabilnosti jamskih objektov.

V sklopu postopnega zapiranja PV konec leta 2025 preneha proizvodnja premoga iz jame Pesje, ki se nahaja neposredno pod področjem sanacije ugreznin. Posledice in vpliv na pregrado iz jame Pesje se pričakujejo do vključno leta 2028. Za potrebe vzdrževanja stabilnosti pregrade med Velenjskim in Družmirskim jezerom in vzdrževanja nivoja jezera bo PV za sanacijo depresij potreboval stabilizat TEŠ do vključno leta 2028. V tem obdobju bo za vzdrževanje pregrade potrebnih cca 900.000 ton stabilizata, kar je bistveno manj, kot je bilo to do sedaj.

Odkopna jama Preloge, ki bo obratovala še naprej, ne povzroča ugreznin na področju PSU.

V času trajanja gospodarske javne službe za izvajalca velja obstoječe okoljevarstveno dovoljenje, pri čemer se šteje, da je predelovanje »Stabilizata TEŠ« dovoljeno v skladu s Slovenskim tehničnim soglasjem za proizvod »Stabilizat TEŠ« STS-07/031 z dne 22.10.2018. Postopek spremembe le-tega zaradi določitve meril za prenehanje statusa odpadka, začel po uradni dolžnosti, ki je v teku, pa se ustavi.

K 33. členu (podporna služba)

Družba TEŠ, ki se ji s tem zakonom nalaga obveznost izvajanja gospodarske javne službe proizvodnje in dobave toplote, je trenutno funkcionalno in organizacijsko tesno povezana z družbo HSE, ki je tudi njen edini družbenik. Da bi zagotovili nemoteno izvajanje gospodarske javne službe od 1. 1. 2025 dalje, člen določa, da v času izvajanja gospodarske javne službe podporne storitve za TEŠ proti tržnemu plačilu izvaja HSE. Plačilo HSE-ju za izvajanje teh storitev ne sme presegati povprečnega letnega plačila za iste storitve, upoštevajoč leto 2024.

K 34. členu (začasen režim dostopa do trgov)

Družba TEŠ, ki se ji s tem zakonom nalaga obveznost odprodaje električne energije, je trenutno funkcionalno in organizacijsko tesno povezana z družbo HSE, ki je tudi njen edini družbenik. TEŠ se tako pri svojem delovanju v določeni meri opira na storitve HSE, tudi glede tržne infrastrukture, povezane z izvajanjem načina prodaje električne energije, nakupa plina in emisijskih kuponov na relevantnih trgih. Ker je s tem zakonom predviden prenos poslovnega deleža v TEŠ iz HSE na Republiko Slovenijo, se družbi TEŠ naloži vzpostavitev lastne infrastrukture (bodisi interne bodisi preko zunanjih izvajalcev), za kar je potreben določen čas, kar se pripozna z rokom šestih mesecev.

Drugi odstavek ureja prodajo električne energije za leto vnaprej. Ker se zakon sprejema v mesecu decembru 2024, drugi odstavek 9. člena zaradi kratkega roka do nastopa leta 2025 ni v celoti izvedljiv. Zato tretji odstavek določa ustrezno prilagoditev prodaje električne energije za leto vnaprej za dobave v letu 2025.

K 35. členu (uskladitev pogodbe o dobavi toplote distributerju toplote in prva uskladitev cene toplote)

Zaradi sprememb v načinu določitve cene toplote v razmerju med TEŠ in KPV, člen družbi TEŠ in KPV nalaga sklenitev nove ali prilagoditev obstoječe pogodbe, ki temelji na razveljavljeni metodologiji.

Ceno za toploto vsako leto izvajanja gospodarske javne službe 15. januarja uskladi z indeksom cen življenjskih potrebščin, pri čemer se prva uskladitev izvede 15. januarja 2026.

K 36. členu (prenos poslovnih deležev in upravljanja)

S tem členom je urejen neodplačen prenos poslovnih deležev v družbah TEŠ in PV na Republiko Slovenijo. Predvideno je, da bo TEŠ v bodoče deloval izključno z namenom zagotavljanja toplote za oskrbo odjemalcev v Šaleški dolini do zagotovitve ustreznih alternativnih virov in ne bo več opravljal dejavnosti proizvodnje elektrike kot svoje primarne dejavnosti, Premogovnik Velenje pa s premogom oskrbuje izključno TEŠ, zato vključenost navedenih družb v HSE z vidika dejavnosti holdinga ni več smotrna.

V skladu s prvim odstavkom se poslovna deleža v navedenih družbah z dosedanjega imetnika, družbe HSE, z dnem 31. 12. 2024 po samem zakonu neodplačno preneseta na Republiko Slovenijo. Ob upoštevanju, da elektrarna na premog (bloka 6 in 5), ki jo upravlja TEŠ, ni več rentabilna (tudi če bi lahko na trgih električne in toplotne energije zaračunavala, kolikor želi, ne bi ustvarjala zadostnega denarnega toka, ki bi omogočal njeno tekoče delovanje. Ker se v bližnji prihodnosti pričakujejo visoke cene emisijskih kuponov, ni realnih možnosti, da bi se ekonomika premogovne elektrarne spremenila in postala ponovno rentabilna), prav tako pa tudi plinske turbine trenutno niso rentabilne, niti TEŠ niti PV, ki je z njim ekonomsko neločljivo povezan, ne bi imela nobene ekonomske vrednosti, če država TEŠ-u ne bi naložila izvajanje storitev splošnega gospodarskega pomena oziroma gospodarske javne službe,

ki zagotavlja toploto. Vrednost, ki jo teoretično lahko imata TEŠ in PV tako izhaja iz pripravljenosti države, da družbi TEŠ izplača pomoč v obliki nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe, ki bi presegalo stroške izvajanja gospodarske javne službe oziroma nadomestilo v višini, ki omogoča tudi dobičke. Glede na to, da predmetni zakon zasleduje plačilo nadomestila zgolj v obsegu, ki je nujno potreben za pokrivanje stroškov, ki jih ne pokrijejo drugi viri, in ne omogoča ustvarjanja dobičkov, je tako vrednost TEŠ in PV v bistvu enaka nič. Neodplačnost tako odraža tudi interes države po plačevanju minimalnega potrebnega nadomestila za zagotavljanje storitev gospodarske javne službe proizvodnje toplote na območju Mestne Občine Velenje in Občine Šoštanj, ki bi v najmanjši možni meri obremenile javna sredstva. Obenem je država tudi porok po kreditu EIB danemu TEŠ.

Ker bodo v trenutku uveljavitve tega zakona na podlagi določenih trajajočih tripartitnih poslovnih razmerij med HSE, PV in TEŠ obstajale določene poslovne obveznosti, tretji odstavek tega člena predvideva, da morajo vse navedene družbe po uveljavitvi tega zakona zagotoviti, da se poravnajo in zaključijo vse poslovne obveznosti iz naslova medsebojnih trajajočih tripartitnih razmerij med HSE, PV in TEŠ, ki na tej podlagi obstajajo med nekaterimi ali vsemi navedenimi družbami ter ki so nastale oziroma se nanašajo na obdobje do 31. 12. 2024. Določba ne posega v finančne obveznosti in terjatve teh družb in ne posega v obveznosti teh družb po Uredbi o pogojih in postopkih zadolževanja pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 112/09).

Praksa AVK v zvezi s transakcijami, ki jih izvaja RS oziroma SDH je se je v preteklosti spreminjala glede tega, kaj predstavlja ekonomsko celoto v povezavi z vprašanjem, ali SDH izvaja kontrolo nad družbami, kjer upravlja večinski delež. Od presoje tega vprašanja je odvisno, ali AVK transakcijo obravnava zgolj kot notranje prestrukturiranje (v tem primeru bi se predpostavljalo, da SDH kontrolo nad TEŠ že sedaj izvaja) ali za koncentracijo (v tem primeru bi se predpostavljalo, da SDH trenutno nima kontrole nad TEŠ in torej s HSE in TEŠ ne tvori ekonomske celote). V izogib nejasnosti zadnji odstavek 35. člena določa, da prenosi poslovnih deležev in upravljanja po tem členu ne predstavljajo koncentracije v smislu zakona, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence. Gre za rešitev po vzoru Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank¹¹.

Z naložbama v TEŠ in PV upravlja SDH skladno z ZSDH-1, katerega namen je koncentrirano in pregledno upravljanje naložb države ter ločitev funkcije države kot lastnice kapitalskih naložb od drugih funkcij države, tako pa preprečevati nasprotje interesov, izkrivljanje konkurence na trgih in neenakopravno obravnavo gospodarskih družb. Pomembna razlika med upravljanjem naložb SDH v skladu z ZSDH-1 in naložb v TEŠ in PV je, da SDH pri slednjih ne zasleduje cilja zagotavljanja čim višjega donosa za lastnika iz 4. člena ZSDH-1, ampak časovno omejene cilje iz tega zakona. Slednje SDH podrobneje določi v dopolnitvi letnega načrta upravljanja naložb iz 30. člena ZSDH-1, katerega mora ob soglasju nadzornega sveta SDH v roku enega meseca posredovati ministrstvu, pristojnemu za finance, le-to pa v soglasje vladi. Enako velja tudi za merila za merjenje uspešnosti družb s kapitalsko naložbo države, katera skladno s 17. členom ZSDH-1 sprejme vlada kot skupščina. Z namenom zagotovitve načel preglednosti, skrbnosti, odgovornosti in gospodarnosti SDH okrepljeno izvaja nadzor nad poslovanjem naložb TEŠ in PV v skladu s 17. členom ZSDH-1 in o tem četrtletno poroča vladi v okviru poročil iz drugega odstavka 67. člena ZSDH-1, ki jih posreduje v vednost tudi Komisiji Državnega zbora Republike Slovenije za nadzor javnih financ. V primeru bistvenih odstopanj od določenih ciljev in meril, pa SDH poroča nemudoma ločeno od četrtletnih poročil.

K 37. členu (dejavnost družbe)

Člen zasleduje cilj tako imenovanega pravičnega prehoda. Z namenom varovanja pridobljenih pravic delavcev oziroma postopnega in pravičnega prehoda je s členom določeno, da ne glede na spremenjen vir financiranja zaradi varstva pravic delavcev, glavna dejavnost izvajalca gospodarske javne službe ostane dejavnost energetike. To pomeni, da kolektivna pogodba dejavnosti elektroenergetike in podjetniška kolektivna pogodba TEŠ ostajata v veljavi še naprej. Določba je tako skladna z 11. členom

¹¹ Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 174/20 – ZIPRS2122

Zakona o kolektivnih pogodbah, ki določa, da se v primeru več možnih kolektivnih pogodb uporablja tista, ki je za delavce ugodnejša. Stranki podjetniške kolektivne pogodbe si morata prizadevati doseči dogovor o ustrezni spremembi podjetniške kolektivne pogodbe, na način, da se prilagodi določbam tega zakona. Zlasti je treba podjetniško kolektivno pogodbo ustrezno prilagoditi v določilih, ki urejajo delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost ter vsa določila, ki so vezana na uspešnost ali poslovanje skupine HSE.

Kolektivna pogodba dejavnosti elektroenergetike velja tudi za nekatere druge izvajalce javne službe, npr. Energetiko Ljubljana d.o.o., zato predlagana določba v tem zakonu ne pomeni odstopa od sistemske ureditve področja.

K 38. členu (zaposlitve pri izvajalcu gospodarske javne službe)

V izogib dvomu predlog člena utrjuje, da zgolj dejstvo naložitve izvajanja gospodarske javne službe ne predstavlja poslovnega razloga, ki bi lahko imelo za posledico redne odpovedi pogodb o zaposlitvi iz poslovnega razloga. Navedeno določilo ne izključuje drugih poslovnih razlogov in je zato sorazmerno.

K 39. členu (objava prostih delovnih mest pri upravljavcu alternativnih proizvodnih virov)

Zaradi zasledovanja načela varstva zaposlitve in ker bo upravljalec alternativnih proizvodnih virov nadomestil zagotavljanje toplote v regiji, zakon v prehodnih določbah predvideva, da upravljalec alternativnih proizvodnih virov o prostih delovnih mestih v zvezi z alternativnim(i) proizvodnim(i) virom(-i) najprej obvesti delavce TEŠ. Če po izvedenem postopku izbora kandidatov skladno z zakonom, ki ureja delovna razmerja, ne bo ustreznega kandidata, pa lahko upravljalec alternativnih proizvodnih virov prosto delovno mesto javno objavi oziroma ga objavi skladno z določili morebitne veljavne kolektivne pogodbe, ki ga zavezuje.

Ta določba je izraz načela socialne države (2. člen Ustave) in varstva dela (66. člen Ustave), ki državo zavezuje k sprejemanju ukrepov, usmerjenih v zaščito zaposlovanja in dela.

Svobodna gospodarska pobuda, ki jo zagotavlja 74. člen Ustave, ni neomejena. Gospodarska dejavnost se namreč skladno z drugim odstavkom tega člena ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo. Zakonodajalca pri omejevanju te pravice veže splošno ustavno načelo sorazmernosti, zato mora skladno z ustaljeno ustavnosodno prakso pri uzakonitvi omejitve izbrati tak ukrep, ki bo zagotovil učinkovito varstvo javne koristi in hkrati ustavno pravico kar najmanj omejil.

Pri izvajalcu gospodarske javne službe gre za subjekt, od katerega je bila (in je še vedno) energetska odvisna celotna regija Šaleške doline. To se izraža tudi prek zaposlitvene, socialne in nasploh ekonomske odvisnosti regije od izvajalca gospodarske javne službe, ki zaposluje 307 oseb. Po vzpostavitvi alternativnih proizvodnih virov in izstopu iz premoga bo potreba po delovnih mestih pri izvajalcu gospodarske javne službe prenehala. Namen določitve ukrepa v 38. členu zakona je v tem, da zmanjša socialne posledice tega prehoda s prioritarno obravnavo zaposlenih pri izvajalcu gospodarske javne službe na način, ki bistveno ne omejuje svobodne gospodarske pobude upravljavcev alternativnih proizvodnih virov. Le-tem bo namreč – skladno z zakonom, ki ureja delovna razmerja – še vedno prepuščena svobodna odločitev o ustreznosti posameznega kandidata.

K 40. členu (začetek in prenehanje veljavnosti)

Člen določa vacatio legis v skladu z določbo 154. člena Ustave Republike Slovenije, ki določa, da predpis začne veljati petnajsti dan po objavi, če v njem ni drugače določeno. Zaradi nujnosti ukrepov po tem zakonu, zakon stopi v veljavo naslednji dan po objavi.

IV. BESEDILO ČLENOV ZAKONOV, OD KATERIH SE ODSTOPA

1. Zakon o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22):

19. člen

(regulacija in metodologija za oblikovanje cene toplote)

(1) Cena toplote za daljinsko ogrevanje iz distribucijskih sistemov, kjer distributerji izvajajo gospodarsko javno službo dejavnost distribucije toplote, mora biti regulirana v skladu s tem poglavjem za sisteme, na katere je priključenih več kot 500 gospodinjstev, in za regulirane proizvajalce toplote, ki dobavljajo v take sisteme. Za sisteme, na katere je priključenih manj kot 500 gospodinjstev, regulacija cene toplote v skladu s tem členom ni obvezna.

(2) Cena toplote ni regulirana za končne odjemalce v primeru distribucije pare in daljinskega hlajenja, ampak se določa prosto s pogodbo med odjemalcem in distributerjem.

(3) Regulacija cene toplote iz prvega odstavka tega člena se izvaja na podlagi metodologije za oblikovanje cene toplote za daljinsko ogrevanje (v nadaljnjem besedilu: metodologija), ki jo s splošnim aktom predpiše agencija.

(4) Z metodologijo se določi način oblikovanja izhodiščne cene kot najvišje povprečne cene, na podlagi katere distributer in regulirani proizvajalec toplote v skladu z merili in mehanizmom iz metodologije oblikujeta cene toplote za daljinsko ogrevanje.

(5) Z metodologijo se določijo:

- vrste in merila za določitev upravičenih stroškov;
- elementi izhodiščne cene, ki vključujejo fiksni in variabilni del;
- način oblikovanja izhodiščne cene in razlogi za njeno spremembo;
- merila oziroma mehanizem za prilagajanje posameznih elementov izhodiščne cene spremembam upravičenih stroškov;
- vrste podatkov, oblika in način posredovanja podatkov, potrebnih za določitev upravičenih stroškov in izhodiščne cene.

(6) Metodologija mora biti oblikovana tako, da spodbuja energetske in stroškovno učinkovito izvajanje distribucije in proizvodnje toplote, uravnoteženo spodbuja investicije distributerja oziroma proizvajalca toplote in koristi odjemalcev ter preprečuje nihanja in omogoča stabilnost prodajnih cen toplote.

20. člen

(oblikovanje izhodiščne cene toplote)

(1) Izhodiščna cena toplote se določi na podlagi upravičenih stroškov in je sestavljena iz fiksne in variabilne deli.

(2) Oblikovanje izhodiščne cene mora upoštevati in podpirati izvajanje ciljev in nalog, določenih v zakonih, ki urejajo učinkovito rabo energije in spodbujanje obnovljivih virov energije.

21. člen

(upravičeni stroški)

(1) Upravičeni stroški so stroški, ki jih agencija določi in prizna v skladu z metodologijo iz 19. člena tega zakona in vsebujejo stroške energentov, energije, stroške delovanja in vzdrževanja, amortizacijo in druge upravičene stroške, ki so nujno potrebni za izvajanje dejavnosti.

(2) Kadar distributer oziroma regulirani proizvajalec toplote poleg dejavnosti distribucije oziroma proizvodnje toplote opravlja tudi druge dejavnosti, mora tem dejavnostim pripisati sorazmerni del skupnih stroškov.

(3) Pri ugotavljanju upravičenih stroškov za najem distribucijskega sistema, vira ali njegovega dela od lastnika lahko agencija v postopku odločanja o soglasju k izhodiščni ceni izvede analizo upravičenih stroškov tudi za najemodajalca distribucijskega sistema, pri čemer mora najemodajalec zagotoviti, da so agenciji na razpolago vsi potrebni podatki najemodajalca. V tem primeru agencija upošteva višino najemnine na podlagi gibanja primerljivih cen v preteklih letih.

22. člen

(postopek za pridobitev soglasja agencije k izhodiščni ceni)

(1) Distributer toplote oziroma regulirani proizvajalec toplote mora pred začetkom opravljanja dejavnosti distribucije toplote pri agenciji vložiti zahtevo za izdajo soglasja k izhodiščni ceni in obrazložitev predloga. Prav tako mora pridobiti soglasje agencije tudi za vsako spremembo izhodiščne cene, opredeljene v metodologiji iz 19. člena tega zakona.

(2) Distributer toplote pošlje kopijo zahteve občini, na območju katere opravlja dejavnost distribucije toplote. Občina lahko agenciji v 15 dneh od prejema kopije zahteve sporoči mnenje o zahtevi.

(3) Distributer toplote in regulirani proizvajalec toplote morata na zahtevo agencije sporočiti vse podatke, ki jih agencija zahteva za odločanje o zahtevi.

(4) Pri spremembi metodologije, ki vpliva na izhodiščne cene, h katerim je agencija dala soglasje iz prvega odstavka tega člena, mora distributer toplote oziroma regulirani proizvajalec toplote vložiti zahtevo za novo soglasje k izhodiščni ceni toplote.

23. člen

(tarifne postavke za toploto)

(1) Distributer toplote določi objektivne, pregledne in nediskriminatorne tarifne postavke za toploto za posamezne odjemalce v skladu z izhodiščno ceno, določeno na podlagi metodologije iz 19. člena tega zakona, in tarifnim sistemom.

(2) Distributer toplote lahko k tarifnim postavkam iz prejšnjega odstavka obračuna dodatek k tarifni postavki.

(3) Dodatki k tarifni postavki so lahko pozitivni ali negativni in določeni za daljše ali krajše obdobje. Dodatki so lahko različnih izvorov in so lahko spodbuda za učinkovitejšo rabo ali distribucijo energije.

(4) Distributer mora v objavi tarifnih postavk in na računu odjemalcu jasno prikazati tarifno postavko za toploto in obračunane dodatke.

(5) Distributer pred vključitvijo pozitivnih dodatkov, ki jih dodaja k tarifni postavki in imajo za posledico višjo ceno, pridobi soglasje občine.

(6) Tarifni sistem, tarifne postavke in dodatki morajo spodbujati odjemalce, da bodo s količino odjema in njegovim prilagajanjem ali na drug način prispevali k učinkoviti rabi energije in učinkovitejšemu delovanju distribucijskega sistema.

(7) Pred začetkom zaračunavanja tarifnih postavk in dodatkov k tarifnim postavkam mora distributer toplote tarifne postavke in dodatke k tarifnim postavkam javno objaviti vsaj na svoji spletni strani in spletni strani občine ter vsaj tri dni pred objavo pisno obvestiti agencijo.

24. člen

(ločene računovodske evidence)

(1) Distributerji, ki izvajajo gospodarsko javno službo z regulirano ceno toplote, in regulirani proizvajalci, ki poleg dejavnosti distribucije toplote oziroma proizvodnje toplote opravljajo tudi druge dejavnosti, morajo skladno z računovodskimi standardi voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za dejavnost distribucije toplote, proizvodnjo toplote in druge dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja.

(2) Za ločene računovodske izkaze iz prejšnjega odstavka se štejeta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida.

(3) Distributerji toplote, ki poleg dejavnosti distribucije toplote opravljajo tudi druge dejavnosti, morajo skladno z računovodskimi standardi v svojih notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov, ki jih upoštevajo pri vodenju računovodskih evidenc in pripravi ločenih računovodskih izkazov iz prejšnjega odstavka.

(4) Letni računovodski izkazi morajo v pojasnilih prikazati vse posle, opravljene s povezanimi podjetji, katerih posamična vrednost presega 20.000 eurov.

(5) Distributerji toplote, ki izvajajo gospodarsko javno službo, morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom skupaj z ločenimi računovodskimi izkazi za energetske dejavnosti, za katere se zahteva ločeno razkrivanje, v celoti razkriti tudi sodila iz tretjega odstavka tega člena. Ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe mora revizor letno revidirati ter o tem pripraviti posebno poročilo.

(6) Distributerji, na katere se nanaša zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov in ločeno evidentiranje dejavnosti, morajo voditi računovodske evidence in izkaze tudi po navedenem zakonu, če to ni v nasprotju s tem zakonom.

25. člen

(obračunavanje dobavljene energije)

(1) Dobavljeno toploto in plin iz distribucijskih sistemov plačujejo odjemalci na podlagi pogodbe o dobavi, ki jo sklenejo z distributerjem.

(2) Dobavljena toplota ali plin se obračunavajo najmanj enkrat letno na podlagi odčitka merilne naprave. Distributer zagotovi, da so računi in informacije na računu pravilne, razumljive, jasne, jedrnate in odjemalcu prijazne.

(3) Distributer omogoči odjemalcu plačevanje mesečnega zneska za dobavljeno toploto ali plin na podlagi dejanske porabe ali v obliki akontacije, če podatek o količini odjema v posameznem mesecu ni na voljo ali če se tako dogovori z distributerjem. Na zahtevo odjemalca mora distributer dati jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil račun pripravljen. Če račun ne temelji na dejanski porabi, mora odgovor obsegati tudi pojasnilo o načinu končnega obračuna glede na dejansko porabo.

(4) Distributer mora pri obračunavanju dobavljene toplote ali plina odjemalcu na računu poleg cene in morebitnih dodatkov k ceni prikazati najmanj:

- način določitve obračunanih količin (odčitek odjemalca, odčitek distributerja, akontacija enakomerni obrok, akontacija predvidena poraba),

- količino obračunanih enot toplote ali plina v enotah, ki jih meri merilna naprava, in
- dobavljeno količino energije v kWh.

(5) Pri dobavi plinov distributer na računu prikaže tudi vrsto plina oziroma sestavo mešanice plinov in kurilno vrednost plina in ki je bila uporabljena za preračun obračunanih enot v kWh.

(6) Na zahtevo odjemalca mora distributer tudi med obračunskim obdobjem izdelati obračun za dobavljeno toploto ali plin. Distributer lahko za storitev dodatnega obračuna zaračuna stroške po ceniku, ki ne smejo presegati dejanskih stroškov distributerja.

S predmetnim predlaganim zakonom se v 8. členu spremeni način določanja oziroma reguliranja cene toplote med TEŠ in KPV, ker je zaradi sprememb in okoliščin, ki so razlog za sprejeme tega interventnega zakona, obstoječa metodologija nevzdržna tako za KPV kot tudi končne odjemalce.

2. Zakon o javnih financah (ZJF) (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-10 in 76/23):

52. člen

(Plačevanje obveznosti)

(1) Obveznosti v breme državnega in občinskih proračunov se plačujejo v rokih, ki se za posamezne namene porabe določijo v zakonu o izvrševanju državnega proračuna.

(2) Neposredni uporabnik uporablja sredstva za plačevanje že opravljenih nabav blaga, storitev in gradbenih del. Dogovarjanje o predplačilih je možno le izjemoma ob primernem zavarovanju predplačil ter na podlagi predhodnega soglasja ministra, pristojnega za finance, oziroma župana. Način zavarovanja predplačil iz državnih in občinskih proračunov predpiše minister, pristojen za finance.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM POSTOPKU

V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive in nevzdržne posledice za prebivalstvo, javne ustanove in gospodarstvo Republike Slovenije. Zaradi finančno nevzdržnega položaja TEŠ v Šaleški dolini (Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj) grozi stečajni postopek dveh velikih zaposlovalcev, s tem pa izguba številnih delovnih mest ter gospodarske aktivnosti, ki se zaradi vpetosti regije v gospodarstvo Republike Slovenije odraža tudi na državni ravni, ter s tem povezana prekinitve dobave toplote in industrijske pare a, ki na tem območju edini razpolaga z zadostnimi proizvodnimi viri toplote za pokrivanje potreb regije, kar pa tudi ne predstavlja pravičnega prehoda za to premogovno regijo in ljudi, ki v njen živijo. Tako je v izogib izrazito negativnim socialnim in gospodarskim posledicam do sprejema ukrepov za pravičen prehod in opustitev rabe premoga (sprejem dveh zakonov v skladu s strategijo) ter ustreznih alternativnih proizvodnih virov toplote potrebno zagotoviti interventne ukrepe za zagotavljanje toplote prebivalstvu v Šaleški dolini.

Gre za časovno omejen ukrep in z ukrepom ni mogoče odlagati, saj bi bila drugačna zakonodajna procedura prepočasna zaradi potrebe po zaščiti javnega interesa, kot je zagotavljanje osnovnih življenjskih potreb, kar je brez dvoma tudi oskrba s toploto. Menimo, da mora država zaščititi uporabnike oziroma odjemalce toplote, ki so bili odvisni od proizvodnje toplote v TEŠ. Nezagotavljanje oskrbe s toploto bi pomenilo kršitev pravic občanov do dostojnega življenja. Zaradi pomanjkanja ustrezne alternative, ki bi bila takoj na voljo, bi lahko prišlo tudi do gospodarskih posledic za poslovne odjemalce, kar bi lahko negativno vplivalo na gospodarstvo v prizadeti regiji, saj bi lahko ogrožena podjetja prenehala z delovanjem, ogroženo pa bi bilo lahko tudi zagotavljanje vzgojno izobraževalnih,

zdravstvenih in drugih socialnih storitev, kar bi lahko imelo posledice za ranljive skupine, kot so starejši, otroci in energetske revni. Od države se upravičeno pričakuje, da zagotovi in zaščiti osnovne življenjske pogoje, kot so zdravje, varnost in dostojno bivanje.

Zato je ključno, da se sprejmejo ukrepi, ki so potrebni za kontinuirano proizvodnjo toplote omenjenem območju.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.